

پهراقتصاد

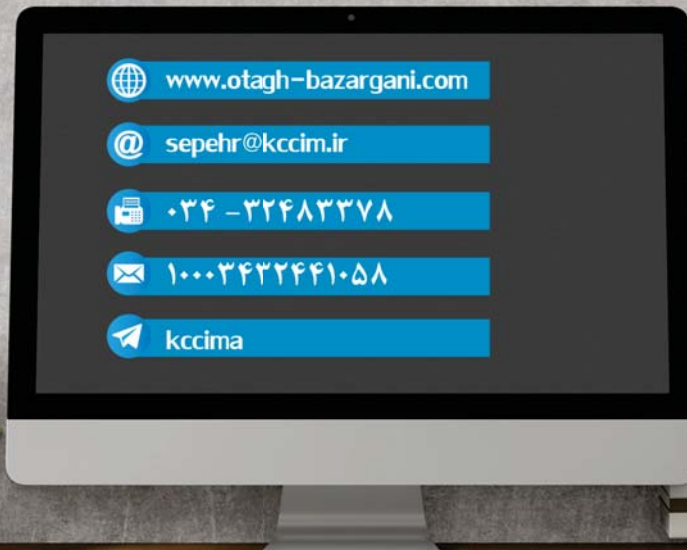
کرمان

- فصل نامه اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان
- سال سوم ● شماره هفتم ● پاییز ۱۳۹۹ ● ۲۰ هزار تومان

مسئولیت اجتماعی؛ میدان عمل

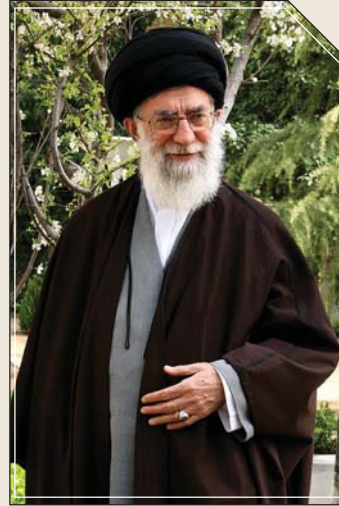

● باغ شاهزاده ماهان - کرمان ● عکاس مهدی جعفری

سوره بقره (آیه ۳۶۵):

حکایت آنان که در راه خشنودی خدا انفاق می نمایند و با کمال اطمینان خاطر، دل به لطف خدا شاد دارند، مانند بوستانی است بر بلندی، که باران زیادی بر آن بیارد و حاصلی دو چندان که منتظرند، دهد و خدا به کار نیکوکاران بصیر و آگاه است.

از بیانات رهبر معظم انقلاب

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای تنها راه نجات بشریت از ظلم، تبعیض، جنگ، ناامنی، لگدمال شدن ارزش‌ها و حاکم شدن امنیت و سلامت و آسایش را عمل به دستورهای کاربردی قرآن دانستند و گفتند: یک دسته از دستورهای کاربردی قرآن، نحوه قاعده‌سازی در زندگی است. اگر این قاعده‌سازی بر مبنای قدرت و پول و شهوت باشد، انسان از زندگی واقعی و اخروی بی‌نصیب خواهد ماند اما اگر انسان‌ها بنای زندگی خود را در دنیا بر اساس نیکی و حسنه قرار دهند، علاوه بر منافع دنیوی قطعاً به مقاصد واقعی و حقیقی زندگی نیز خواهند رسید.

وسیله قرار دادن نعمت‌های الهی همچون ثروت و قدرت برای آباد کردن زندگی انسان‌های دیگر و نجات نیازمندان و نیکی به هموعان، یکی دیگر از دستورهای کاربردی قرآن بود که رهبر انقلاب به آن اشاره کردند. حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، عمل به دسته دیگری از آیات قرآن و دستورهای کاربردی آن را موجب تنظیم مناسبات اجتماعی دانستند و افزودند: از جمله این دستورها، «بهی از غیبت در جامعه» و «رعایت انصاف حتی در قبال مخالفان و دشمنان» است.

(سخنرانی ۶ اردیبهشت ماه ۹۹)

اتاق بازرگانی معادن و کشاورزی کرمان

فصل‌نامه اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان |
دارای پروانه انتشار (شماره ثبت ۷۹۸۳۷)
از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی |
سال سوم | شماره هفتم | پاییز ۱۳۹۹

سپهر اقتصاد

با نوشتارها و گفتارهایی از:

سید مهدی طیب‌زاده / عباس جبالبارزی /

علی سوند رومی / حسین نجف‌آبادی /

پدرام سلطانی / سیدمحمد واعظی‌نژاد /

ذبیح‌الله کرمی / زهرا گیتی‌نژاد /

حسین عباسلو / حمیده صانعی /

نرگس کریمی‌نژاد / محسن جلال‌پور /

نوذر نخعی / عباس پرداختی /

بتول علیزاده / سارا بهرامی / علی مقبلی /

یونس فتحی

صاحب امتیاز: اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان /
رئیس شورای سیاست‌گذاری: سیدمهدی طیب‌زاده / مدیرمسئول: سیدمحمدعلی گلاب‌زاده /
سردبیر: ذبیح‌الله کرمی / دبیر تحریریه و مدیر اجرایی: فرزانه زاهدی / تحریریه: ریحانه حسن‌زاده /
طراحی گرافیک و صفحه‌آرایی: پیمان نادر‌نژاد / چاپ‌خانه: احسان-قم /

نشانی: کرمان، میدان آزادی، ابتدای بلوار جمهوری اسلامی، اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان /

کدپستی: ۷۶۱۹۶۵۳۴۹۸ / صندوق پستی: ۴۷۱-۷۶۱۷۵ /

تلفن: ۰۳۴-۳۲۴۴۲۳۲۴ / دورنگار: ۰۳۴-۳۲۴۸۳۳۷۴ /

www.otagh-bazargani.com/sepehr@kccim.ir / پیامک: ۱۰۰۳۴۳۲۴۴۱۰۵۸ / @Kccima

«سپهر اقتصاد کرمان» در ویرایش و اصلاح مطالب رسیده، آزاد است. مطالب منتشرشده در فصل‌نامه، رأی و نظر نویسندگان آن‌هاست و لزوماً نظر «سپهر اقتصاد کرمان» نیست.

برای چاپ آگهی در «سپهر اقتصاد کرمان»، با ما تماس بگیرید: ۰۳۴-۳۲۴۴۲۳۲۴

فهرست

گفت‌وگو، «سید مهدی طبیب‌زاده» رئیس اتاق کرمان
اتاق کرمان در مسیر مسئولیت اجتماعی ۱۳

گفت‌وگو، «عباس جبالبارزی» عضو هیئت‌رئیس اتاق کرمان
نتیجه برد - برد ۱۹

«علی سوند رومی» مدیر اندیشکده مؤسسه فرهنگی معراج اندیشه گل‌گهر
تعارض منفعت‌طلبی زیاده‌خواهانه با پایداری شرکتی بلندمدت ۲۳

گفت‌وگو، «حسین نجف‌آبادی» عضو هیئت نمایندگان و رئیس
کمیسیون مسئولیت‌های اجتماعی اتاق کرمان
اولویت‌های عمل به مسئولیت اجتماعی ۲۷

«پدرام سلطانی» نایب رئیس سابق اتاق ایران
توسعه آموزشی مسیر عکس را پیموده است ۳۰

گفت‌وگو، «سیدمحمد واعظی‌نژاد» مدیرکل نوسازی مدارس
استان کرمان
احداث ۱۲۰ مدرسه در استان کرمان طی دو سال با کمک فعالان
اقتصادی ۳۲
تفاهمی از جنس مهربانی

«ذبیح الله کرمی» سردبیر
عطا احمدی؛ موقوفه متحرک ۳۶

گفت‌وگو، «زهره گیتی‌نژاد» خیر مدرسه‌ساز
بانوی مدرسه‌ساز ۳۸

مسئولیت اجتماعی و توسعه پایدار

گفت‌وگو، «حسین عباسلو» خیر مدرسه‌ساز
کودکان بانشاط و بانگیزه؛ آینده‌سازان بهتر ۴۴

«روابط عمومی اتاق کرمان»

مدرسه‌سازی؛ از کرمانشاه تا سیستان به نام اتاق کرمان ۴۷

«حمیده صانعی» مسئول جامعه نیکوکاری ابرار شعبه کرمان،
«نرگس کریمی‌نژاد» کارشناس جامعه نیکوکاری ابرار شعبه کرمان

آینده‌نگری در تأمین نیروی انسانی توانمند با بورسیه تحصیلی ۵۱
نگاهی به فعالیت اتاق در طرح جامعه نیکوکاری ابرار

گفت‌وگو، «محسن جلال‌پور» فعال و تحلیل‌گر اقتصادی
مسئولیت اجتماعی؛ وظیفه‌ای عمومی ۵۴

«نوذر نخعی» مشاور رئیس دانشگاه علوم پزشکی کرمان، متخصص
پزشکی اجتماعی

عمل به مسئولیت اجتماعی ۶۲

با نگاهی به زندگی و سلوک والدین سردار شهیدحاج قاسم سلیمانی

«عباس پرداختی» معاون تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم پزشکی کرمان
مسئولیت اجتماعی بخش خصوصی در دوران کرونا ۶۶

«بتول علیزاده» کارشناس مرکز مطالعات و پژوهش‌های اقتصادی اتاق کرمان
مدل تعامل سه‌جانبه برای رهایی از تله فقر
مروری بر نظریه بازاریابی اجتماعی ۶۹

«روابط عمومی اتاق کرمان»

دوشادوش مردم در ناملايمات روزگار ۷۸

نگاهی به عملکرد اتاق کرمان در کمک‌رسانی به مردم آسیب‌دیده از بلایای طبیعی

«سارا بهرامی» دبیر کمیسیون مسئولیت‌های اجتماعی اتاق کرمان
همراهی با مجموعه‌های خیرین؛ از ایده‌پردازی تا همدلی ۸۲
گزارشی از اقدامات اتاق کرمان در زمینه همکاری با تشکل‌های خیریه

«علی مقبلی» رئیس مرکز امور خدمات اجتماعی و مراقبت‌های
پس از خروج زندانیان استان کرمان

مسئولیت اجتماعی و زندان ۸۶

«روابط عمومی اتاق کرمان»

کمک به آزادی زندانیان جرائم غیر عمد ۹۰

«عباس جبالبارزی» عضو هیئت رییس و رییس دفتر نمایندگی
اتاق کرمان در شهرستان جیرفت

معین اقتصادی شهرستان‌های جیرفت و عنبرآباد ۹۱

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان

«یونس فتحی» روزنامه‌نگار و فعال فرهنگی و اجتماعی

مسئولیت اجتماعی را درست و جذاب تعریف کنیم! ۱۰۳

انجمن خیریه نابینایان کرمان

تاسیس ۱۳۷۳

ثبت ۱۵۶

انجمن خیریه نابینایان استان کرمان تشکلی غیر دولتی است که از سال ۱۳۷۳ با همت جمعی از نابینایان فعالیت خود را با اهداف توانمند سازی نابینایان در زمینه های: علمی، فرهنگی، رفاهی، اشتغال و برخوردار ساختن و همسان سازی فرصت های اجتماعی و فرهنگی برای نابینایان آغاز نموده است. و در حال حاضر ۱۷۰۰ نفر را پوشش می دهد.

اهداف و فعالیت ها:

اشتغالی:

- ◆ برگزاری دوره های ماساژ درمانی
- ◆ راه اندازی کارگاه آموزش قالببافی

آموزشی، فرهنگی و هنری:

- ◆ زبان
- ◆ موسیقی
- ◆ سرود
- ◆ بریل آموزی
- ◆ کامپیوتر
- ◆ قرآن

رفاهی:

- ◆ تهیه سبدهای غذایی
- ◆ درمان
- ◆ کمک هزینه از دواج و تهیه جهیزیه

نیازمندی ها:

- ◆ تامین هزینه های درمانی

- ◆ تهیه سبدهای معیشتی برای اعضای نیازمند انجمن

- ◆ کمبود منابع مالی جهت تهیه تبلت و گوشی برای

دانشجویان و دانش آموزان

ایمیل: BLINDKERMAN@YAHOO.COM

سایت: kermanbasir.ir

شماره حساب ها جهت کمک های مردمی:

بانک ملی به نام انجمن نابینایان کرمان ۰۱۰۵۸۰۵۶۰۷۰۰۷

بانک مسکن ۴۲۰۰۰۰۰۳۴۰۸۲

شماره کارت: بانک تجارت ۵۸۵۹۸۳۷۰۰۰۱۷۹۰۴۰

شماره تماس: ۰۳۴۳۲۴۸۳۳۲۲ - ۰۹۱۳۲۴۲۱۲۲۷

آدرس دفتر:

کرمان خیابان فیروزه کوچه شماره ۷ پلاک ۳۴ طبقه همکف

لذا دست کسانی را که در زمینه های مختلف یا منحصر در

یکی از موارد خاص مایل به همکاری باشند

صمیمانه می فشاریم.

انجمن حمایت از بیماران مبتلا به سرطان

• یاس کرمان •

- ۱- تحت پوشش قرار دادن بیش از ۴۸۰۰ نفر بیمار از سال ۱۳۸۸
- ۲- تامین هزینه های دارو و درمان بیماران
- ۳- اسکان رایگان بیماران و همراهانشان در مهمانسرای تخصصی
- ۴- احداث و تجهیز بخش بستری بیماران
- ۵- احداث مرکز رادیوتراپی و شیمی درمانی به صورت خیریه (در حال ساخت)
- ۶- احداث کلینیک و آزمایشگاه تخصصی (در حال ساخت)
- ۷- اجرای طرحهای آموزشی و پژوهشی در جهت پیشگیری
- ۸- معین دانشگاه علوم پزشکی کرمان در بحران کرونا

شماره کارت . بانک ملت

۶۱۰۴-۳۳۷۸-۲۳۳۹-۹۸۴۳

در هر زمان و هر مکان با شماره گیری

*۷۲۰*۳۴۱۰#

بیماران نیازمند مبتلا به سرطان و
خانواده های آنها را پشتیبانی کنید

یاس کرمان
انجمن خیریه حمایت از
بیماران مبتلا به سرطان
شماره ثبت
۱۰۳۰۶
YAAS
CHARITY

YAASCHARITY @ ۰۳۴-۵۹۲۵۵

بلوار ۲۲ بهمن، بین کلانتری و چهار راه شعبانیه

WWW.YAAS.ORG.IR

جایگاه مسئولیت اجتماعی

در اکوسیستم توسعه

سید مهدی طبیبزاده

رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان

ساعت، حرکت مستمر و منظم به سوی توسعه را میسر نمایند. در این اکوسیستم به جز بهبود و ارتقای تکتک اجزا (شامل کارآفرینی، سرمایه‌گذاری، آموزش، مشاوره، زیرساخت‌ها، توسعه بازار، فضای کسب‌وکار و ...) همچنین اصلاح قوانین و رویه‌ها که ارتباطات و تعاملات را تعریف می‌کنند دارای اهمیت بسیار است. نکته قابل تأمل در این میان وجود تسهیلگر و کاتالیزوری است که به حرکت چرخ‌دنده‌های توسعه سرعت می‌بخشد. این کاتالیزور توجه همه ذی‌نفعان این اکوسیستم به حوزه‌های مسئولیت اجتماعی؛ فارغ از تمام وظایف و اختیارات و تنها با انگیزه درونی و فراحوزه‌ای است.

به نظر می‌رسد دولت و بخش خصوصی باید به این باور برسند که مؤلفه‌های اجتماعی و اقتصادی در هم تنیده و تأثیر و اثر آن‌ها بر هم قابل تفکیک نیست. توسعه پایدار کشور و استان در گرو تقسیم کار درست و هدفمند برای توسعه توأمان این دو حوزه و توجه خاص به آن‌ها است. بخش خصوصی باید بداند توجه به مسئولیت اجتماعی در کنار همه آثار و تبعات آن برای جامعه همچنین در درون

اتاق کرمان در راستای ایفای نقش مؤثر در رشد، توسعه و پیشرفت اقتصادی استان همواره نقش پررنگی در حوزه مسئولیت‌های اجتماعی به معنای عام آن داشته و کوشیده در کنار توجه به مفاهیم توسعه اقتصادی، کارآفرینی، ایجاد اشتغال و رونق اقتصادی به این موضوع مهم نیز اهتمام ویژه داشته باشد. اقدامات اتاق کرمان به عنوان معین اقتصادی منطقه جنوب و تلاش‌های مستمر برای توسعه فضای آموزشی، ارتقای سلامت، کاهش فقر و توانمندسازی و این‌اواخر هم کمک به کادر درمان در بهبود شرایط حاصل از کرونا نمونه‌ای از این توجه خاص بوده است. کمیسیون مسئولیت‌های اجتماعی تنها کمیسیون اتاق کرمان است که تمامی اعضای هیئت نمایندگان به تمایل خود در آن عضو هستند و این نشانه دیگری از توجه ویژه اتاق به این موضوع است.

ما معتقدیم در اکوسیستم توسعه باید همه اجزای مؤثر شناسایی شوند و نقش، وزن و جایگاه هر یک و همچنین ارتباطات فی‌مابین به درستی تعریف گردد تا در یک دید کلان، همه در کنار هم به‌مثابه چرخ‌دنده‌های یک

به فوریت فکری برای این مسائل نشود، در سال‌های آینده نیز رشته‌های مختلف کسب‌وکار را تحت تأثیر قرار می‌دهد؛ به‌عنوان مثال، گردشگری استان که می‌توانست به عنوان یکی از پیشران‌های اقتصادی مطرح باشد به‌شدت آسیب‌دیده درحالی‌که به عنوان یک موضوع چند وجهی می‌تواند در اقتصاد، فرهنگ، سیاست و حتی در توسعه اجتماعی مؤثر باشد. به‌طور کلی فعالیت واحدهای اقتصادی در شرایط سخت کرونا و تحریم نیازمند دریافت حمایت‌های خاص دولت است. رخداد این شرایط با وجود تمام مصائبی که همراه دارد، حداقل خلأهای موجود در فضای سرمایه‌گذاری را به خوبی نشان داد. از این جمله فقدان قانون جامعی برای اداره بنگاه‌های اقتصادی در شرایط بحران است. در این زمینه نیز اتفاق کرمان به کمک متخصصین و حقوقدانان و به پشتوانه گردآوری اطلاعات لازم به ویژه در حوزه‌های مرتبط با بانک، بیمه و مالیات آمادگی تدوین این لایحه قانونی را دارد و اقدامات خوبی را در این زمینه شروع کرده است.

بنگاه‌های اقتصادی موجب افزایش آگاهی در حوزه‌های مختلف اجتماعی و همین‌طور شناخت بهتر ریسک‌ها، فرصت‌ها و حتی شناسایی بازارهای جدید و توسعه نوآوری‌های مربوط به آن می‌شود. همچنین در رابطه با استراتژی‌های مدیریت و اقدامات قابل سنجش نیز شفافیت را افزایش می‌دهد و در نهایت به خلق ارزش و ارتقای جایگاه بنگاه نزد مشتریان و ذی‌نفعان منتهی می‌شود. همه باید به این باور برسیم که ظرفیت‌های ما تجدید ناپذیر هستند و اگر تبدیل به احسن نشوند محکوم به نابودی هستند. تجربه نشان داده که فعالیت بخش خصوصی به عنوان معین اقتصادی به دلیل ویژگی داوطلبانه و خودجوش بودن آن می‌تواند به توسعه زیرساخت‌ها و در نهایت رشد و پیشرفت و رفاه منجر شود و این رونق اقتصادی و توسعه اجتماعی حاصل از آن یک چرخه پایدار را ایجاد خواهد کرد.

در خصوص شرایط پیش‌آمده امروز، واقعیت این است که اثرات کرونا بر وضعیت اقتصادی استان کرمان بسیار عمیق بوده و جبران آن بسیار سخت است و اگر

بکوشیم تا جزء را در کل بیابیم

سید محمد علی گلابزاده

مدیرمسئول

قرار گرفته و شاید هم در میان دشواری‌های کلان، رنگ باخته‌اند. متغیرهایی که نشان پیوستگی همه مقوله‌های زندگی، اعم از سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و تولیدی است. یعنی شعاع یک رنج و دامنه یک دشواری تا فرسنگ‌ها دورتر، اثر گذاشته و اهمیت خود را بروز داده است.

در چنین وضعیتی است که پرداختن به یک مقوله، برای رهایی آن جامعه از بار مصیبت، گرچه لازم است، اما کافی نیست. بدیهی است در روزگار غمبار کنونی که طوفان حادثه، صحیفه اقتصاد را ورق‌ورق کرده و هر برگ آن را فرش راهی ساخته، پرداختن به امور اقتصادی لازمه عقلانیت است، اما اگر در جوار آن نیم‌نگاهی به سایر موارد اجتماعی، فرهنگی و ... نباشد، با حلقه مفقوده‌ای رویرو خواهیم شد که ما را آسان به هدف نخواهد رساند.

اینک ما و آزمونی بزرگ و گام‌هایی که هر یک صفحه‌ای از تاریخ را رقم می‌زند، از یاد نبریم که یکسو نگری در وضعیت کنونی، دردی را درمان نمی‌سازد، اگر اتاق کرمان برای رهنابیدن دشواری‌های فلان منطقه کمر همت می‌بندد و گام‌ها را استوار می‌سازد، در راستای همین درک منطقی است، اگر نیروی انسانی کارآمد و رها از بند دشواری‌ها آماده و مهیا نباشد چه کسی چرخ‌های اقتصادی را به گردش درآورد؟ وقتی اندیشه انسان‌ها به بار می‌نشیند، تولید هم پویایی خود را باز می‌یابد و الا به بی‌راهه خواهد رفت و ... «تو خود حدیث مفصل بخوان از این مجمل». سخن آخر اینکه به قول صاحبان نظر و اندیشمندان عرصه روانشناسی، بکوشیم تا جزء را در کل بیابیم، نه اینکه کل را در جزء جستجو کنیم.

تفاوت زیستن در بحران و زندگی در وضعیت عادی درست مانند گذر از رودخانه‌ای موج و سرکش با قایقی نه چندان مطمئن و عبور از حاشیه‌های پارکی با فضای پُر درخت و بهره بردن از هوای دلپذیر آن است از سوی دیگر، زندگی از روز نخست تاکنون، همواره یک سیر مشخص و دلخواه نداشته و جام حیات، آمیزه‌ای از شهد و شرنگ بوده است، با این سنت که یک روز تلخی آن بر شیرینی‌اش افزون شده و روز دیگر ای بسا شهد آن بیشتر گردیده است.

شاید قسمت چنین بود که نسل کنونی یعنی انسان‌هایی که در پنج شش دهه اخیر، شاهد فرازوفرودهایی به‌اندازه یک‌فصل از تاریخ بوده‌اند، با گذار از روزگار استثنائی و یکی از بزرگ‌ترین رویدادهای قرن، تجربه خود را کامل کند و شرح این‌همه از حوادث را به تاریخ بسپارد.

بحران کرونا و ویروس منحوس کرونا، تنها سلامت جسمی انسان‌ها را نشانه نرفته است، بلکه روح و روان آن‌ها را نیز آشفته کرده، مسیر عادی زندگیشان را تغییر داده، وضعیت اقتصادی را به ورطه نابودی کشیده، رفتارهای اجتماعی را تغییر داده، محور عواطف انسانی را جابجا کرده و بالاخره در این میان هیچ زاویه‌ای از زندگی را در امان نگذاشته و این همان وضعیتی است که شاید در گذر هزاران ساله زندگی انسان‌ها، نمونه‌ای نداشته و تجربه‌ای کاملاً بدیع و ناب است.

بر این اساس می‌توان گفت، چگونگی رفتار و تصمیم‌گیری‌های ما در وانفسای کنونی، جلوه‌ای از شعور و آگاهی و نشانی از فهم و درک ماست که بر صحیفه زمان رقم می‌خورد و همچون آیین‌های فراروی نسل‌های آینده قرار می‌گیرد و زمینه داوری آن‌ها خواهد بود.

از یاد نبریم که بسیاری از متغیرهای کنونی کمتر موردتوجه

تأمل در مسئولیت اجتماعی

ذبیح الله کرمی
سردبیر

با ذینفعان به صورت داوطلبانه مورد توسعه قرار داده و در هم می‌آمیزند. البته لازم به یادآوری است که جوامع مختلف با پیش‌زمینه‌های متفاوت فرهنگی و به‌طور کلی نهادهای اولویت‌های متفاوتی را در زمینه مسئولیت اجتماعی در میان بنگاه‌ها، چه در عملکرد زیست‌محیطی و چه اجتماعی و نیز حاکمیتی، انتخاب می‌کنند.

در هر صورت همگان در برابر یکدیگر و در مقابل جامعه مسئول هستند. به این متن توجه کنیم، بسیار زیباست؛ «سال‌ها پیش وقتی یکی از دانشجویان انسان‌شناسی از مارگات مید (انسان‌شناس فرهنگی، ۱۹۷۸-۱۹۰۱) پرسید که نخستین تمدن در یک فرهنگ چیست؟ دانشجو انتظار داشت تا «مید» درباره قلاب‌های ماهیگیری، کاسه‌های سفالین یا سنگ‌های آسیاب حرف بزند، ولی نه، مید گفت که نخستین نشانه تمدن در یک فرهنگ باستانی استخوان رانی بوده که شکسته شده و سپس جوش خورده است. مید توضیح داد که چنانچه پای شما در یک قلمرو حیوانی بشکند، شما می‌میرید، شما نمی‌توانید از خطر بگریزید، برای نوشیدن به رودخانه بزنید یا برای غذا شکار کنید. شما خوراکی هستید برای جانوران پرنده‌زن. هیچ حیوانی با پای شکسته آن‌قدر دوام نمی‌آورد تا استخوانش جوش بخورد. استخوان شکسته رانی که جوش خورده است، گواهی است بر این‌که کسی زمان صرف کرده تا شخص پاشکسته را همراهی کند. محل جراحت را بسته است، شخص را نگهداری و تیمار کرده تا سلامت و بهبودی پیدا کند. مید گفت: کمک به دیگری در عین دشواری، همان جایی است که تمدن آغاز می‌شود. ما

مسئولیت اجتماعی یک چارچوب اخلاقی است و بیانگر این است که هر شخص چه یک فرد و چه یک سازمان باید با حساسیت و مبتنی بر اخلاق نسبت به مسائل اجتماعی، فرهنگی و محیطی رفتار کند تا نتیجه اقدامات به نفع جامعه رقم بخورد.

در نگاه اسلامی مسئولیت‌پذیری ریشه در هدفمندی خلقت انسان دارد و از جمله ویژگی‌های رشد روانی، اجتماعی و فطری است که شاخص‌هایی مانند خیرخواهی، نوع‌دوستی، توافق‌پذیری و امید به آینده این رویکرد را پشتیبانی می‌کند. در مقابل مسئولیت‌پذیری، بی‌تفاوتی عامل بازدارنده از ورود به فضای مرفعی عمل به مسئولیت اجتماعی است.

موضوع مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها و بنگاه‌های اقتصادی نیز یکی از مهم‌ترین ایده‌ها در دهه‌های اخیر بوده است که به تدریج تکامل پیدا کرده تا به درک امروزی رسیده است. از مسئولیت اجتماعی شرکتی تعاریف زیادی ارائه شده است تا بر اساس این تعاریف‌ها بتوان به بررسی موضوعات مختلف در این حوزه پرداخت. مهم‌ترین مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها شامل انتظارات اقتصادی، قانونی، اخلاقی و بصیرتی است که اجتماع نسبت به سازمان دارد و به معنای دیگر روشی است که تجارت به صورت پایدار در جامعه از طریق توسعه اقتصادی، کنترل خود، واکنش نسبت به ذینفعان و بهبودهای زیست‌محیطی ارزش ایجاد می‌کند؛ مفهومی که بر اساس آن شرکت‌ها نگرانی‌های زیست‌محیطی و اجتماعی را در فعالیت‌های اقتصادی خود و در مقابله

اتفاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان در دوره جاری با آگاهی از ابعاد اجتماعی و عمومی نهادهای جامعه و آثار اشخاص و بنگاه‌ها بر محیط اجتماعی خود، اقدام به تشکیل کمیسیون مسئولیت اجتماعی نموده است تا نسبت به ترویج و تحقق این امر مهم در گستره جامعه برنامه‌ریزی و اقدام کند. ضمناً با توجه به دامنه تأثیر گزارش‌های عملکرد مسئولیت اجتماعی در تقویت مسئولیت‌پذیری‌های اجتماعی نسبت به انتشار گزارش عملکرد خود در این حوزه اقدام می‌نماید که همراه با مطالب ارزشمند عاملان به مسئولیت اجتماعی، اساتید و صاحب‌نظران از نظر خواهد گذشت.

وقتی در اوج شکوفایی خود هستیم که به دیگران یاری می‌رسانیم (ایراییوک ترجمه عقیل قیومی)». آیا این نکته جای بسی تأمل ندارد که آغاز تمدن بشری مقارن با لحظه‌های اولین رفتارها و اقدامات در نوع دوستی، نیکی و احسان و یاریگری است که حالا ما در قالب مسئولیت اجتماعی به آن می‌پردازیم؟ این مفهوم در طول دهه‌ها با توسعه‌های اجتماعی، سیاسی و محیط کسب‌وکار تکامل پیدا کرده است. جامعه از افراد، بنگاه‌ها و سازمان‌ها انتظار دارد که به مسئولیت اجتماعی پای بند بوده و الزامات اجتماعی، محیطی، اخلاقی و انسانی را مدنظر قرار دهند.

اتاق کرمان در مسیر مسئولیت اجتماعی

اتاق بازرگانی کرمان به آنچه در امور گوناگون که بنا به تشخیص می‌تواند در زمینه عمل به مسئولیت اجتماعی تلقی شود، ورود کرده است. خوشبختانه بخش‌های بازرگانی، صنعت و تولید در استان در ارتباط مستقیم با کارهای خیر هستند و می‌توان گفت کار خیری وجود ندارد که در استان کرمان انجام شود و ردپایی از فعالان اقتصادی در آن نباشد. اتاق به‌طور مشخص در زمینه‌های مختلف بهداشت و درمان، آموزش و پرورش، مهارت‌آموزی، توانمندسازی و تأمین معیشت اقشار آسیب‌پذیر، امور زیست‌محیطی و حساسیت‌سازی بهره‌وری ورود کرده است. بنگاه‌های اقتصادی استان کرمان به بهبود شرایط اجتماعی کمک‌های زیادی کرده‌اند، اما در استان برنامه مشخصی که در آن اولویت‌های حوزه مسئولیت اجتماعی تعیین شده باشد، تهیه نشده است.

سیدمهدی طبیب‌زاده رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان در گفت‌وگو با سپهر اقتصاد کرمان با این اظهارات و با اشاره به دغدغه‌های جدی اتاق و فعالان اقتصادی در امر ترویج، تحکیم و هدفمندسازی عملکرد مسئولیت‌های اجتماعی فردی و شرکتی می‌گوید: «سیاست کلی اتاق این است که در مرحله اول با محوریت کمیسیون مسئولیت‌های اجتماعی، نقشه راه مسئولیت اجتماعی تهیه و در گام بعدی به تشویق شرکت‌های عامل به این مسئولیت برای اولویت‌های تعیین شده، پرداخته شود». در ادامه مشروح این گفت‌وگو قابل ملاحظه و مطالعه است.

پیش‌گیری و جلوگیری از ابتلا آن‌ها در اولویت کار اتاق قرار گرفت و به‌موقع به آن پرداخته شد. با توجه به ارزیابی‌های انجام‌شده و بازخورد از مسئولان بهداشت و درمان استان این حرکت اتاق به‌عنوان نقش ویژه‌ای تلقی شده به‌طوری‌که در دوره موج اول کرونا بسیار موثر عمل کرده است.

در مرحله بعدی مدیریت بحران کرونا، موضوع پیش‌گیری مطرح شد که شروع آن آگاه‌سازی و ارائه توصیه‌های لازم به مردم جهت رعایت بهداشت و فاصله‌گذاری‌های اجتماعی بود که در همان ابتدا با حمایت مالی اتاق

◀ به نظر شما مهم‌ترین مسئولیت اجتماعی در دوره شیوع کرونا چیست؟

در آغاز بحران کرونا، تشخیص اتاق بازرگانی کرمان بر ضرورت فراهم شدن شرایطی مناسب جهت مقابله با کرونا از طریق تأمین تجهیزات پزشکی موردنیاز برای بخش درمان و سلامت کادر درمان بود؛ چون‌که در شروع بیماری خبری از پیش‌گیری نبود و همین مسئله لزوم تأمین تجهیزات برای کادر درمان را روشن می‌کرد. در همین راستا کمک به تجهیز بیمارستان‌ها و مراکز درمانی و کمک به تجهیز کادر درمان به وسایل

مسئولیت اجتماعی، تاکنون به چه زمینه‌هایی توجه ویژه مبذول شده است؟

هنوز تعریف مشخصی از مسئولیت‌های اجتماعی و حوزه‌هایی که می‌توان ورود کرد، نشده است و یک آشفتگی در سطح استان در تشخیص مواردی که شامل مسئولیت اجتماعی می‌شوند، وجود دارد. در همین راستا لازم است اتاق به‌عنوان محور این امر قرار گرفته و نقشه راهنمایی برای مسئولیت‌های اجتماعی ترسیم، اولویت‌ها را تعیین و تقسیم کاری صورت گیرد. البته با توجه به شرایط نابسامان موجود، آنچه را که اتاق تشخیص داده که می‌تواند زمینه‌ای برای عمل به مسئولیت‌های اجتماعی باشد به آن وارد شده است: از جمله موضوع مقطعی بحران بیماری کرونا که اتاق به سهم خود در ایفای نقش مسئولیت اجتماعی خود تلاش کرده و با توجه به طولانی شدن بحران، همچنان درگیر است. خوشبختانه بخش‌های بازرگانی، صنعت و تولید در استان ارتباط مستقیم با کار خیر دارند و می‌توان گفت هیچ کار خیری وجود ندارد

تیمی از پرسنل مجرب مراکز بهداشتی تشکیل و بر رعایت موارد بهداشتی، فاصله‌گذاری اجتماعی و عملکرد مراکز تجمعی مردمی نظارت جدی داشتند. در این امر که قسمت دوم از عملکرد اتاق در بحران کرونا را شامل می‌شود، اتاق بسیار مؤثر و خوب عمل کرده است.

مرحله بعدی که اتاق با هدف کمک به مدیریت بحران کرونا وارد عمل شد، تحلیل اثرات کرونا بر فعالیت بنگاه‌های اقتصادی و بررسی میزان خسارت‌های وارد شده و روش‌های جبران آن بود. این کار از طریق تشریح آسیب‌های بخش‌های مختلف استان در جلسات شورای گفتگوی بخش خصوصی و دولت انجام شد و راهکارهایی ارائه گردید و مصوباتی جهت جبران آسیب‌ها تصویب شد. هرچند که شرایط کشور امکان جبران کلیه خسارت‌ها را نمی‌دهد، ولی حرکت‌های بسیار خوبی شکل گرفته شده است.

◀ به‌منظور ارتقاء هرچه بیشتر نقش اتاق بازرگانی در عرصه

اقتصادی چه تفاوت‌هایی باید با دیدگاه‌ها و روش‌های شرکت‌ها مثلاً با دو قرن گذشته داشته باشد تا تراز مالی آن‌ها متأثر از مسئولیت اجتماعی یکپارچه باشد؟

در حال حاضر ایفای مسئولیت اجتماعی یکی از الزامات مؤسسات و بنگاه‌های اقتصادی شده است و مدیران در کنار فعالیت‌های کسب‌وکار خود، نقش ایفای مسئولیت اجتماعی را نسبت به گذشته پررنگ‌تر دیده‌اند، به‌گونه‌ای که این تغییر بسیار محسوس است. به‌عبارتی دیگر، ایفای این نقش افتخار تلقی می‌شود. از طرفی سود

و درآمد حاصل از یک بنگاه اقتصادی، قدرمطلق عددی است و نمی‌توان گفت چند درصد از این عدد در زمینه مسئولیت اجتماعی هزینه می‌شود؛ به عبارتی میزان عمل به مسئولیت اجتماعی بیشتر وابستگی به همت عالی و دیدگاه مدیران، مسئولان و سهامداران بنگاه اقتصادی دارد تا اینکه تابع یک فرمول مشخص در تراز مالی آن بنگاه اقتصادی باشد و نسبت آن ثابت نیست؛ البته الزامی هم در این‌که هر چه بنگاهی سودآورتر باشد عمل به مسئولیت اجتماعی در آن بیشتر است، وجود ندارد.

◀ ارزیابی شما از چگونگی عمل به مسئولیت اجتماعی متقابل در حوزه کسب‌وکار و جامعه یعنی مردم در استان کرمان چیست؟

متأسفانه با توجه به وجود مشکلات در سیستم تبیین و افزایش بی‌اعتمادی در این موضوع و به عبارتی نبود تبلیغات و اطلاع‌رسانی به افراد جامعه و نبود فرهنگ‌سازی موجب شده است که افراد جامعه با فعالیت‌های اجتماعی اتاق و

موضوع تأمین

استاندارد فضای

آموزشی دغدغه

جدی استان با

محوریت نمایندگان

مجلس، استانداری،

بنگاه اقتصادی،

آموزش و پرورش

و نوسازی مدارس

شده است.

که در استان کرمان انجام نشود و ردپایی از فعالان اقتصادی در آن نباشد. تقریباً هر فرد از اعضای هیئت نمایندگان اتاق به شکلی در یک یا چند موسسه خیریه، عضو و مشغول همکاری است.

اتاق بازرگانی به‌صورت مشخص در بخش‌های مختلف بهداشت و درمان، آموزش و پرورش، مهارت‌آموزی، توانمندسازی و تأمین معیشت اقشار آسیب‌پذیر ورود کرده و در همین راستا کمیسیون مسئولیت‌های اجتماعی تشکیل شده و وظیفه ترسیم نقشه راه مسئولیت اجتماعی با مداخله اتاق و فعالان اقتصادی به آن سپرده شده است؛ با این هدف که نوع مشارکت

بازیگران اصلی آن یعنی اتاق و فعالان اقتصادی به‌صورت هدفمند مشخص و زمینه همکاری آن‌ها در عمل به مسئولیت اجتماعی خود فراهم شود.

خوشبختانه اتاق بازرگانی در هر موضوعی که به مسئولیت اجتماعی مربوط می‌شده است، وارد شده و نقش ویژه‌ای داشته است. از جمله ساخت مدرسه در جریان زلزله کرمانشاه، ساخت مدرسه‌ای در منطقه سیل‌زده کنارک واقع در سیستان و بلوچستان که در حال احداث است و امیدواریم که تا مهرماه سال جاری آماده و در اختیار آموزش و پرورش قرار گیرد، تأمین بسته‌های معیشتی برای مردم سیل‌زده جنوب در شرایط بحران بیماری کرونا. در همه موارد ذکرشده، اگر چه اتاق به‌صورت منسجم ورود پیدا نکرده است، اما امیدواریم در آینده به همت کمیسیون مسئولیت‌های اجتماعی و با تعریف و دامنه فعالیت‌های مسئولیت اجتماعی و توسعه مشارکت فعال اقتصادی این مهم به سامان برسد.

◀ به نظر شما امروزه نوع نگاه شرکت‌ها و بنگاه‌های

جامعه تلاش کند، مردم نیز می‌توانند از طریق استفاده از کالاهای و خدمات، ارائه بازخورد کیفیت کالاهای آن بنگاه و در واقع مشارکت در توسعه بازار بنگاه اقتصادی به آن کمک نمایند که نتیجه آن زمینه عمل به مسئولیت اجتماعی بیشتر را فراهم خواهد نمود.

◀ اگر ممکن است، نمونه یا نمونه‌های موفق در مسئولیت اجتماعی شرکتی و سازمانی در استان کرمان را معرفی بفرمایید؟

نمونه‌های بسیار زیادی در استان وجود دارد؛ از جمله فعالیت‌های بانک رسالت در منطقه گلپایگ که با تمرکز بر توانمندسازی جوامع محلی و کمک به شکل‌گیری بنگاه‌های کوچک انجام شده است و نتیجه آن ایجاد اشتغال وسیعی در سطح منطقه بوده است.

فعالیت گسترده شرکت‌های مس و گل‌گهر در زمینه توسعه فضاهای آموزشی - ورزشی، بهداشت و درمان و در توانمندسازی اجتماعی است که به‌عنوان معین‌های اقتصاد مقاومتی در مناطق مختلف ایفای نقش نموده و به وظیفه‌ای فراتر از مسئولیت اجتماعی عمل کرده‌اند و درصد توانمندسازی جوامع روستایی در مناطق مورد عمل خود هستند.

مجتمع میدکو نیز مسئولیت اجتماعی خود را به‌خوبی ایفا کرده است، شرکت گهر زمین در منطقه منوجان و اتاق بازرگانی نیز به سهم خود در مناطق جیرفت و عنبرآباد به مسئولیت اجتماعی خود نه صرفاً کمک به آن‌ها؛ بلکه به منظور توانمندسازی زیرساخت‌ها، شکل‌گیری تولید، آموزش و تسهیل امور سرمایه‌گذاری، عمل کرده‌اند.

به نظر بنده بنگاه‌های اقتصادی کرمان به بهبود شرایط اجتماعی استان کمک زیادی کرده‌اند و

بنگاه‌های اقتصادی آشنایی نداشته باشند؛ البته دیدگاهی که در بین اکثر ما وجود دارد این است که انجام کار خیر باید مخفیانه صورت گیرد و تبلیغی در این مورد صورت نگیرد یا به عبارتی انجام کار خیر بین شخص و خداوند باشد؛ برای مثال بعضاً بنگاه‌های اقتصادی درصدی از سود یا سرمایه خود را وقف مسائل اجتماعی می‌کنند و انتظاری نسبت به آگاهی مردم از این موضوع ندارند و این کار را جهت رضایت خداوند انجام می‌دهند، درحالی‌که باید در این زمینه به‌صورت هدفمند نه نمایشی تبلیغ صورت گیرد.

مسئله موجود، نبود ارتباط بین جامعه و بنگاه اقتصادی است. لذا در ابتدا افراد جامعه بایستی از فعالیت‌های خیر بنگاه‌های اقتصادی آگاه شده و در مرحله دوم به دنبال راه‌حلی برای چگونگی کمک به بنگاه‌های اقتصادی باشند تا از این طریق فعالیت‌های خیر بنگاه‌های اقتصادی افزایش یابد؛ برای مثال نقش مردم در توسعه بازار یک بنگاه اقتصادی عامل به مسئولیت اجتماعی، مؤثر است. به عبارتی اگر بنگاه اقتصادی که در اولین مسئولیت اجتماعی خود برای ایجاد اشتغال افراد

تعداد بسیار زیادی NGO بدون دلیل و وجود تجهیز منابع مالی و فقط با داشتن انگیزه خیر مؤسسين آن، شکل گرفته است. تعدادی از این NGOها در زمینه مدرسه‌سازی، ساخت اماکن مذهبی و اکثراً به‌صورت تکراری تشکیل شده‌اند؛ این در حالی است که در استان هنوز مشخص نشده است که اولویت در ساخت مدرسه، مسجد و تکیه است یا اولویت کمک به توانمندسازی مردم یا کمک به معتادان است.

اگر بنگاه اقتصادی که در اولین
مسئولیت اجتماعی خود برای
ایجاد اشتغال افراد جامعه تلاش
کند، مردم نیز می‌توانند از طریق
استفاده از کالاها و خدمات، ارائه
بازخورد کیفیت کالاهای آن بنگاه
و در واقع مشارکت در توسعه
بازار بنگاه اقتصادی به آن کمک
نمایند که نتیجه آن زمینه عمل
به مسئولیت اجتماعی بیشتر را
فراهم خواهد نمود.

بر محیط‌زیست دارند، علی‌رغم این‌که صنعت آن‌ها ممکن است به محیط‌زیست آسیب وارد کند و همچنین مسئله کم‌آبی، تنش‌های اجتماعی ناشی از آن و محدود شدن منابع آبی استان جزء دغدغه‌هایی است که بنگاه‌های اقتصادی در آن حساسیت نشان داده‌اند. موضوع اعتیاد جوانان و اشتغال افراد جامعه را نیز می‌توان به موارد بالا اضافه کرد. حس لذت یک بنگاه اقتصادی از به‌کارگیری افراد در یک شغل و زمینه ایجاد درآمد برای یک خانواده در مقابل سودی که بنگاه‌ها از حضور افراد در پیشرفت کار خود می‌برند، قابل توجه است. مهم‌تر از آن در شرایط سختی که ممکن است یک بنگاه اقتصادی تعطیل شود، صاحبان آن به فکر از دست رفتن اشتغال افراد مشغول به کار در آنجا هستند. همه و همه‌ی موارد بالا دغدغه‌های مهمی هستند که بنگاه‌های اقتصادی دارند و به آن‌ها توجه می‌شود. علاوه بر آن بحث توجه به آموزش است. در بین فعالان اقتصادی این موضوع که زیرساخت اصلی کشور آموزش در سنین کودکی و نوجوانی است و وضعی که استان در این زمینه دارد که از متوسط کشوری نیز کمتر است، روشن‌شده و به‌عنوان دغدغه

همان‌طور که قبلاً عرض کردم در استان برنامه مشخصی در زمینه چگونگی عمل به مسئولیت اجتماعی و به عبارتی برنامه‌ای که به وسیله آن اولویت‌ها تعیین و به سمت مسئولیت اجتماعی هدایت شوند، وجود ندارد. در استان تعداد بسیار زیادی NGO بدون دلیل و وجود تجهیز منابع مالی و فقط با داشتن انگیزه خیر مؤسسان آن، شکل گرفته است. تعدادی از این NGOها در زمینه مدرسه‌سازی، ساخت اماکن مذهبی و اکثراً به‌صورت تکراری تشکیل شده‌اند؛ این در حالی است که در استان هنوز مشخص نشده است که اولویت در ساخت مدرسه، مسجد و تکیه است یا اولویت کمک به توانمندسازی مردم یا کمک به معزندان است. به همین جهت ممکن است در زمینه‌هایی هم‌پوشانی شده، در مواردی اصلاً ورود نشده باشد و یا در مواردی انجام کار به‌صورت تکراری صورت گرفته است؛ برای مثال در موضوع حمایت از خانواده زندانیان که بسیار آسیب‌پذیرند به‌صورت جدی ورود نشده است و این مهم با امکانات محدود سازمان زندان‌ها اداره می‌شود و تشکل‌های مردمی در این زمینه شکل نگرفته‌اند، یا مشکلات مربوط به زندانیان آزادشده از زندان نیز به همین ترتیب؛ این افراد علاوه بر این‌که از خانواده طرد شده‌اند، هیچ مقبولیتی حتی اشتغال در ساده‌ترین شغل اجتماعی در جامعه را ندارند. مثالی دیگر که می‌توان به آن اشاره نمود؛ وضعیت معزندان بعد از ترک است که متأسفانه هنوز دغدغه هیچ سازمانی نشده است.

◀ **با توجه به اشرافی که اتاق بازرگانی بر چگونگی فضای کسب‌وکار دارد، مهم‌ترین دغدغه‌های اجتماعی شرکت‌ها و بنگاه‌های اقتصادی در استان کرمان کدامند و تا چه اندازه مسئولیت اجتماعی را در استراتژی خود وارد می‌نمایند؟**

با توجه به شعور اجتماعی که در بنگاه‌های اقتصادی وجود دارد و اعتقادی که بر این دیدگاه که همه مردم در یک کشتی هستند و اگر کشتی آسیب ببیند همه متضرر خواهند شد، دارند؛ لذا تمرکز ویژه‌ای

میوه و سبزیجات انجام داده است. همه این موارد تبدیل به دغدغه شده است و نتیجه آن برای مثال در موضوع مانده سموم، ایجاد سامانه و به عبارتی برچسب‌گذاری و تعیین تاریخ و محل تولید بر روی محصولات مربوطه شده است.

موضوع محسوس دیگری که اتفاق به آن توجه کرده است موضوع مهارت‌آموزی است، واقعیت این است که ضمن هدررفت منابع بسیار عظیم دانشگاهی، مهارت‌های لازم به دانشجو یاد داده نشده است. در کشور ما ۲۰ درصد آموزش دانشگاهی با نیاز صنعت تطبیق دارد درحالی‌که این عدد در چین ۹۰ درصد است و در کشور ما وقت و امکانات دانشجو و دانشگاه صرف فقط ۲۰ درصد این انطباق می‌شود.

موضوع تأمین استاندارد فضای آموزشی دغدغه جدی استان با محوریت نمایندگان مجلس، استانداری، بنگاه اقتصادی، آموزش و پرورش و نوسازی مدارس شده است.

◀ در مورد سیاست‌های کلی مسئولیت اجتماعی اتاق بازرگانی توضیح دهید.

در بحث سیاست‌های کلی در این باب در مرحله اول اتفاق به محوریت کمیسیون مسئولیت‌های اجتماعی سعی در تهیه نقشه راه مسئولیت اجتماعی به عبارتی تعیین اولویت‌ها و تخصیص بهینه منابع برای آن دارد. در گام بعدی، تشویق شرکت‌های عامل به مسئولیت اجتماعی بر اساس اولویت‌های تعریف‌شده، است؛ به این صورت که شرکت‌های مذکور ارزیابی شده و سالانه جایزه‌ای برای آن‌ها تعریف شود.

سیاست دیگری که اتفاق در پیش دارد؛ موضوع ترویج آموزش در سنین کودکی تا جوانی است و این کار را از طریق رسانه‌هایی که در اختیار است، انجام خواهد داد، با این هدف که این گروه‌ها با مسئولیت اجتماعی و عمل به آن و تبعات آن آشنا شوند؛ تا در هر موقعیتی که قرار می‌گیرند بتوانند به سهم خود این نقش را به‌خوبی ایفا نمایند. ○

برای آن‌هاست. البته قابل ذکر است که اتاق بازرگانی در بحث آموزش مهارت‌ها به جوانان وارد شده و آن را در دستور کار خود قرار داده است. در مجموع می‌توان به توجه به محیط‌زیست، آب و محدود شدن منابع آبی، آموزش، اشتغال، اعتیاد، آسیب‌های اجتماعی در بین اقشار آسیب‌پذیر و توسعه فضاهای بهداشتی به‌عنوان دغدغه‌های اصلی فعالان اقتصادی در استان اشاره کرد. در بحث عمل به مسئولیت اجتماعی در استراتژی بنگاه‌ها باید گفت که این موضوع به نسبت دیدگاه مدیران در بنگاه‌های مختلف فرق می‌کند و به‌طور کم و بیش این مورد در استراتژی بنگاه‌های اقتصادی وارد شده و عمل به آن روزبه‌روز پررنگ‌تر می‌شود به‌طوری‌که صاحبان بنگاه‌ها از انجام فعالیت‌های اجتماعی به‌عنوان یک افتخار یاد می‌کنند. البته پیشنهاد می‌شود که با در نظر گرفتن جایزه‌ای عالی، بنگاه‌ها در کسب این افتخار با هم رقابت کنند.

در واقعیت آنچه که کار را محدود کرده است وجود درگیری‌های بسیار زیاد و نبود فراغ بال در بنگاه‌های اقتصادی است. با توجه به هرم سلسله مراتب نیازهای «مزلو»، انسان‌ها در اولین مرحله به فکر رفع نیازهای فیزیولوژی و زیستی خود هستند، صاحبان بنگاه‌های اقتصادی نیز در جنگ و نبرد بقا کسب‌وکار خود هستند و به آن حد از آسایش نرسیده‌اند که به ایفای نقش مسئولیت اجتماعی خود بپردازند. در مجموع اگر هم نقصانی دیده می‌شود ناشی از درگیری‌های بنگاه‌های اقتصادی در کارهای روزمره و نبرد جدی برای حفظ بقای خود است.

◀ چه تجربه‌ای در رابطه با اثربخشی رعایت مسئولیت اجتماعی در اتاق بازرگانی، بنگاه‌های اقتصادی و سازمان‌ها دارید؟

در رابطه اثربخشی، اتاق آگاه‌سازی وسیعی در رابطه با محدودیت منابع آبی، حساس‌سازی بسیار زیادی راجع به بهره‌وری و یک حساس‌سازی نسبت به مانده سموم در

نتیجه برد - برد

عباس جبالبازری؛ عضو هیئت‌رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان معتقد است که عمل به مسئولیت اجتماعی باعث احساس رضایت‌مندی از زندگی خواهد شد. وی تأکید نمود که همه ما سوار بر یک کشتی هستیم و سرنوشتمان به هم گره خورده است، پس توجه ویژه به این موضوع از اهمیت زیادی برخوردار است. او می‌گوید سازمان‌ها و بنگاه‌های اقتصادی باید در کنار برنامه‌های تولیدی و تجاری خود، برنامه عمل به مسئولیت اجتماعی را داشته باشند و برای وصول به اهداف مربوطه تلاش نمایند زیرا که شناخته شدن به‌عنوان یک کسب‌وکار مسئول، خود یک نتیجه برد - برد است. وی ضمن اشاره به مسائل زیست‌محیطی تأکید می‌کند که برای تحقق تعادل بین حوزه‌های اقتصادی، اجتماعی و محیط‌زیست در جریان سرمایه‌گذاری‌ها، سازمان‌های متولی باید ابتدا مناطق قابل سرمایه‌گذاری در کشور را تعریف و تعیین کنند تا سرمایه‌گذاران بر مبنای این تعاریف، برنامه‌ریزی و حرکت نمایند، متأسفانه این سازمان‌ها (محیط‌زیست و منابع طبیعی) کار را به‌صورت ریشه‌ای انجام نداده‌اند و دچار روزمرگی شده‌اند. از شما دعوت می‌شود مشروح این گفت‌وگو را در ادامه مطالعه نمایید.

مسئولیت اجتماعی ورود کنند و در حد توان خود در هر دو زمینه کمک به کادر درمان و خدمات‌رسانی و کمک به افرادی که بیکار شده‌اند و درآمدی ندارند و همچنین افرادی که اجاره‌نشین هستند، چاره‌ساز باشند.

◀ مهم‌ترین مزیت مسئولیت اجتماعی در شرکت‌ها و بنگاه‌ها چیست؟

ما باید به یک موضوع، خیلی خوب توجه کنیم، این‌که بنگاه‌های اقتصادی ابتدا باید به یک سودآوری برسند، به عبارتی اولین وظیفه یک بنگاه اقتصادی این است که سودآور باشد تا بتواند روی پای خود بایستد و بر مبنای آن خلق ارزش کند و سیستم خود را حفظ نماید. به‌طور طبیعی زمانی که بنگاه به سودآوری می‌رسد،

◀ به نظر شما در شرایط موجود مهم‌ترین مسئولیت اجتماعی فردی و جمعی چیست؟

در حال حاضر بحران بیماری کرونا در دنیا و در کشور ما شرایط خاصی را به وجود آورده و باعث شده که افراد زیادی در جامعه درگیر بیماری شوند و عده‌ای نیز کسب‌وکارشان تحت تأثیر قرار گیرد و به دنبال آن با مشکل کاهش درآمد و در مواردی با بیکاری روبه‌رو شوند. از طرف دیگر سازمان‌هایی که در حال ارائه خدمات مربوط به بیماری هستند از جمله کادر پزشکی و پرستاران مشکلات خاص خود، به‌ویژه در زمینه تأمین مالی جهت پوشش هزینه‌های بیماران را دارند؛ لذا در این شرایط اشخاصی که توان دارند، فارغ از نوع نگاه خود و نگاه به بحث‌های سیاسی، می‌توانند به حوزه

اجتماعی داشته باشد و بخشی از درآمد خود را در راستای مسئولیت اجتماعی هزینه نماید. به‌طور مثال ممکن است کسی در امر مدرسه‌سازی و امور فرهنگی وارد شود و دیگری به افراد ناتوان مساعدت نماید.

به‌طور کلی مزیت عمل به مسئولیت اجتماعی برای یک بنگاه، یک نتیجه برد - برد است؛ زیرا جامعه متوجه می‌شود که بنگاه‌های اقتصادی صرفاً به دنبال درآمد نیستند، بلکه اگر بنگاه اقتصادی رشد و توسعه پیدا کند و سودآور باشد حتماً بخشی از سود خود را در زمینه‌های عام‌المنفعه و نیز کمک به نیازمندان مصرف می‌کند.

◀ در خصوص تعادل میان دغدغه‌های اقتصادی، اجتماعی و محیط‌زیست چه نقطه نظرانی را ارائه می‌نمایید؟

به‌عنوان یک اصل، فعالیت‌های اقتصادی که به محیط‌زیست آسیب می‌رساند نباید شروع شود. مسئله‌ای که وجود دارد این است که اگر قرار است ما به یک نقطه مطلوبی برسیم، اولاً باید سازمان‌های محیط‌زیست و منابع طبیعی، زون‌های

وظیفه‌ای که به دوش مدیران یا صاحبان سرمایه آن قرار می‌گیرد این است که در فعالیت‌های عام‌المنفعه و اجتماعی شرکت کنند؛ به این دلیل که ما همه سوار بر یک کشتی هستیم و سرنوشتمان به هم وابسته است. نمی‌شود در یک جامعه شخصی در رفاه باشد و همسایه، هم‌وطن و شهروند دیگری در گرفتاری. انسان اگر یک حداقلی از عواطف را داشته باشد برای او قابل قبول نیست که خودش در رفاه باشد و دیگری در آن جامعه مشکل داشته باشند. به‌طور کلی جامعه خوشبخت با رضایت نسبی، جامعه‌ای است که همه آدم‌ها در هر طبقه‌ای، از سطح رفاه در آن جامعه برخوردار باشند. به‌طور طبیعی تأمین بخشی از این سطح رفاه با دولت است و بخشی نیز با بنگاه‌های اقتصادی است که باید به مسئولیت اجتماعی خود عمل کرده و آن را به‌عنوان یک وظیفه در نظر بگیرند. هر بنگاه اقتصادی در کنار تعیین اهداف خود در مورد مسائل و برنامه‌های مختلف، باید یک برنامه به‌صورت خاص برای مسئولیت

به‌عنوان یک اصل،
فعالیت‌های اقتصادی
که به محیط‌زیست
آسیب می‌رساند
نباید شروع شود.
مسئله‌ای که وجود

دارد این است که اگر
قرار است ما به یک
نقطه مطلوبی برسیم،
اولاً باید سازمان‌های
محیط‌زیست و منابع
طبیعی، زون‌های
سرمایه‌گذاری را با
توجه به نوع فعالیت
تعریف کنند

طبیعی می‌تواند مخرب باشد. متأسفانه در کشور ما سازمان‌های متولی این بحث، کار را به‌صورت ریشه‌ای انجام نداده‌اند؛ یعنی از نظر بنده سازمان‌های محیط‌زیست و منابع طبیعی به‌جای این‌که روزمرگی کنند، باید مناطق قابل سرمایه‌گذاری را تعریف نمایند و برنامه مدون جهت ارائه به سرمایه‌گذاران داشته باشند. البته در مناطق معدنی، شرایط فرق می‌کند، اگر معدنی که ایجاد می‌شود روی زون گیاهی یا زون آب باشد، باید برنامه‌ریزی‌های فنی بنگاه اقتصادی به‌صورتی باشد که آسیب‌ها به حداقل برسد.

◀ به نظر شما کدام سطح از مسئولیت اجتماعی در پاسخ به انتظارات جامعه در بالاترین سطح مسئولیت قرار دارد؟

سؤال سختی است، به‌طور نسبی مسئله‌ای که مهم است آموزش است و دوم این‌که بتوانیم در جامعه عدالت را رعایت کنیم، چرا که فاصله طبقاتی و دسترسی به استفاده از امکانات آن‌قدر زیاد است که یک نفر در شهر تهران به حداکثر امکانات دسترسی دارد و نفر دیگری در شهرستان قلعه گنج به پنج درصد امکانات موردنیاز دسترسی ندارد. به نظر بنده دو مورد اساسی که باید به آن توجه کرد، مسائل آموزش و بهداشت‌اند که هر دو در یک راستا هستند.

◀ شناخته شدن به عنوان کسب‌وکار مسئول را در گرو چه اقداماتی می‌دانید؟

یک کسب‌وکار در کنار برنامه‌های کوتاه‌مدت و بلندمدت بنگاه خود از جمله برنامه‌های توسعه اقتصادی، صادرات، آموزش و ... باید به مسئولیت اجتماعی هم به‌عنوان یکی از وظایف و اهداف سازمان خود نگاه کند و

سرمایه‌گذاری را با توجه به نوع فعالیت تعریف کنند؛ برای مثال در استان کرمان سازمان محیط‌زیست می‌تواند زون‌های سرمایه‌گذاری را بدین شکل اعلام نماید؛ مناطق قرمز و غیرقابل سرمایه‌گذاری (به دلیل این‌که با سرمایه‌گذاری در این مناطق گونه‌های جانوری و گیاهی از بین خواهند رفت)، مناطق زرد یا نارنجی با سرمایه‌گذاری مشروط (سرمایه‌گذاری‌های خاص در آنجا انجام شود تا کمتر به محیط‌زیست آسیب بزند)، مناطق سبز که قابل سرمایه‌گذاری هستند.

در مجموع اگر قرار باشد تعادلی بین سه حوزه اقتصادی، اجتماعی و محیط‌زیست برقرار شود، ابتدا باید سازمان محیط‌زیست به‌عنوان سازمان مسئول، مناطق قابل سرمایه‌گذاری در کشور را تعریف کند؛ یعنی مناطق قابل سرمایه‌گذاری، مناطق با امکان سرمایه‌گذاری کمتر و مناطق غیرقابل سرمایه‌گذاری را مشخص نماید. در ادامه سرمایه‌گذاران باید بر مبنای این تعاریف حرکت کنند. اگر به هر دلیلی، ناگزیر لازم است که در جاهایی سرمایه‌گذاری شود که بیم آسیب زدن به محیط‌زیست می‌رود، سرمایه‌گذار شرایطی از جمله استفاده از سیستم‌های حفاظتی، فیلتراسیون، تصفیه‌خانه و ... را به وجود آورد با این هدف که آسیب ایجاد نشود.

در هر حال محیط‌زیست از ده‌ها نسل قبل به‌عنوان امانت در اختیار ما قرار گرفته است و باید آن را به آیندگان تحویل نماییم. لذا هر آن‌چه باعث آسیب رساندن به آن می‌شود به‌طور

بنگاه‌های اقتصادی باید بخشی از رسالت سازمانی‌شان را در تبلیغاتشان قرار داده و مزایای عمل به مسئولیت اجتماعی را معرفی کرده و بازخوردها و اثرات آن را در جامعه نشان دهند به‌طور کلی در این زمینه باید از لحاظ عاطفی، فرهنگی و تبلیغاتی کار شود تا عمل به مسئولیت اجتماعی در جامعه گسترش یابد.

متناسب با علاقه خود، برنامه‌ریزی، هزینه و عمل نماید.

◀ از دیدگاه شما چگونه می‌توان احساس مسئولیت اجتماعی را در جامعه گسترش داد؟

برای این مهم روش‌های مختلفی وجود دارد، به نظر بنده آموزش این موضوع به افراد جامعه که: «مسئولیت اجتماعی یک نیاز جامعه است» را باید از پایه شروع کرد؛ یعنی از خانواده و مدرسه. در عمل به مسئولیت اجتماعی حس خوبی که به وجود خواهد آمد، باعث ترغیب افراد به نیکوکاری می‌شود. اگر قرار باشد که بنگاه‌ها در زمینه مسئولیت اجتماعی کاری را انجام دهند باید یک جامعه هدف برای خود تعریف کنند و از افرادی برای تحقق این امر استفاده نمایند؛ برای مثال با هماهنگی آموزش و پرورش از دانش‌آموزان برای انجام کار خیر کمک گرفته شود، حسی که در دانش‌آموزان به وجود می‌آید بسیار ارزشمند است. یا در مثالی دیگر، یک بنگاه اقتصادی را که در زمینه رسیدگی به معلولان فعالیت می‌کند در نظر بگیرید، برای این‌که این فعالیت اجتماعی گسترش پیدا کند، آن بنگاه می‌تواند برنامه‌ریزی کند و گروهی از دانش‌آموزان را جهت بازدید از مرکز نگهداری از معلولان برده تا از نزدیک با بچه‌های معلول و شرایط آن‌ها آشنا شوند و به عبارتی حس همدلی به وجود آید.

همچنین بنگاه‌های اقتصادی باید بخشی از رسالت سازمانی‌شان را در تبلیغاتشان قرار داده و مزایای عمل به مسئولیت اجتماعی را معرفی کرده و بازخوردها و اثرات

آن را در جامعه نشان دهند به‌طورکلی در این زمینه باید از لحاظ عاطفی، فرهنگی و تبلیغاتی کار شود تا عمل به مسئولیت اجتماعی در جامعه گسترش یابد.

◀ توضیحات تکمیلی

به‌عنوان صحبت پایانی عرض می‌کنم که مسئولیت اجتماعی و کمک به هم نوع یک وظیفه است که نه تنها دولت و حاکمیت باید به دنبال تحقق آن باشد، بلکه این وظیفه بر دوش تک‌تک افرادی است که امکان مشارکت در فعالیت‌های اجتماعی را دارند و می‌توانند به هم نوع خود کمک کنند. در بحث اقتصادی، همه فعالان و سازمان‌های اقتصادی باید مسئولیت اجتماعی را به‌عنوان یکی از اهداف خود منظور و سعی کنند متناسب با علاقه خود در حوزه‌های مختلف مسئولیت اجتماعی ورود و کمک نمایند. جامعه‌ای بانشاط و خوشبخت است که افراد در آن از یک سطح رفاه نسبی برخوردار باشند. به‌طور طبیعی همه این‌ها وظیفه دولت‌ها نیست و اشخاص هم با توجه به توانایی که دارند می‌توانند در هر زمینه‌ای هرچند کم، گام کوچکی برداشته و کمکی در این راه داشته باشند. اگر به مسئولیت اجتماعی به‌صورت ویژه توجه شود، ناهنجاری‌های جامعه کمتر شده و داستان «بنی‌آدم» اعضای یکدیگرند»، شکل اجرایی‌تری را پیدا می‌کند، همه ما سوار بر یک کشتی هستیم و سرنوشتمان به هم گره خورده است و کمک کردن ما به یکدیگر موجب احساس رضایتمندی از زندگی خواهد شد. ○

تعارض منفعت طلبی زیاده خواهانه با پایداری شرکتی بلندمدت

اشتغال است. دوراهی ناشی از تعارض بین تمایل به حداکثر رسانیدن سود مالی شرکت در کوتاه مدت که می توان به آن زیاده خواهی منفعت طلبانه یا کور گفت از یکسو و کنترل این نوع تمایلات در جهت به تعادل رساندن و پایداری درازمدت شرکت از سوی دیگر است. انجام مسئولیت اجتماعی یکی از ابزارهای بسیار قوی و آزموده شده حل این پارادوکس بنیادی حاکم بر کسب و کارها است. ابزاری که سود اقتصادی بلندمدت کسب و کار را همراه با خوش نامی و حفظ منابع با ارزش محیط زیست در جامعه ای پایدار تضمین می نماید.

موفقیت چشمگیر دهه های اخیر شرکت های با حداقل امکانات مادی از یکسو و شکست برخی شرکت ها با بهترین توانایی های مادی از سوی دیگر، بیانگر نقش قابل توجه عوامل غیرمادی و معنوی در بالندگی سازمان ها می باشد (روحی عزیزی، مهدوی، ۱۳۸۲). اتکا به باورهای متعالی غیر زیاده خواهانه و تعهد و مسئولیت مداری عملکرد شرکت های متعادل و بالنده را از دیگر شرکت ها ممتاز نموده است. امروز با کندوکاو در زیست بوم های متعدد اشتغال، یافته ها این پیش بینی جنبش های اعتراضی و سازمان های مردم نهاد را تقویت می نمایند که هرچه رویه حاکم بر فعالیت شرکت ها و کسب و کارهای فعال در یک زیست بوم بیشتر مبتنی بر تعهدات اساسی و گرایش به انجام مسئولیت اجتماعی باشد، ضریب بهره وری و پایداری بیشتری نسبت به زیست بوم های اشتغال دیگر که گرایش به انجام مسئولیت اجتماعی

ما در این مختصر تلاش خواهیم نمود تا پیامدها و اختلال های ناشی از تمایل بیمارگونه به منفعت طلبی کور را که بر طول عمر شرکت و بی تعادلی محیطی تأثیر غیرقابل کتمان داشته را واکاوی نماییم. گرایش به انجام مسئولیت اجتماعی در بین فعالان اقتصادی و شرکت های متعادل نشانه اندیشه ژرف و نگاه بلند به اقتصادی پایدار است. بدون شک اغلب کسانی که دارای سلامت شخصیت بوده پیش از ورود به فعالیت اقتصادی چشم اندازی کاملاً مسئولانه برای کسب و کار خود ترسیم کرده و در پی ایجاد ارزشی ضروری برای نیازهای جامعه و مصرف کنندگان هستند، اما این انگیزه متعالی و سوق دهنده، چالش های ناشی از محدودیت ها و مسائل دنیای اقتصاد، بحران های اقتصادی و شرایط غیرقابل پیش بینی از سوی دیگر ضریب موفقیت کسب و کارها را تقلیل می دهد و از این رو شاهد این واقعیت نه چندان خوشایند هستیم که بسیاری از کسب و کارها از چرخه اقتصاد خارج شده و به ورشکستگی کشیده می شوند و تنها درصد نه چندان زیادی از این چالش اولیه عبور می کنند، اما شرکت هایی هم که از این چالش ها عبور نموده و سودآور شده اند الزاماً به پایداری اقتصادی و فعالیت درازمدت دست نخواهند یافت. در واقع دلیل عمده آن غلبه تمایل بیمارگونه به منفعت طلبی است که با انگیزه اولیه راه اندازی شرکت منافات داشته است. این تغییر نگرش و رویه به هر دلیل که باشد یکی از پارادوکس های اساسی شرکت های فعال زیست بوم های

دلالت دارد. بر اساس این گزارش پس از بریتیش پترولیوم به ترتیب شرکت نفتی رویال داج شلی، شرکت خدماتی ودافون، بانک اج اس بی سی، کارفور، شرکت اتومبیل‌سازی فورد، شرکت الکترونیکی تویو، الکترونیک فرانسه، شرکت اتومبیل‌سازی پژو و شرکت نفتی شون قرار دارند. شاخص مسئولیت‌پذیری این شرکت‌ها به ترتیب ۷۲، ۷۱، ۶۳، ۶۰، ۵۸، ۵۷، ۵۶، ۵۶ و ۵۵ اعلام شده است. در این گزارش آمده است: از میان صد شرکت نخست دنیا از نظر مسئولیت‌پذیری، ۴۸ شرکت اروپایی، ۳۴ شرکت متعلق به آمریکای شمالی و ۱۸ شرکت نیز متعلق به آسیا است (امامی، ۱۳۸۵). مثال دیگر کشور چین است که امروزه یکی از موفق‌ترین کشورها در زمینه تحقق مسئولیت اجتماعی سازمان‌ها و نهادها است. شهروندان و صاحبان سرمایه و کار در چین دریافته‌اند برای تعامل جهانی و ماندن در میدان رقابت‌های بزرگ باید مسئولیت اجتماعی خود را جدی بگیرند (امامی، ۱۳۸۵). جدی گرفتن مسئولیت اجتماعی در سازمان‌ها نشانه‌های بسیاری دارد. یکی از نشانه‌های مسئولیت اجتماعی سازمان‌ها، وجود تشکل‌های کارگری در ساختار آن‌ها است. رعایت حقوق مصرف‌کنندگان، توجه به استانداردهای قانونی در تولید محصول، پاسخگویی مدیران سازمان‌ها در قبال مسائل شهروندی، محیط‌زیستی، اخلاقی، فرهنگی و حتی حقوق بشر از دیگر نشانه‌های توجه به مسئولیت اجتماعی در سازمان‌ها و شرکت‌ها است.

اما متأسفانه منفعت‌طلبی کور، امروزه در برخی از زیست‌بوم‌های اقتصادی کشور ضررهای جبران‌ناپذیری به سرمایه‌های مادی و معنوی جامعه زده است. تمایل به کسب منفعت کوتاه‌مدت، عامل سه ناپایداری اساسی در زیست‌بوم‌های اشتغال با شرکت‌هایی است که گرایش به انجام مسئولیت اجتماعی ندارند و به‌عنوان کسب‌وکارهای آسیب‌زننده فضای کسب‌وکار در زیست‌بوم فعالیت می‌کنند. این سه ناپایداری را این‌گونه می‌توان طبقه‌بندی نمود:

- ناپایداری اقتصادی
- ناپایداری اجتماعی

در آن‌ها ضعیف است، تأیید شده است؛ تا حدی که کمیسیون اروپا سال ۲۰۰۵ را به‌عنوان سال مسئولیت اجتماعی شرکت‌های عضو کشورهای اتحادیه اروپا نام‌گذاری کرد. علاوه بر این، اعضای اتحادیه گام‌های بلندی در تأکید بر این موضوع و ترویج آن برداشته‌اند؛ نمونه آن، فعالیت دولت انگلیس است که در دپارتمان تجارت و صنعت، مسئولیت اجتماعی سازمان‌ها به‌طور رسمی توسط وزیر معرفی شد. فرانسه شرکت‌ها را ملزم کرد اثرات اجتماعی و زیست‌محیطی فعالیت‌های خود را در برنامه سالانه ثبت کنند. هلند در حال حمایت از طرح‌های مالی برای شرکت‌های بزرگ مطابق با مقررات سازمان توسعه صنعتی ملل متحد است. در نهایت دولت دانمارک، مرکز مطالعاتی کپنهاک را پایه‌گذاری کرده که فعالیت آن بر روی مسئولیت اجتماعی سازمان متمرکز شده است (گلچوبیان، ۱۳۸۶). همچنین بررسی‌های مستقل و بی‌طرفانه از شرکت‌های متعدد ضریب پایداری اقتصادی بالاتر را برای شرکت‌هایی با گرایش به انجام مسئولیت اجتماعی نسبت به شرکت‌های هم‌طراز و هم‌سطح در همان بخش اقتصاد تأیید می‌نماید. چنین شرکت‌هایی با گرایش به انجام مسئولیت‌های اجتماعی نگاهی مسئولانه به ذینفعان خود داشته و تعهدات خود را به‌خوبی انجام می‌دهند. این شرکت‌ها دارای مدیران توانمند، نیروهای کار با انگیزه، سهامداران راضی، مشتریان وفادار همراه با برندی محبوب در جامعه بوده که تأثیرات منفی خود را بر محیط فیزیکی به حداقل رسانده و آسیب‌های احتمالی ناشی از فعالیت خود را به بهترین نحو جبران می‌نمایند؛ به‌عنوان مثال بر اساس آمار منتشر شده در مجله فورچون، شرکت‌های برتر دنیا از نظر شاخص مسئولیت‌پذیری اجتماعی به ترتیب شرکت‌های بریتیش پترولیوم، رویال داج شل و ودافون بوده‌اند. شرکت نفتی بریتیش پترولیوم از نظر میزان مسئولیت‌پذیری در قبال مسائل اجتماعی و زیست‌محیطی در میان شرکت‌های اقتصادی جهان در رتبه اول قرار گرفته و شاخص مسئولیت‌پذیری برای این شرکت ۷۸ اعلام شده است. طبق این گزارش، شاخص مسئولیت‌پذیری ارقام صفر تا صد را در برمی‌گیرد و هرچه این رقم بیشتر باشد بر مسئولیت‌پذیری بیشتر

نقدینگی از پرداخت سهم شرکاء و حقوق کارکنان و تأمین کنندگان مواد اولیه طفره می‌رود و به‌جای پرداخت تعهدات خود به سرمایه‌گذاری غیر تولیدی و نامرتب با منافع کارکنان و سهامداران می‌پردازد. این تمایل باعث کاهش شدید سرمایه اجتماعی و اعتبار شرکت گردیده و پایداری و مشروعیت شرکت را کاهش داده که در نهایت بر پایداری اقتصادی شرکت نیز تأثیر منفی خواهد گذاشت، در صورتی که انجام تعهدات و مسئولیت‌ها نسبت به افراد مرتبط با سازمان علاوه بر ایجاد تعادل در کسب‌وکار نوعی همراهی و همدلی در جهت پایداری شرکت ایجاد می‌نماید و در نهایت به بهبود فضای کسب‌وکار در زیست‌بوم اشتغال منجر می‌گردد.

دومین پیامد ناشی از عدم گرایش به انجام مسئولیت اجتماعی شرکتی در زیست‌بوم اشتغال، افزایش ناپایداری اجتماعی بوده که به‌طور غیرمستقیم بر ناپایداری اقتصادی یک شرکت در درازمدت تأثیر خواهد داشت. ناپایداری اجتماعی عامل مولد بحران‌های اجتماعی و بی‌عدالتی در اجتماع پیرامونی زیست‌بوم اشتغال است. نشانه‌های ناپایداری اجتماعی را می‌توان در فراگیر شدن آسیب‌های اجتماعی و نابهنجاری‌هایی همچون افزایش قیمت مسکن، گرایش به زندگی غیر کارکردی، حاشیه‌نشینی، فقر، اعتیاد، بزهکاری، رفتارهای ضداجتماعی، انزوای اجتماعی، وندالیسم، افزایش طلاق، خیانت، خودکشی و اختلال‌های روان‌شناختی همچون افسردگی، شیدایی، اختلال شخصیت و غیره در جامعه پیرامونی بازشناسایی نمود. سؤال این است چرا عدم گرایش به انجام مسئولیت‌های اجتماعی شرکتی بر بازتولید نابهنجاری‌ها و آسیب‌های اجتماعی و روانی تأثیر دارد؟ پاسخ این سؤال را می‌توان

● ناپایداری زیست‌محیطی

ناپایداری اقتصادی یا فعالیت کوتاه‌مدت و عدم دستیابی به اهداف اقتصادی بلندمدت شرکت به‌صورت مشروع و بدون استفاده از رانت اولین پیامد این تمایل بیمارگونه به منفعت‌طلبی زیاده‌خواهانه در زیست‌بوم اشتغال است. شرکت‌هایی که رویه غیرمتعهدانه‌ای پیشه می‌کنند، ناپایداری اقتصادی را با افزایش گرایش به نابهنجاری‌های اقتصادی همچون اختلاس، رشوه، سوءاستفاده از حق حقوق سهامداران، کارکنان و سایر مرتبطین تجربه خواهند نمود. در واقع اگر روح منفعت‌طلبی بیمارگونه و زیاده‌خواهانه بر فعالیت اقتصادی یک شرکت حاکم شود، گرایش به تضییع حقوق افراد، برای دست‌اندازی به درآمد بیشتر و عامل بازتولید نابهنجاری‌ها و آشفتگی‌های اقتصادی و اجتماعی شده و منجر به ناپایداری اقتصادی گردیده و این ناپایداری اولیه محرک تشدید گرایش به استفاده از مکانیزم‌های اختلالی و نابهنجاری اقتصادی خواهد شد. همراه با این چرخه منفی و قهقرائی افزایش میزان دعاوی ارجاع داده شده به مراجع قانونی افزایش‌یافته که هزینه بیشتری بر شرکت‌ها و اقتصاد زیست‌بوم تحمیل می‌نماید. امروز بخش زیادی از وقت دادگاه‌ها و مجامع قانونی به این موضوع اختصاص داده شده است. همچنین در چنین شرکت‌هایی میزان نارضایتی بالا بوده و احساس بی‌عدالتی در بین کارکنان آن‌ها بیش از معیارهای معمول است. در واقع این اختلال باعث زیر پا گذاشتن قوانین حاکم بر فعالیت اقتصادی که شامل قانون تجارت و قانون کار است، گردیده و به‌نوعی جرم محسوب می‌گردد؛ برای مثال شرکتی بدون توجه به تعهدات خود هزینه‌های غیراصولی در زمینه‌های غیر تولیدی به بهانه کسری

نشانه‌های مسئولیت

اجتماعی سازمان‌ها،

وجود تشکل‌های

کارگری در ساختار

آن‌ها است. رعایت

حقوق مصرف‌کنندگان،

توجه به استانداردهای

قانونی در تولید

محصول، پاسخگویی

مدبران سازمان‌ها در

قبال مسائل شهروندی،

محیط‌زیستی، اخلاقی،

فرهنگی و حتی حقوق

بشر از دیگر نشانه‌های

توجه به مسئولیت

اجتماعی در سازمان‌ها

و شرکت‌ها است.

هنجارهای گفتاری و رفتاری کسانی که نگاه مسئولانه به بهره‌گیری از منابع طبیعی دارند معطوف به کاهش آثار منفی زیست‌محیطی ناشی از فعالیت‌های خود و تلاش برای جبران آن بوده که این نگرش بر استفاده بهینه همراه با فرصت تجدیدپذیری منابع بنا شده است. برای مثال فعالیت کشاورزی در مناطقی که میزان بارش باران کم است و برداشت غیراصولی و زیاده‌خواهانه به‌جای مدیریت منابع آب و مصرف بهینه که سود اقتصادی را افزایش داده و ماندگاری کسب‌وکار را نیز سال‌ها تضمین خواهد نمود، بدون رعایت ضوابط انجام گرفته که این نوع برداشت از منابع منجر به کاهش سطح آب‌های زیرزمینی، شور شدن چاه‌ها و خشک شدن باغ‌ها و ورشکستگی و مهاجرت خواهد شد.

با توجه به آنچه گفته شد زمانی که فرهنگ حاکم بر فعالیت‌های اقتصادی از سمت ارزش‌های اصیل و بنیادی که بر فعالیت کارکردی، منافع بلندمدت و غیر فردی و گروهی استوار بوده به سمت ارزش‌های کاذب حرکت نماید و با منفعت‌طلبی بیمارگونه ارزش‌ها و هنجارهای فعالیت‌های اقتصادی را متأثر از خود نماید، شرکت‌ها طول عمر کوتاه‌تری داشته و اجتماع پیرامونی بستر نمو آسیب‌های اجتماعی و اختلال‌های روانی خواهند شد و محیط‌زیست در معرض نابودی قرار خواهد گرفت. برای تغییر این فرهنگ نیاز به برنامه‌ای راهبردی و توجه به نظام‌های درگیر این اختلال پیچیده است. تعهد به تدوین و پیگیری این برنامه راهبردی یکی از مهم‌ترین وظایف اتاق بازرگانی به‌عنوان یک تشکل غیردولتی با رویکرد متعهدانه است که می‌تواند تأثیر بسیار مهمی بر توسعه فرهنگ عمومی مسئولیت‌پذیری و ارتقاء سرمایه معنوی جامعه بگذارد.

- امامی، محمدحسن، (۱۳۸۵) مسئولیت اجتماعی سازمان الزامی برای پایداری، <http://lineh.blogfa.com>

- روحی عزیزی، مریم؛ مهدوی، مژگان؛ (۱۳۸۲) مدیریت و تغییر فرهنگ سازمانی، مجله تعاون، شماره ۱۴۶ و ۱۴۷، ص ۱۱۱-۱۰۸.

- گلچوییان، میر محمدعلی، (۱۳۸۶)، پرونده‌ای به نام مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها، عصر مدیریت، شماره ۰۶.

این‌گونه داد که از منافع قانونی هر فعالیت اقتصادی قرار است افرادی به‌عنوان نیروی کار، سرمایه‌گذار، مدیر، خریدار، تأمین‌کنندگان و افراد دارای فعالیت اقتصادی در جامعه پیرامونی به‌صورت مستقیم و غیرمستقیم منتفع گردند. به عبارتی منافع اقتصادی به‌صورت عادلانه‌ای توزیع می‌گردد؛ یعنی از چرخه اقتصادی یک شرکت، افراد جامعه پیرامونی به‌صورت زنجیروار بهره‌برده و این انتفاع یا به‌صورت تعامل اقتصادی مستقیم با شرکت یا از طریق تعامل با افرادی که در تعامل مستقیم با شرکت هستند نصیب جامعه پیرامونی خواهد شد و همچنین جامعه پیرامونی پایداری خود را از طریق باز توزیع مالیات‌ها و عوارض دریافت شده از شرکت که به توزیع عادلانه سرمایه در جامعه کمک می‌کند، کسب خواهد نمود. این سیستم توزیع و باز توزیع منافع، باعث کمترین میزان احساس بی‌عدالتی در جامعه گردیده که عنصر اساسی پایداری اجتماعی است. حال اگر تمایل بیمارگونه به منفعت‌طلبی به‌جای گرایش به انجام مسئولیت اجتماعی بر روح حاکم بر شرکت‌ها و کسب‌وکارهای مستقر در یک زیست‌بوم غلبه نماید، نظام توزیع و باز توزیع منابع را مختل نموده و منجر به ناپایداری اجتماعی در جامعه و بستر زیست‌بوم اشتغال خواهد شد.

ناپایداری زیست‌محیطی سومین پیامد منفعت‌طلبی بیمارگونه فعالیت غیرمسئولانه شرکتی بوده که منجر به آسیب‌های غیرقابل‌جبران به محیط‌زیست و منابع باارزش طبیعت پیرامون زیست‌بوم اشتغال خواهد گردید. منابع باارزشی همچون هوا، آب‌های زیرزمینی و جاری، خاک، پوشش گیاهی، سوخت‌های فسیلی که منابع اساسی برای فعالیت یک زیست‌بوم اشتغال است با گرایش غیرمسئولانه به‌صورت غیراصولی و بدون مدیریت و حساسیت نسبت به الگوی مصرف استفاده شده یا آلوده می‌گردند و هیچ تمایلی هم برای کنترل و جبران آثار تخریب و آسیب‌های طبیعی توسط شرکت‌هایی که مقهور تمایلات منفعت‌طلبی کور هستند دیده نمی‌شود، هنجارهای رفتاری و گفتاری غالب در بین کسانی که با چنین نگرش بیمارگونه‌ای به فعالیت اقتصادی می‌پردازند بسیار طلبکارانه و حق‌به‌جانب است؛ درحالی‌که

گفت‌وگو با «حسین نجف‌آبادی» عضو هیئت نمایندگان و رئیس کمیسیون مسئولیت‌های اجتماعی اتاق کرمان

اولویت‌های عمل به مسئولیت اجتماعی

حفظ محیط‌زیست و کمک به توسعه پایدار

حسین نجف‌آبادی رئیس کمیسیون مسئولیت‌های اجتماعی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان در گفت‌وگو با سپهر اقتصاد کرمان می‌گوید، کمیسیون مسئولیت‌های اجتماعی اتاق کرمان در واپسین ماه‌های دوره هشتم فعالیت هیئت نمایندگان تشکیل شده است. با توجه به این‌که فعالیت بخش‌های اتاق در اواخر دوره به دلیل به وجود نیامدن شائبه تبلیغاتی کاهش می‌یابد، عمده فعالیت این کمیسیون نیز به دوره نهم موكول شد. در ابتدای دوره یعنی آغاز سال ۹۸، اصلی‌ترین موضوع کمیسیون تدوین نقشه راه برای مسئولیت‌های اجتماعی بود و اکنون این مهم مراحل پایانی خود را می‌گذراند، اما جدای از برنامه‌ریزی و ساماندهی مسئولیت‌های اجتماعی فعالان و بنگاه‌های اقتصادی، این کمیسیون وظیفه پرداختن و انجام مسئولیت اجتماعی مجموعه اتاق را نیز بر عهده دارد. نجف‌آبادی معتقد است که اگر چه مسئولیت اجتماعی ناشی از خرد جمعی است، اما فرد محور است. وی بر این باور است که توجه به محیط‌زیست و کمک به رشد و توسعه پایدار محیط پیرامونی شرکت‌ها و بنگاه‌های اقتصادی از اولویت‌های اساسی در انجام مسئولیت‌های اجتماعی است. در ادامه به مطالعه مشروح این گفت‌وگو دعوت می‌شوید.

مسئولیت اجتماعی به نفع کسب‌وکار شرکت یا بنگاه خود بهره‌بردار؟

یکی از راه‌های کسب سود پایدار همراه‌سازی محیط پیرامونی یک مجموعه اقتصادی است. اگر چنانچه یک فرد بتواند به شایستگی به مسئولیت‌های اجتماعی خود عمل کند حتماً بازخورد آن را در کسب‌وکار خود به‌خوبی مشاهده خواهد کرد؛ به‌طور مثال اگر فردی در حوزه آموزش کارکنان خود همت بگمارد قطعاً نیروهای آموزش‌دیده، کارآمدی و توانمندی بهتری در جهت رشد و توسعه‌ی کسب‌وکار او خواهند داشت. همچنین اگر یک فعال اقتصادی به محیط‌زیست توجه داشته باشد قطعاً در میان‌مدت و درازمدت به‌عنوان یک برند محبوب در

◀ به نظر شما مسئولیت اجتماعی یک خرد جمعی است یا عملکرد فردی؟

از آنجا که در هر سازمان و مجموعه‌ای، افراد محور تحولات و تغییرات هستند، بایستی بدانیم که مسئولیت اجتماعی گرچه ناشی از خرد جمعی است، اما فرد محور و اساس آن است. نظام‌های تقویت‌کننده و شتاب‌دهنده فرهنگ عمل به مسئولیت اجتماعی ناشی از دیدگاه‌های افراد بلند نظری است که به این موضوعات اهتمام می‌ورزند. از طرفی اگر چنانچه مسئولیت اجتماعی در سازمان یا شرکتی نهادینه شود، افراد نیز به‌تبع در این حوزه مسئولیت‌پذیر خواهند شد.

◀ یک فعال اقتصادی چگونه می‌تواند از مزایای انجام

محیط‌زیست میراث امروز، فردا و آیندگان جامعه ماست و همه ما بایستی به آن وفادار باشیم و هرگونه عدم توجه در این خصوص، زیان‌های جبران‌ناپذیری را در پی خواهد داشت؛ به‌طور مثال معضل پیچیده ریزگردها در سال‌های اخیر ناشی از عدم توجه به حفظ محیط‌زیست توسط گروه‌ها و سازمان‌ها و حتی دولت‌هاست از طرفی دیگر عدم توجه به توسعه پایدار و همه‌جانبه در پیرامون شرکت‌ها، گونه‌ای از رشد کاریکاتوری و نامتوازن نامیمون در پی خواهد داشت که علاوه بر ایجاد فاصله‌های طبقاتی و افزایش نارضایتی‌های اجتماعی، پایداری شرکت‌ها و مؤسسات را در چنین محیط‌هایی، متزلزل و نامطمئن می‌سازد.

◀ ارزیابی شما از چگونگی توجه به مسئولیت اجتماعی در سازمان‌های دولتی، بنگاه‌های اقتصادی و جامعه کرمانی چیست؟

در سال‌های اخیر برخی از شرکت‌ها و مؤسسات به‌ویژه در بخش خصوصی و یا نیمه‌دولتی توجه خوبی در این خصوص داشته‌اند که نباید در این میان از نقش رسانه‌ها و تشکل‌های اجتماعی جهت ایجاد مطالبه غافل شد گرچه تا رسیدن به ایده‌آل‌های لازم فاصله بسیار است، اما باید این نگرش و این توجه را به فال نیک گرفت. البته در بخش نهادهای دولتی باوجود الزامات سازمانی توجه کمتری را در این خصوص می‌بینیم.

◀ برای یکپارچگی عمل به مسئولیت اجتماعی در سطوح مختلف جامعه چه اقدامات و روش‌هایی باید اجرا گردد تا این موضوع مهم نهادینه شود؟

در این خصوص هم بایستی جنبه‌های

جامعه بر سر زبان‌ها خواهد افتاد و این چیزی نیست جز ایجاد سود و درآمد پایدار، یا در حالتی دیگر اگر یک فعال اقتصادی برای توانمندسازی افراد پیرامون مجموعه کسب‌وکار خود اقدام نماید از همراهی آن‌ها برخوردار خواهد شد و این نیز می‌تواند در درازمدت سود پایداری را در پی داشته باشد همان‌گونه که عکس این موضوع زیان‌های بعضاً جبران‌ناپذیری را در پی خواهد داشت.

◀ چگونه می‌توانیم مطمئن شویم که کاملاً به مسئولیت اجتماعی در کسب‌وکار خود پای بند هستیم؟

در این خصوص آنچه مهم است ابتدا شناخت دقیق حدود و فعالیت‌های مرتبط با مسئولیت اجتماعی است و این‌که ما شناخت دقیقی از این حوزه داشته باشیم و مرتب خود را در این حوزه مورد ارزیابی و محک قرار دهیم که البته در این خصوص همیشه مخاطبان ما در جهت مسئولیت اجتماعی بهترین قاضی و داور هستند.

◀ از نظر شما در شرایط موجود کدام سطوح از مسئولیت اجتماعی مهم‌ترین مواردی هستند که باید موردتوجه و عمل در بنگاه‌ها و سازمان‌ها قرار گیرند؟

از دیدگاه بنده دو سطح، توجه به محیط‌زیست و همچنین کمک به رشد و توسعه پایدار محیط پیرامونی شرکت‌ها و بنگاه‌های اقتصادی از اولویت‌های اساسی در انجام مسئولیت اجتماعی است؛ زیرا

اگر یک فعال اقتصادی به محیط‌زیست توجه داشته باشد قطعاً در میان‌مدت و درازمدت به‌عنوان یک برند محبوب در جامعه بر سر زبان‌ها خواهد افتاد و این چیزی نیست جز ایجاد سود و درآمد پایدار، یا در حالتی دیگر اگر یک فعال اقتصادی برای توانمندسازی افراد پیرامون مجموعه کسب‌وکار خود اقدام نماید از همراهی آن‌ها برخوردار خواهد شد و این نیز می‌تواند در درازمدت سود پایداری را در پی داشته باشد همان‌گونه که عکس این موضوع زیان‌های بعضاً جبران‌ناپذیری را در پی خواهد داشت.

ارتقا نقش اتاق و فعالان اقتصادی توضیح دهید.

عملکرد کمیسیون و مجموعه اتاق در زمینه مسئولیت‌های اجتماعی در این ویژه‌نامه آورده شده است، هرچند که همه موارد مرقوم شده در این مجموعه، نتیجه اقدامات بوده و برای رسیدن به این نتایج، جلسات، پیگیری‌ها، تلاش‌ها، هماهنگی‌ها، برنامه‌ریزی و سایر اقدامات لازم انجام شده که از قید جزئیات آن‌ها خودداری کردیم و فقط به ماحصل عملکرد اشاره شده، اما جدای از آنچه از نظر گذرانید، کمیسیون برای ساماندهی مسئولیت‌های اجتماعی بنگاه‌های اقتصادی اهتمام ویژه دارد. این مهم از روز اول در دستور کار قرار گرفت و با گروه‌های مشاوره مختلف مذاکره شد تا در نهایت به یک نقشه راه جامع برسیم که مراحل پایانی این طرح در حال انجام است و به‌زودی رونمایی خواهد شد.

انگیزشی و ترغیبی در دستور کار قرار گیرد و همه‌ساله در یک نظام ارزشیابی معتبر و متقن، شرکت‌ها، مؤسسات و افراد پیش‌تاز در حوزه مسئولیت اجتماعی به جامعه معرفی شوند و در جهت ایجاد شهرت سازمانی، محبوبیت شرکتی و معرفی آن‌ها به جامعه از سوی نهادهای متولی همچون اتاق بازرگانی و دیگر سازمان‌های اجتماعی و دولتی اقداماتی صورت گیرد. در کنار این مسئله برگزاری همایش‌ها، سمینارها و کارگاه‌های ترویج و تبیین مسئولیت اجتماعی نیز می‌تواند تأثیرگذار باشد، البته پیش از همه این‌ها تدوین سند جامع مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها و سازمان‌ها در جمع‌های کاملاً صنفی و اتحادیه‌های اقتصادی می‌تواند بسیار مهم و کارساز باشد.

◀ در خصوص برنامه‌های کمیسیون مسئولیت اجتماعی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان برای

«پدرام سلطانی» نایب رئیس سابق اتاق ایران

توسعه آموزشی مسیر عکس را پیموده است

به دیگر سخن، کشور ما ۴۰ میلیون مترمربع از استانداردهای حداقلی آموزش و پرورش عقب است و بیش از یک سوم مدارس موجود در کشور از استانداردهای مدرسه‌سازی فاصله جدی دارند. این مسئله نشان می‌دهد که با وجود رسیدن به مرحله چهارم توسعه، باید به مرحله اول توسعه برگردیم تا با رفع شکاف‌های آموزشی موجود میان مرکز و پیرامون، با سرعت بیشتری در مسیر توسعه قدم برداریم.

مطالعات مراجع معتبر از جمله بانک جهانی نشان داده است که اثر تحصیلات ابتدایی در توسعه بیش از دو برابر تحصیلات دانشگاهی است. این در حالی است که متأسفانه در کشور ما توسعه آموزشی نیز مسیر عکس را پیموده است. در حالی که هنوز بسیاری از مناطق کشور نیازمند ساخت یا بازسازی دبستان هستند، دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور بیش از نیاز موجود و آینده

در جهان کنونی یکی از مباحث مورد اختلاف نظر اندیشمندان و نظریه‌پردازان مفهوم توسعه است. توسعه یک اتفاق بیرونی و برآمده از جامعه نیست، توسعه یک روند است که بر پایه انسان و فعالیت‌های هدفمند وی بنا نهاده شده است. آموزش، بویژه آموزش دوران کودکی و نوجوانی، سنگ بنا و سکوی توسعه در هر کشوری محسوب می‌گردد.

ساخت مدرسه از فراگیرترین و شناخته‌شده‌ترین ابعاد حضور بخش خصوصی در مسئولیت اجتماعی خود در ایران است. آن‌چنان‌که تاکنون هزاران مدرسه به همت نیکوکاران این مرزوبوم در سراسر میهن ساخته شده است؛ بنابراین ساخت مدرسه می‌تواند نقطه آغاز ملموس و مفهومی برای پوشش همگن و همراه بخش خصوصی باشد. در حال حاضر ۱۰۷ هزار مدرسه در کشور موجود است که از این تعداد ۳۰ درصد نیازمند نوسازی و بهسازی است.

آموزش نوین و امکانات به‌روز برای کاهش شکاف معلمان و دانش‌آموزان، مهارت‌آموزی و توسعه درون‌زا، انجام شده است و در حال حاضر همسو با رسالت خود در شرایط کرونا در کنار دانش‌آموزان و ساکنان مناطق کم‌تر برخوردار کشور که به امکانات آموزش آنلاین دسترسی نداشته‌اند ایستاده است و با راهکارهایی چون آموزش از راه دور به صورت آفلاین، حضور سفیران آموزشی داوطلب برای جبران بازماندگی دانش‌آموزان و شیوه‌های نوآورانه دیگر، مسئولیت خود را ایفا می‌کند.

ایران من در راستای همین فعالیت‌ها در استان کرمان با ساخت سه مدرسه در سه منطقه فهرج، نماشیر و جیرفت و نیز ساخت و تکمیل یک هنرستان ۹ کلاسه در جیرفت همراه مردم این استان شد. از این چهار باب، مدرسه ایران ۹۲ در روستای حسین‌آباد فهرج با ۳۰۰ مترمربع فضای آموزشی و ۱۸۰۰ مترمربع محوطه‌سازی و اعتباری بالغ بر یک میلیارد و ۲۰۰ میلیون تومان و مدرسه ایران ۹۳ در روستای ملک‌آباد بخش روداب شهرستان نماشیر در فضای آموزشی ۴۳۰ مترمربع و بیش از ۲ هزار و ۲۰۰ مترمربع محوطه‌سازی و اعتباری بالغ بر یک میلیارد و ۵۰۰ میلیون تومان به بهره‌برداری رسیدند.

همگام با مراسم افتتاح این مدارس در جلسه مشترک با اعضای اتاق بازرگانی کرمان و موسسه مهرگیتی با نقش محوری ایران من بنیان ساخت ۱۲۰ مدرسه در سطح این استان رقم خورد که امید است مایه پیشرفت و توسعه محلی مناطق مختلف استان گردد.

در کنار ساخت مدرسه، کمک به سرپرست‌های خانوار نیازمند در شرایط کرونا با همراهی کمپین «نفس»، یکی از فعالیت‌های جانبی برای این خوب مردمان بوده است.

ایران من معتقد است که همگان در مقابل ایجاد اتفاق‌های خوب و روزهای روشن برای سرزمینمان مسئولیم و در کنار همه دغدغه‌های فردی و غیر فردی باید سهم بیشتری برای مسئولیت اجتماعی در مقابل این مرزوبوم قائل شویم. ○

بوده و برخی از رشته‌ها یا مراکز دانشگاهی با کمبود متقاضی روبروست.

پویش «ایران من» محصول تفکر، تلاش و عزم بخش خصوصی ایران برای ایفای نقشی فعال، سازنده و مطالبه‌گرانه در نظام آموزشی کشور است که توسط تنی چند از جوانان و اعضای اتاق‌های بازرگانی سراسر کشور در بخش خصوصی بنیان نهاده شده است. این حرکت در سال ۱۳۹۳ با احداث یک باب مدرسه کار خود را آغاز نمود و همین مدرسه، پایه و سرآغازی بر ساخت یک‌صد دبستان در مناطق کم‌برخوردار کشور با نام «ایران من» از سوی بخش خصوصی کشور گردید.

«ایران من» معتقد است که محرومیت در ذهن ماست نه در محیط پیرامون ما و دیدگاه محروم ماندگی باعث از بین رفتن خلاقیت، رشد و عزم کودکان سرزمینمان خواهد شد. نگاه به ایجاد توسعه از بیرون، آفت عدم توسعه‌یافتگی و پس‌ماندگی مناطق کمتر برخوردار ما است.

این پویش در مرحله نخست و با هماهنگی سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور، ساخت ۱۰۰ باب مدرسه را در دستور کار قرار داد و در طول پنج سال گذشته موفق به ساخت و افتتاح ۹۲ مدرسه در نقاط کمتر برخوردار شده و تعداد این مدارس در سال گذشته از ۱۰۰ مدرسه بیشتر شده است. این موفقیت را مرهون حمایت کارآفرینان و فعالان اقتصادی و اهمیت دادن ایشان به مسئولیت اجتماعی هستیم. تمام این مدارس به نام «ایران من» نام‌گذاری گردیده‌اند تا فارغ از نگاه قومی و مذهبی، علاقه به ایران را بیش‌ازپیش در نسل آینده این سرزمین تقویت کنند. سرمایه مشترک ما ایرانی بودنمان است. ما باور داریم که کودکان پرشور و نشاطی که در جای‌جای کشور در این مدارس درس می‌خوانند، سازندگان آینده ایران ما هستند.

در «ایران من» در کنار ساخت کالبدی مدارس، فعالیت‌هایی در خصوص بهبود کیفیت آموزش و محتوای آموزشی، ایجاد حلقه اتصال با مرکز و دسترسی به

گفت‌وگو با «سیدمحمد واعظی‌نژاد» مدیرکل نوسازی مدارس استان کرمان

احداث ۱۲۰ مدرسه در استان کرمان طی دو سال با کمک فعالان اقتصادی

تفاهمی از جنس مهربانی

برای بسیاری از مردمان دنیا، «مدرسه» واژه بسیار دوست‌داشتنی است، اما برای کودکان ایرانی الهه زندگی است. سبک زندگی عموم فرزندان ایران به‌گونه‌ای است که بسیاری از نیازهای خود را در مدرسه جستجو می‌کنند. در شرایطی که محیط‌های آموزشی و تفریحی در زمینه‌های مختلف هنری، ورزشی، سرگرمی، موسیقی، تئاتر و ... کشور ما به بلوغ لازم نرسیده‌اند، دنیای کودکانه بچه‌ها در مدرسه سپری و آینده‌شان پایه‌ریزی می‌شود. مدرسه یعنی مهربانی کودکی، شور و شوق نوجوانی، رؤیای جوانی و امید و آرزوی بزرگسالی. انس و الفت کودکان ایرانی با مدرسه و آموزگار و دانش، وصف‌ناپذیر است؛ انگار که مدرسه التیام‌بخش همه داشته‌ها و نداشته‌هایمان باشد. مدرسه دنیای خاطره‌سازی و خاطره‌بازی و خاطرخواهی ماست. خلاصه این‌که مدرسه کارخانه انسان‌سازی است و اساس یک کشور در مدارس پایه‌گذاری می‌شود و بی‌دلیل نیست که گفته‌اند اگر می‌خواهید آینده یک کشور را پیش‌بینی کنید به مدارس آن کشور سر بزیند و ببینید چه چیزهایی به کودکان آموزش می‌دهند.

با این اوصاف، حتی تصور دوری از مدرسه وحشتناک است، اما متأسفانه کشور ما با کمبود مدرسه روبه‌روست، نه فقط در مناطق محروم که حتی در مراکز استان‌ها نیز به اندازه کافی مدرسه نداریم و دردناک این‌که اگر تنها به امید مدرسه‌سازی دولت بنشینیم اوضاع از این هم بدتر می‌شود؛ کما این‌که فقط طی هفت سال گذشته دو هزار و ۵۰۰ کلاس درس در کرمان (معادل ۳۰ درصد مدارس استان) توسط خیرین ساخته شده است و با این وجود هم‌چنان نیازمند ساخت ۲۱۵ هزار مترمربع فضای آموزشی هستیم تا به سرانه کشور برسیم که خود با سرانه دنیا فاصله قابل‌تأملی دارد.

این مقدمه خود گویای لزوم انجام مسئولیت اجتماعی در زمینه مدرسه‌سازی است. پس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان نیز باید به این موضوع ورود پیدا می‌کرد و همین شد که با اداره کل نوسازی مدارس استان و موسسه خیریه مهرگیتی تفاهم‌نامه‌ای را از جنس مهربانی به امضا رساند تا بتواند در طول دو سال ۱۲۰ مدرسه را در ۱۱ نقطه آموزشی استان احداث کند. علاوه بر خیرین مدرسه‌ساز، دولت نیز متعهد شده که در احداث این مدارس حامی و یاریگر فعالان اقتصادی باشد. برای اطلاع از تعهدات دولت در این طرح و اجرای تفاهم‌نامه به گفت‌وگو با «سیدمحمد واعظی‌نژاد» مدیرکل نوسازی مدارس استان کرمان پرداختیم که می‌توانید متن این مصاحبه را در ادامه دنبال کنید.

دارد، کپیر به عنوان تسکین‌دهنده درد عمل می‌کند و در صورت نیاز به احداث مدرسه در برخی مناطق، از آنجایی که ساخت یک مدرسه کوچک با مصالح ساختمانی حداقل شش ماه زمان نیاز دارد، با استفاده از کپیر این کار سریع‌تر انجام می‌شود. در مجموع جمع‌آوری مدارس کپیری اجتناب‌ناپذیر است، اما با جمع‌آوری آن‌ها باز هم در مواردی نیاز به راه‌اندازی این‌گونه مدارس احساس می‌شود.

برای رسیدن به میانگین فضای آموزشی کشور نیازمند ساخت حداقل ۲۱۵ هزار مترمربع فضای آموزشی هستیم که با توجه به محدودیت اعتبارات دولتی، شاید این مهم تا پنج سال آینده نیز امکان‌پذیر نباشد. به همین دلیل نیاز به کمک خیرین به صورت خرد و کلان وجود دارد و برای استفاده از انجام مسئولیت اجتماعی بنگاه‌های اقتصادی نیز برنامه‌ریزی کرده‌ایم.

◀ چه تعداد خیر مدرسه‌ساز در استان فعال هستند و تاکنون چند مدرسه ساخته‌اند؟

از ابتدای سال ۸۵ که واحد مشارکت‌های مردمی اداره کل نوسازی استان آغاز به کار کرده تاکنون حدود ۴۰۰ خیر با ما همکاری کرده‌اند و بر اساس آمارهای موجود، از سال ۹۲ تاکنون دو هزار و ۵۰۰ کلاس درس معادل ۳۰ درصد مدارس استان توسط خیرین ساخته شده است.

جذب کمک‌های خیران در سال‌های گذشته افزایش یافته به طوری که در سال ۹۶، حدود ۲۲ میلیارد تومان، در سال ۹۷ حدود ۳۲ میلیارد تومان و در سال ۹۸ بیش

◀ در ابتدا بفرمایید که چه تعداد مدرسه در استان کرمان وجود دارد و سرانه فضای آموزشی چند مترمربع است؟

حدود هفت هزار و ۷۰۰ مدرسه در استان وجود دارد که ۴۰ درصد آن‌ها مقاوم و مستحکم هستند، ۳۷ درصد نیاز به مقاوم‌سازی و ۲۳ درصد مدارس (شامل هزار و ۳۳۵ مدرسه) نیاز به تخریب و بازسازی دارند. میانگین سرانه فضای آموزشی استان ۴٫۹ مترمربع است که البته با استانداردهای جهانی بسیار فاصله دارد و ۰٫۳ مترمربع نیز از میانگین سرانه فضای آموزشی کشور که ۵٫۲ مترمربع است، پایین‌تر می‌باشد.

۱۷۷ مدرسه کانکسی در سطح استان داریم که باید جمع‌آوری شوند؛ زیرا واقعاً کانکس را فضای مطلوب برای آموزش نمی‌دانیم. همچنین ۱۰۸ کلاس درس در قالب حدود ۴۷ مدرسه با مصالح سنگی وجود دارد که عمدتاً در مناطق کوهستانی قرار دارند. ۶۲۷ مدرسه استان فاقد سرویس بهداشتی هستند و یا سرویس‌های بهداشتی آن‌ها قابل استفاده نیستند که این مدارس در اولویت اصلی ما قرار دارند و امسال برنامه‌ریزی ما بر روی بهسازی سرویس‌های بهداشتی مدارس است.

مدارس کپیری از سال ۱۳۷۶ در پنج فاز برچیده شده‌اند، اما با توجه به فرهنگ منطقه جنوب استان و استفاده از کپیر که جزو فرهنگ مردم آن منطقه است، یک ساخت‌وساز زودبازده محسوب می‌شود. در مکان‌هایی که آموزش و پرورش مشکل کمبود فضا

برای رسیدن به

میانگین فضای

آموزشی کشور نیازمند

ساخت حداقل ۲۱۵

هزار مترمربع فضای

آموزشی هستیم که

با توجه به محدودیت

اعتبارات دولتی، شاید

این مهم تا پنج سال

آینده نیز امکان‌پذیر

نباشد. به همین دلیل

نیاز به کمک خیرین

به صورت خرد و

کلان وجود دارد و

برای استفاده از انجام

مسئولیت اجتماعی

بنگاه‌های اقتصادی نیز

برنامه‌ریزی کرده‌ایم.

است که ۱۲۰ مدرسه شامل ۷۲۰ کلاس درس را اتاق بازرگانی با کمک موسسه خیریه مهر گیتی احداث کنند. قرار است این مدارس با مشارکت دولت توسط اتاق کرمان به مدت دو سال ساخته شود و تعهد اتاق با توجه به برآورد اولیه انجام شده، تأمین ۳۰ درصد بودجه مورد نیاز در حدود ۱۰۰ میلیارد تومان و تعهد دولت تأمین ۲۰۰ میلیارد تومان است. طبق مذاکرات صورت گرفته اولویت ما و اتاق کرمان احداث مدرسه در مناطقی است که سرانه فضای آموزشی آن‌ها پایین‌تر از میانگین سرانه فضای آموزشی کشور است.

◀ این مدارس در چه مناطقی احداث می‌شوند؟

۱۱ منطقه آموزشی در استان شامل احداث این مدارس می‌شوند. سعی می‌شود بر اساس شعار «عدالت آموزشی» این مدارس در سراسر استان ساخته شوند، اما تمرکز و آغاز طرح در مناطق با سرانه فضای آموزشی پایین‌تر است. طراحی، نظارت و تأمین اعتبار بخش دولتی احداث این مدارس با اداره کل نوسازی مدارس استان است. برای ابتدای کار احداث ۴ مدرسه شش کلاسه، در مجموع ۲۴ کلاس درس در چهار نقطه از شهر کرمان شامل حاجی‌آباد، شهرک مطهری، انتهای بلوار جهاد نزدیک شهرک ولایت و شرف‌آباد انتخاب

از ۹۷ میلیارد تومان، خیرین به امر مدرسه‌سازی در استان کمک کرده‌اند و در سه‌ماهه نخست سال جاری نیز ۵۵ میلیارد تومان کمک‌های خیرین را جذب کرده‌ایم.

◀ دولت و بویژه اداره کل نوسازی مدارس چه اقداماتی برای جذب خیرین انجام داده است؟

با توجه به سند تحول بنیادین آموزش و پرورش یکی از وظایف سازمان نوسازی کشور جلب مشارکت‌های مردمی است که در ابتدای سال، بسته تحولی آجر به آجر، توسط وزیر آموزش و پرورش با هدف جمع‌آوری کمک‌های خرد جامعه برای مدرسه‌سازی و همچنین گسترش فرهنگ مدرسه‌سازی مطرح شد که علاوه بر این موارد خیرین کلان نیز تشویق می‌شوند که در این طرح مشارکت داشته باشند و مدارس بیشتری بسازند.

◀ در ابتدای سال جاری تفاهم‌نامه‌ای برای احداث ۱۲۰ مدرسه بین اداره کل نوسازی مدارس استان، اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان و موسسه مهر گیتی منعقد شده است، در رابطه با جزئیات این تفاهم‌نامه و تعهدات طرفین صحبت بفرمایید؟

با رایزنی‌های صورت‌گرفته با رئیس و اعضای هیئت نمایندگان اتاق کرمان و در راستای انجام مسئولیت‌های اجتماعی فعالان اقتصادی توافق شده

شده است.

کمک کند، بتواند در آینده خیری بزرگ شود. در دوران دانش‌آموزی ما قلک‌هایی می‌دادند و آن‌ها را با پول‌های اندک خود پر می‌کردیم که به جبهه‌ها برای کمک به رزمندگان ارسال می‌شد. برخی از همان کودکان قدیم در حال حاضر خیرین مدرسه‌ساز، بیمارستان‌ساز و ... شده‌اند و مطمئن باشید این اقدام مهم، فرهنگ مدرسه‌سازی را در جامعه رشد می‌دهد.

از طرفی هم ممکن است بسیاری از افراد جامعه دوست داشته باشند در ساخت مدرسه کمک کنند، ولی توان مالی لازم برای ساخت یک مدرسه را نداشته که با این شیوه می‌توانند کمک‌های کم را نیز انجام دهند.

◀ در پایان چه صحبتی با خیرین دارید؟

همواره علاقه‌مند به برقراری عدالت آموزشی در استان بوده‌ام، معتقدم ممکن است بسیاری از سرمایه‌ها و استعدادها ما که در آینده بزرگان این مملکت خواهند شد به دلیل نبود امکانات آموزشی در مناطق کمتر توسعه‌یافته هدر بروند و به همین دلیل از خیرین محترم مدرسه‌ساز تقاضا دارم در این امر به ما کمک کنند تا بتوانیم عدالت آموزشی را اجرا و مدارس خوب و درخور شأن مردم این مناطق بسازیم. ○

در این مناطق با توجه به ساخت‌وسازهای صورت گرفته مسکن مهر و تراکم جمعیت، نیاز به احداث مدرسه وجود دارد که به روان‌سازی ترافیک شهر نیز کمک می‌کند. در حال حاضر از پل راه‌آهن تا فرودگاه هیچ مدرسه‌ای نداریم و با توجه به ساخت‌وسازهای انجام‌شده در این مسیر، بسیاری از مردم به اجبار فرزندان خود را به مدارس سمت دیگر شهر می‌برند که با ساخت مدارس در مناطق موردنیاز این مشکلات نیز کاهش می‌یابد.

◀ تعهد دولت در قبال احداث این مدارس چگونه است؟

بحث تأمین نیرو، تجهیز مدارس و تأمین آب، برق، گاز و اینترنت مدارس بر عهده دولت است.

◀ به تأمین اینترنت مدارس اشاره کردید، این سؤال مطرح می‌شود که با توجه به شیوع ویروس کرونا و انجام آموزش‌های آنلاین، در احداث این مدارس چه تدابیری در این زمینه و هوشمندسازی آن‌ها که متناسب با نیاز روز دانش‌آموزان باشد، در نظر گرفته شده است؟

هوشمندسازی مدارس از سال ۹۲ تاکنون در اولویت کاری ما بوده و سعی شده مدرسی که طراحی و ساخته می‌شوند زیرساخت‌های هوشمندسازی را داشته باشند و در این زمینه تا حد امکان در تجهیزات و هوشمندسازی به مدارس کمک کرده‌ایم. قطعاً

در مدرسی که در آینده توسط دولت و خیرین، ساخته خواهند شد مباحث هوشمندسازی و مدرسه سبز (استفاده بهینه از انرژی) مدنظر قرار می‌گیرد.

◀ از مزایای طرح احداث مدارس با کمک خیرین بفرمایید؟

یکی از مزایای طرح آجر به آجر، توسعه مدرسه‌سازی و فرهنگ کار خیر در جامعه است؛ یعنی ممکن است یک دانش‌آموز همین‌که می‌بیند می‌تواند در ساخت یک مدرسه حتی به اندازه یک آجر

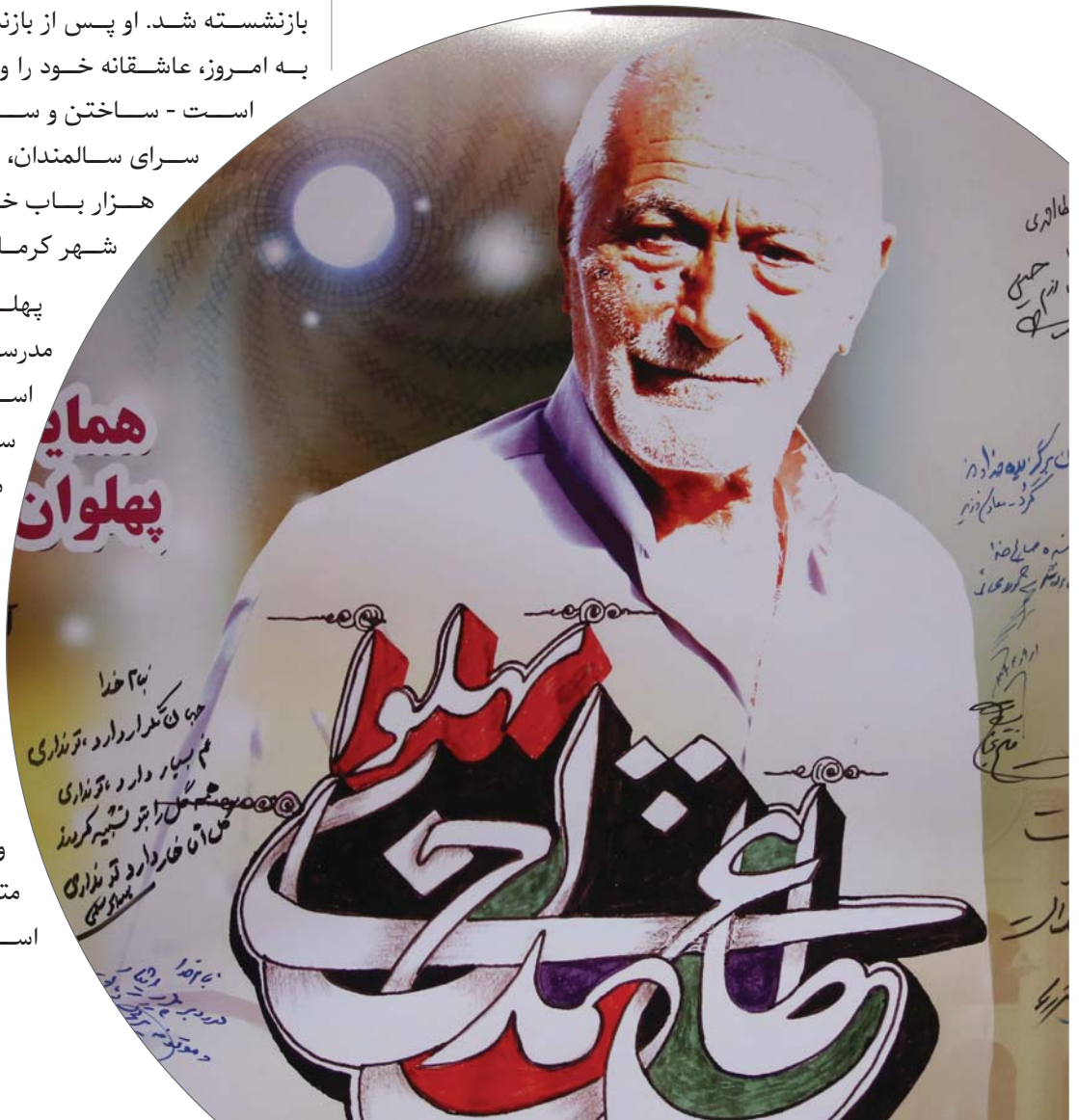

عطا احمدی؛ موقوفه متحرک

سیس در دانشسرای مقدماتی ادامه تحصیل داد و پس از پایان این دوره در اول آذرماه ۱۳۳۳ در سن ۱۸ سالگی در کسوت معلمی درآمد و همراه با کارهای مدرسه سازی، به آموزش و پرورش دانش آموزان مشغول شد. عطا در تاریخ ۱۷ آبان ماه ۱۳۶۰ از کار دولتی بازنشسته شد. او پس از بازنشستگی از کار دولتی تا به امروز، عاشقانه خود را وقف مدرسه سازی کرده است - ساختن و ساختن- ساختن مدرسه، سرای سالمندان، راه و خانه؛ ساخت یک هزار باب خانه برای نیازمندان در شهر کرمان.

پهلوان عطا احمدی پدر مدرسه سازی استان کرمان است؛ او بیش از ۲۵۰ مدرسه ساخته است. نمونه مدرسی که این چهره درخشان کرمانی با خودیاری ساخته چهل باب مدرسه به نام مدارس شهدا شماره ۱ تا ۴۰ با زیربنای بیش از یکصد هزار متر مربع و با عرصه به وسعت بیشتر از ۵۰۰ هزار متر مربع در شهر کرمان است.

عطا احمدی در آذرماه سال ۱۳۱۵ در روستای هینمان کوهپایه کرمان به دنیا آمد. او پنج ساله بود که در مکتبخانه‌های قدیم شهر کرمان قرآن و حافظ را خواند. دوره ابتدایی و متوسطه تا کلاس نهم را در مدارس کویانی و ایرانشهر کرمان به پایان برد و

عطا احمدی اکنون ۸۴ سالگی را رد نموده است در حالی که در حال حاضر دو باب مدرسه در دست ساخت دارد.

باشد که مرد روشن مدرسه ساز و ایجاد کننده بنیادهای خیریه حضرت محمد (ص) (سرای بزرگ سالمندان استان کرمان) و حضرت ابوالفضل العباس (ع) (کمک به دانش آموزان بسی بضاعت) عمرت پایدار باد.

«عطا» را به طور جامع باید مطالعه کرد، خواند، فهمید و نوشت؛ مردی که به قولی یک موقوفه عظیم متحرک است.

لازم است از غلامحسین بیجاری، مرد فرهنگی یار و همراه همیشگی «عطا» که اطلاعاتی در اختیارم گذاشت سپاس‌گزاری نمایم. —

اگر چه دسترسی به آمار دقیقی از یک به یک وسعت عرصه و اعیان بیش از ۲۱۰ مدرسه دیگر که توسط او ساخته شده است میسر نشد، اما به تقریب می‌توان گفت در مجموع در حدود ۴۵۰ هزار مترمربع ساختمان با عرصه در حدود یک میلیون و هفتصد هزار مترمربع مدرسه در شهر کرمان و دیگر نقاط مختلف استان به همت گرانقدر «عطا» و حمایت خیرین ساخته شده و به جامعه استان کرمان اهدا گردیده است؛ هدایایی در راستای انسان‌سازی که عطا از عمق جان و با شفافیت مالی به درخشندگی خورشید ساخته و پرداخته و در طبق اخلاص گذاشته است.

«عطا» چهره درخشان و گرانمایه‌ای است که با ساده‌ترین شکل و حداقل ممکن فقط با نگاه به خداوند متعال به پرهیزکاری زندگی کرده و می‌کند.

گفت‌وگو با «زهرا گیتی‌نژاد» خیر مدرسه‌ساز

بانوی مدرسه‌ساز

طرح رایانه برای همه، طرح کتاب و ... جهت ارسال به مناطق کمتر برخوردار در این عرصه را از سال ۱۳۹۰ آغاز و پیگیری می‌کند و بالاخره در سال ۱۳۹۹ با توجه به مشکلات پدید آمده ناشی از شیوع بیماری کرونا اقداماتی را در خصوص فراهم کردن تجهیزات موردنیاز آموزش مجازی برای دانش‌آموزان مناطق محروم ارائه می‌کند که از آن جمله می‌توان به تهیه و ارسال تبلت، دستگاه تلفن همراه و سیستم رایانه برای دانش‌آموزان مناطق کم برخوردار اشاره کرد.

مؤسسه خیریه مهر گیتی با همکاری سازمان نوسازی مدارس و خیرین بیش از ۵۰۰ مدرسه در مناطق کم برخوردار کشور ساخته یا در حال ساخت دارد. همچنین این مؤسسه با هدف فرهنگ‌سازی که بخش اعظمی از آن در گرو کتاب و کتاب‌خوانی است در طرحی جامع و دائمی با کمک خیرین تاکنون موفق به اهدا سه میلیون و هفتصد هزار جلد کتاب درسی، کمک‌درسی، داستانی و غیره به دانش‌آموزان مناطق محروم شده است.

لازم به یادآوری است که اخیراً اتفاق بازرگانی کرمان با اداره کل نوسازی مدارس استان کرمان و مؤسسه خیریه مهر گیتی، تفاهم‌نامه‌ای از جنس مهربانی جهت احداث ۱۲۰ مدرسه در استان منعقد نموده است. باشد که با یاری خداوند متعال به موقع زنگ این مدارس به صدا در آید. سپهر اقتصاد لازم دانست که از خانم زهرا گیتی‌نژاد به‌عنوان بانویی که دغدغه آموزش و تربیت فرزندان این سرزمین را دارد یاد کرده تا از دریچه نگاه او عمل به مسئولیت اجتماعی را نشان دهد. در ادامه صحبت‌های این بانوی بزرگوار را می‌خوانیم.

زهرا گیتی‌نژاد، ۱۶ اسفند

۱۳۳۰ در تهران متولد و پس از

طی دوران تحصیلی با توجه به علاقه‌اش به کسوت معلمی در آمد و در مدارس تهران مشغول به تدریس شد. وی با عضویت در یونیسف در کلاس‌های طرح آموزش جهانی مشارکت نموده و پس از موفقیت در کلاس‌ها به‌عنوان یکی از اعضای هسته مرکزی طرح آموزش جهانی در تهران انتخاب گردید که وظیفه تدوین محتواهای ارائه‌شده در کارگاه آموزشی، به‌صورت بازی و فعالیت‌های جذاب برای سایر معلمان و دانش‌آموزان را بر عهده داشت.

در سال ۱۳۸۱ در قالب فعالیت در هسته مرکزی برای ارائه دوره‌های آموزشی به معلمان راهی استان سیستان و بلوچستان گردید. سفر به میرجاوه یکی از خاطرات مهم خانم گیتی‌نژاد و نقطه عطفی در زندگی اوست تا پا به عرصه مدرسه‌سازی بگذارد.

با احداث اولین مدرسه به نام «قدسی نیلی» در نقطه صفر مرزی ایران و پاکستان در سال ۱۳۸۲ که با کمک خانم سیما نیلی انجام شد عملاً وارد عرصه خدایندانه مدرسه‌سازی گردیده است. با پیگیری‌ها و تلاش‌هایی که با کمک دوستان انجام می‌دهند موفق به ساخت ۲۰ مدرسه در استان محروم سیستان و بلوچستان شده است، در ادامه با همراهی تعدادی از خیرین وارد استان محروم خراسان جنوبی شده و از سال ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۰ موفق می‌شوند تعداد ۳۵ مدرسه را احداث و به بهره‌برداری برسانند.

زهرا گیتی‌نژاد با ثبت مؤسسه خیریه در امر مدرسه‌سازی با عنوان «مؤسسه مهر گیتی» فعالیت‌های دیگری از جمله: تجهیز مدارس، طرح حمایت تحصیلی،

مسئولیت اجتماعی و توسعه پایدار

مسئولیت اجتماعی چرا و چگونه؟

مسئولیت اجتماعی یا CSR یک مسئولیت داوطلبانه و بشردوستانه است که هر سازمانی با هدف عمل به این مسئولیت با طیف گسترده‌ای از فعالیت‌های عام‌المنفعه به منظور حل مشکلات اجتماعی، رفع دردها و آلام جامعه و تأثیر مثبت روی ذینفعان خود به آن وارد می‌شود. سازمان‌ها در مقابل جامعه‌ای که در آن فعالیت می‌کنند مسئول هستند، چون که از منابع طبیعی، انسانی و اقتصادی آن جامعه استفاده می‌کنند و باید دین خود را نسبت به جامعه ادا کنند. مردم عادی نیز به همین شکل، هر شخصی در هر سرزمینی که زندگی می‌کند چون از آب‌وخاک و هوای آن سرزمین استفاده می‌کند، اگر دارای شرایطی است باید دین خود را در قبال عمل به مسئولیت اجتماعی ادا نماید. عده‌ای که به موقعیت‌های اقتصادی رسیده‌اند، می‌توانند از لحاظ مالی کمک نمایند. گروهی دیگر که از لحاظ مالی استطاعت ندارند، می‌توانند عمل به مسئولیت اجتماعی را از طریق کمک‌های داوطلبانه به مؤسسات خیریه به انجام

رسانند، کما این‌که در حال حاضر در موسسه مهر گیتی حدود ۱۲۰۰ تا ۱۳۰۰ نفر عضو هستند که بسیاری از فعالیت‌ها را به صورت داوطلبانه انجام می‌دهند.

کشورهای در حال توسعه باید به زیرساخت‌هایی از جمله آموزش، بهداشت و امنیت توجه کنند. در بین شرکت‌ها و مؤسسات مختلف، هستند کسانی که با هدف عمل به مسئولیت اجتماعی کارهای خلاقانه انجام می‌دهند.

از جمله کار خلاقانه بسیار زیبایی که اتاق بازرگانی ایران و کرمان انجام داده‌اند و به این مسئولیت در قالب موضوعات زیرساختی سرزمین؛ یعنی توجه به آموزش و فرهنگ از طریق مدرسه‌سازی، عمل کرده‌اند. در همین راستا تفاهم‌نامه‌ای بین موسسه مهرگیتی در قبال تقبل ساخت ۲۰ مدرسه، اتاق بازرگانی با پذیرش ساخت ۱۰۰ مدرسه و سازمان نوسازی مدارس استان کرمان منعقد شد. فعالان اقتصادی کرمان و به نمایندگی آن‌ها اتاق بازرگانی کرمان واقع در حال سرمایه‌گذاری روی فرزندان خودشان هستند و نتیجه آن سال‌ها بعد به خودشان و جامعه برمی‌گردد. در آینده همین دانش‌آموزان با مهارت‌های مختلف وارد جامعه خواهند شد و نفع

فعالان اقتصادی
کرمان و به نمایندگی
آن‌ها اتاق بازرگانی
کرمان در واقع در حال
سرمایه‌گذاری روی
فرزندان خودشان
هستند و نتیجه
آن سال‌ها بعد به
خودشان و جامعه
برمی‌گردد. در آینده
همین دانش‌آموزان
با مهارت‌های مختلف
وارد جامعه خواهند
شد و نفع آن برای
این سرزمین و
سازمان‌هایی است که
در حال حاضر روی
آن‌ها سرمایه‌گذاری
می‌کنند، خواهد
بود. باید گفت اگر
شرکت‌ها، سازمان‌ها،
واحدهای تولیدی امروز
مردم را نبینند، فردا
مردم آن‌ها را نخواهند
دید.

و دیگرانی به بهداشت توجه می‌کنند که همه این‌ها مهم و جز زیرساخت‌ها هستند. عمل به این مسئولیت‌هاست که اهمیت آن سازمان را بالا می‌برد، مردم نیز آن‌ها را می‌بینند و ارزش بیشتری برایشان قائل‌اند؛ چرا که آن‌ها در راستای فعالیت‌های اقتصادی‌شان به مسئولیت اجتماعی عمل نموده‌اند.

من به عنوان کسی که سال‌هاست در حیطه آموزش فعالیت می‌کنم حرکت اتاق بازرگانی کرمان را بسیار ارزشمند می‌دانم و معتقدم که نهایتاً نتیجه این کار به خودشان بر خواهد گشت و موجب پیشرفت جامعه‌شان خواهد شد. به اصطلاح این کار شبیه بوم‌رنگ است و تأثیرات آن به خود شخص و آن سازمان برمی‌گردد؛ حال چه بهتر از این‌که این هزینه در راستای فرهنگ و آموزش باشد. البته هستند کسانی که می‌گویند به ما ربطی ندارد و وظیفه دولت‌هاست، ولی به اعتقاد بنده درست است که مدرسه‌سازی وظیفه دولت است و وظیفه مردم و سازمان‌های مردم‌نهاد نیست، اما وقتی که تقسیم منابع در یک کشور به‌درستی انجام نمی‌شود، مردم باید وارد عمل شده و آن کمبود را از بین ببرند. واقعیت این است که ما در یک کشور با اقتصاد ایده‌آل نیستیم، پس باید خودمان یعنی مردم وارد عمل شده و این مسئولیت را انجام دهیم.

چرا مدرسه‌سازی را شروع کردیم

سال‌ها پیش به عنوان یکی از اعضای گروه آموزشی آموزش جهانی به هنگام بازدید از مدارس شهرستان میرجاوه استان سیستان و بلوچستان از چند مدرسه روستایی بازدید کردیم، در یکی از این مدارس دانش‌آموزان روی زمین در «آغل» نشسته بودند. هیچ‌کدام از این بچه‌ها اعتمادبه‌نفس نداشتند و اصلاً نمی‌شد با آن‌ها ارتباط برقرار کرد؛ حتی جواب سلام را نمی‌دادند و اسم خود را نیز

آن برای این سرزمین و سازمان‌هایی است که در حال حاضر روی آن‌ها سرمایه‌گذاری می‌کنند، خواهد بود. باید گفت اگر شرکت‌ها، سازمان‌ها، واحدهای تولیدی امروز مردم را نبینند، فردا مردم آن‌ها را نخواهند دید. از آن‌ها سؤال می‌شود شما به عنوان یک سازمان، شرکت، واحد تولیدی در قبال مردم چه مسئولیت اجتماعی داشته‌اید؛ گروهی از آن‌ها به محیط‌زیست، عده‌ای به فرهنگ

مفیدی برای جامعه خواهند بود، اما در شرایط نبود مدرسه مناسب آن هم در نقطه صفر مرزی باید به شغل‌های کاذب روی می‌آوردند و مشغول می‌شدند.

من باز هم فکر خلاقانه اتاق بازرگانی کرمان را تحسین می‌کنم؛ با این فکر امروز، مردم جامعه خود را دیده‌اند و فردا دانش‌آموزان ۱۲۰ مدرسه ساخته شده، فعالان اقتصادی را با فکر مثبت‌تری نگاه خواهند کرد. در حال حاضر بایستی که تمام شرکت‌ها، کارخانه‌ها، فعالان اقتصادی مسئولیت‌پذیری اجتماعی داشته و چه بهتر از این که در عمل به این مسئولیت به سراغ زیرساخت‌ها یعنی آموزش، بهداشت و امنیت بروند، به روستاها توجه بیشتری کنند، برایشان خانه بهداشت و مدرسه بسازند و مطمئن باشند که مردم آن منطقه محبت متولیان آن سازمان‌ها را فراموش نخواهند کرد.

با این‌که خط‌مشی موسسه مهر گیتی بر انجام فعالیت‌های فرهنگی است، اما اخیراً با توجه به بحران کرونا به این حوزه نیز ورود کرده و به دو بیمارستان بزرگ در تهران و دو بیمارستان در استان‌های سیستان و بلوچستان و کردستان خدمات ارائه داده است و خدمات در این خصوص همچنان ادامه‌دار است. در موسسه شش کمپین تشکیل شده است که یکی از آن‌ها ساخت و تجهیز یک هنرستان بزرگ در شمال کشور با نام اولین پرستار شهید سلامت، خانم نرجس خان علیزاده بود که در اثر کرونا به شهادت رسید.

نمی‌توانستند به زبان بیاورند که همه این‌ها در اثر عدم اعتماد به نفس در این بچه‌ها بود، در واقع این بچه‌ها خودشان را باور نداشتند چون کسی آن‌ها را باور نکرده بود. بعد از ساخت مدرسه برای این دانش‌آموزان که در واقع شروع کار موسسه مهر گیتی بود، سال بعد در مراسم افتتاح، همان بچه‌ها برایمان شعر و سرود خواندند و خوش‌آمد گفتند؛ چرا؟ چون دیده شدند، چون احساس کردند دیگران آن‌ها را باور دارند، پس خودشان را باور نموده و رشد کردند. اگر دانش‌آموزان در یک مدرسه استاندارد درس بخوانند از لحاظ ذهنی هم رشد خواهند کرد و معلم نیز به تبع آن دنبال روش‌های یادگیری تازه و جدید می‌رود. در یک «آغل» معلم نمی‌تواند روش‌های نوین را پیاده کند، نه این‌که معلم نمی‌داند، نمی‌تواند. از طرفی بچه‌ها از نظر جسمی هم رشد نمی‌کنند. بچه‌ای که در یک کپر یا یک آغل با وجود همه مشکلات از جمله باد و باران، جانوران موذی، زنبور، عقرب، مار و ... درس بخواند، امنیت روانی نخواهد داشت، از نظر جسمی سرما می‌خورد. اگر بچه‌هایی که در این محیط‌ها درس می‌خوانند، از نظر سلامتی بررسی شوند، همه مشکلات چشمی دارند. این بچه‌ها آینده‌سازان این سرزمین‌اند و باید به سلامت جسم و روح آن‌ها توجه شود. جالب است بدانید حدود هشت نفر از دانش‌آموزانی که در اولین مدرسه ساخته شده توسط موسسه درس خوانده‌اند، وارد دانشگاه شده و فرد

کار خبری که به واسطه

عمل به مسئولیت

اجتماعی انجام

می‌شود، فقط انجام

کار خیر نیست؛

بلکه ما با انجام آن

در حال آموزش به

دیگران هستیم،

آموزش نیکوکاری،

انسان دوستی،

سخاوت، بخشندگی...

تأثیر کار خیر بر بچه‌ها

یکی دیگر از کارهایی که موسسه در جریان بحران بیماری کرونا انجام داده است، ساخت مدرسه آنلاین بود که از مردم خواستیم هر کدام تبلت یا گوشی دست دوم هوشمند دارند، در اختیار موسسه قرار بدهند تا به دست دانش‌آموزانی که این وسایل را نداشته و توان خرید آن را هم ندارند، برسد که از این طرح استقبال نشد و در مرحله دیگر از این طرح از مردم خواستیم که به شماره حسابی پول واریز کنند که خوشبختانه پول خوبی جمع شد و جمعاً توانستیم ۳۰۰ دستگاه تبلت و گوشی با همکاری وزارت ارتباطات و مخابرات تهیه و پایلوت در اختیار یک مدرسه در سیستان و بلوچستان (مدرسه نمونه دولتی سراوان) قرار دهیم و در مرحله‌ای دیگر در جنوب سیستان و بلوچستان این وسایل در بین دانش‌آموزان سال دوازدهم و دارای معدل بالا توزیع شد. نکته مهمی که موجب شد این مورد را تعریف کنم نتیجه و تأثیر این کار خیر بر بچه‌های دبیرستان نمونه دولتی که همگی به واسطه تبلت‌های داده شده آنلاین درس خواندند، بود که در نهایت برای کنکور همین بچه‌ها ۱۱ رتبه برتر زیر ۱۰۰۰ داشتند. این موضوع را خودم شخصاً توییت کردم و همه مردم استقبال کردند. حال جالب اینجاست بدانید که این بچه‌ها در مقابل چه کاری انجام داده‌اند؛ کار خیر ما برای آن‌ها الگو شد و تبلت‌هایی که به آن‌ها به صورت شخصی هدیه داده بودیم - به آن‌ها امانت نداده بودیم - را در اختیار دانش‌آموزان دوازدهم بعدی قرار دادند. می‌خواهم این را بگویم و به این گفته اعتقاد قلبی دارم کار خیری که به واسطه عمل به مسئولیت اجتماعی انجام می‌شود، فقط انجام کار خیر نیست؛ بلکه ما با انجام آن در حال آموزش به دیگران هستیم، آموزش نیکوکاری، انسان‌دوستی، سخاوت، بخشندگی...

هر مدرسه‌ای که افتتاح می‌شود به خیران می‌گویم که شما فقط یک مدرسه نساختید، شما بچه‌ها را ساختید و این بچه‌ها از شما الگو می‌گیرند که در آینده همانند شما یک خیر شوند و اگر هم نتوانند حداقل این‌که اگر هم‌کلاسی‌شان از آن‌ها مدادی خواست، به او ببخشند. در طول مدت فعالیت‌م بسیار از این الگوها دیدم؛ یک پسر بچه سال دوازدهم پولی ندارد ولی تنها چیزی که دارد و خیلی هم به آن علاقه‌مند است بچه‌ها خیلی به گوشی وابسته هستند آن را در اختیار دوستش قرار داده است، ببینید این کار چقدر ارزشمند است، این نتیجه همان الگوسازی است. وقتی فردی ثروتمند که به دل روستا می‌رود و یک مدرسه می‌سازد با این‌که می‌تواند از سرمایه و دارایی خودش بهترین امکانات را برای خود فراهم کند، ولی آن را در اختیار بچه‌های روستا قرار می‌دهد، در واقع الگوسازی می‌کند و امکان ندارد بچه‌های این روستا بچه‌های ناخلفی شوند یا فردی در جامعه باشند که به دیگران آسیب برساند.

مهم‌ترین مسئله در تشویق فعالان و بنگاه‌های اقتصادی در عمل به مسئولیت اجتماعی هدایت، راهنمایی و دادن نمونه به آن‌ها است. برای مثال موسسه مهرگیتی در مراسم افتتاحیه مدارس که توسط اتاق بازرگانی انجام شده بود از چندین شرکت دیگر در کنار مراسم دعوت نمود و با این کار در مرحله اول شفاف‌سازی و در مرحله دوم این شرکت‌ها را به مشارکت در این کار ترغیب کرد؛ بنابراین باید لذت کار خیر را به این افراد بچشانیم و حتی می‌توان از کارهای کوچک؛ برای نمونه از نیاز بچه‌ها در مدارس به لوازم‌التحریر و گوشی هوشمند شروع کرد. امسال با وجود بحران بیماری کرونا دانش‌آموزان نیاز به لوازم‌التحریر و گوشی هوشمند دارند، در همین راستا موسسه مهر گیتی کمپین کیف مهربانی دیجیتال را راه‌اندازی و از این طریق با حمایت بخش‌های مختلف بین

از این سامانه با دعوت از آن‌ها، اطلاع‌رسانی و شفاف‌سازی شده است.

در مجموع با وجود این‌که برقراری امنیت به عهده دولت‌هاست، بایستی سازمان‌ها و واحدهای مختلف اقتصادی را ترغیب نمود که بهترین جایگاه برای عمل به مسئولیت اجتماعی در حوزه‌های زیرساختی توسعه پایدار یعنی آموزش، بهداشت، راه و جاده و امنیت است.

دانش‌آموزان لوازم‌التحریر و تبلت پخش می‌کنیم. در اقدامی دیگر در شرایط بحران، موسسه مهرگیتی سامانه رسانه آموزشی دیجیتال «راد» را به آدرس rad.mehrgiti.com راه‌اندازی کرده است؛ تا دانش‌آموزان در سراسر کشور با استفاده از اکانتی که در اختیارشان قرار می‌گیرد وارد این سامانه شده و از آموزش‌های آنلاین آن استفاده کنند. برای این کار، مسئولیت اجتماعی چندین حوزه و سازمان را گرفته‌ایم، همچنین در روز رونمایی

کودکان بانشاط و با انگیزه؛ آینده‌سازان بهتر

انجام کار خیر همواره برای خیران لذت‌بخش بوده است، آن‌چنان‌که مال‌ومنالی را که با هزاران زحمت و تلاش کسب کرده‌اند با حلاوت قلب، دست‌ودلباز، روی گشوده و خاطر آسوده برای مردم و جامعه هزینه می‌کنند. گویی که انگار این دسترنج را برای خودشان و یا فرزندانشان صرف کرده باشند، زیرا برای پرداختن به این‌گونه اقدامات، هرگز دست‌ودلشان نلرزیده و هیچ‌گاه روند آن را متوقف نکرده‌اند. حتی در برخی موارد کارهای خیر آن‌ها از دید همگان مخفی می‌ماند و کسی نمی‌داند چه کسی و چگونه آن عمل خیر به انجام رسیده است. البته در این بین بعضی اقدامات خیرخواهانه تا سال‌های زیادی به یادگار می‌ماند و یادگاری نیک از بانیان خیر که از آن‌ها به‌وفور در جامعه یافت می‌شود، باقی می‌گذارد. شاید هرگز نتوان بین این‌گونه کارهای خیر و خدایسندانه تفکیک یا اولویتی قائل شد و هرکدام به فراخور زمان نیاز مبرم یک جامعه باشند، اما فضاهای آموزش همیشه و همواره نقش انکارناشدنی در آینده یک جامعه داشته‌اند زیرا آموزش بدون داشتن فضای مناسب، آن‌گونه که باید، حاصل نمی‌آید. مدرسه‌سازی خیران، نوعی انسان‌سازی است که آینده یک کشور را می‌سازد.

رشد مناسب کودکان، استفاده عادلانه و مساوی از فضا و امکانات آموزشی و ساختن کشوری شاد و آباد شاید از مهم‌ترین نیت‌های خیران مدرسه‌ساز برای گام نهادن در این امر خیر و ماندگار باشد. مدرسه مهم‌ترین مکانی است که کودکان می‌توانند در آن اصول انسانی، عشق، محبت، همدلی و همراهی را بیاموزند و از آنجایی‌که همواره آمارهای ارائه‌شده نشان از کمبود فضای آموزشی و نامناسب بودن اوضاع تحصیلی دارد، نقش خیران در ساخت مدارس از اهمیت بالایی برخوردار است.

استان کرمان نیز خیران مدرسه‌ساز بسیاری دارد که در طول دهه‌های گذشته نقش پررنگی در افزایش سرانه فضای آموزشی داشته، مسئولیت‌های اجتماعی خود را به نحو احسن انجام داده‌اند و البته همچنان این مسیر را ادامه می‌دهند. یکی از خیران مدرسه‌ساز استان «حسین عباسلو» نام دارد، وی در روستای «پوزه‌خون» در ۵۰ کیلومتری محور سیرجان - بندرعباس متولدشده، متأهل و دارای یک فرزند دختر و یک فرزند پسر است، شغل اصلی او تجارت و از ۱۰ سال پیش فعالیت در مسیر مدرسه‌سازی را آغاز کرده است. وی به خبرنگار ما می‌گوید: کار خیر را در حالی دنبال می‌کنم که به واسطه شغلم، ۲۵ سال است که خارج از کشور زندگی می‌کنم.

در زمانی اندک به گفت‌وگو با او پرداختیم و در رابطه با فعالیت‌های مدرسه‌سازی هم‌کلامش شدیم.

همراه و پشتیبان من در تمام سختی‌های زندگی بوده است. در ایران بیشتر این تفکر وجود دارد که ما مالک فرزندان خود هستیم و معمولاً اگر کسی پول زیاد دارد دیگر فرزندش کار نمی‌کند در حالی که در بسیاری از کشورها این‌گونه نیست و شخصیت فرزند از پدر جداست.

بیشتر درآمد من نیز صرف فعالیت‌های خیرخواهانه می‌شود و فرزندانم واقعاً نیازی به پول من ندارند. ما به‌عنوان پدر و مادر تا سنی باید از فرزندان حمایت کنیم، اما بعد باید خودشان کار کنند؛ آن‌ها باید فرهنگ کارکردن را یاد بگیرند و حتی اگر دستمزدی هم دریافت نکردند، سر کار بروند و مهارت کسب کنند. دنیا کاملاً هوشمند است و هر کس هر کاری کند نتیجه آن را می‌بیند و تا زنده‌ام و توان داشته باشم فعالیت‌های خیر را برای کودکان و نوجوانان توسعه می‌دهم.

◀ قبل از مدرسه‌سازی در امور خیر دیگری نیز فعالیت داشتید؟

قبل از مدرسه‌سازی، موردی به افراد و نیازمندان کمک می‌کردم، اما پس از مدرسه‌سازی به شادی و انگیزه بچه‌های بی‌سرپرست هم فکر کردم، اکنون حمایت تحصیلی و معیشت ۲۵۰ کودک یتیم و بد سرپرست را عهده دارم.

◀ چرا از بین فعالیت‌های خیرخواهانه به سراغ مدرسه‌سازی رفتید؟

کودکان پایه، آینده و شالوده این مملکت هستند، با برآورده شدن آرزوهای کوچک آن‌ها دنیای قشنگ‌تری می‌توانند بسازند. سعی کردیم تا حد توان برای این بچه‌ها فضاهای آموزشی زیبا و خوب فراهم کنیم تا دنیای کوچک آن‌ها با هدایای کوچک شاد شود. ضمن این‌که آینده‌نگری نیز هست و اگر کودکان روحیه، نشاط و انگیزه بیشتر و بهتری داشته باشند می‌توانند استان و کشور بهتری را بسازند.

◀ از چه زمانی و چگونه فعالیت‌های مدرسه‌سازی خود را آغاز کرده‌اید؟

حدود ۱۰ سال پیش (در سال ۸۹) با دوستی خیر به نام آقای داورپناه که دستی بر آتش مدرسه‌سازی داشت، پیشنهاد ساخت مدرسه در روستای محل تولدم را مطرح کردم. به این دلیل که مدرسه این روستا بسیار قدیمی و غیرقابل استفاده بود، ایشان گفت خود شما این کار را انجام دهید و مطمئن باشید پول شما کم نمی‌شود. این‌گونه شد که فعالیت مدرسه‌سازی را در زادگاهم آغاز کردم و واقعاً صحبت‌های ایشان به‌وضوح ثابت شد و نه‌تنها از مال من کم نشد بلکه خیروبرکت آن بسیار بیشتر شد و در نتیجه این کار ادامه یافت.

◀ چه تعداد مدرسه ساخته‌اید؟

در سیرجان ۱۶ مدرسه و در رابر ۵ مدرسه ساخته‌ام و در حال حاضر نیز ۳ مدرسه در بافت، یک هنرستان در سیرجان با مساحت ۱۷۵۰ مترمربع و یک ساختمان بهزیستی دو هزار متری در سیرجان در حال ساخت هستند.

◀ چقدر سرمایه برای ساخت اولین مدرسه هزینه کردید؟

برای ساخت اولین مدرسه شش کلاسه حدود ۲۰۰ میلیون تومان در سال ۸۹ هزینه شد.

◀ برخی این تصور را دارند که کار خیر از محل درآمدهایی

مثل ارث انجام می‌شود، برای شما این‌گونه بوده؟

من با درآمد حاصل از سرمایه‌گذاری در یک حوزه اقتصادی این کار را انجام داده‌ام. همیشه به دلیل کار و تلاش بسیاری که انجام داده و همواره پول را از خارج کشور به ایران آورده‌ام، سرمایه لازم را داشته‌ام. هرچند که پدرم وضع مالی خوبی داشت اما فرزندانش را به‌گونه‌ای پرورش داده که همواره به دنبال کار و تلاش بوده و از کودکی مستقل پرورش‌یافته بودند. من نیز سعی کردم همین روال را برای فرزندانم ادامه دهم، در حال حاضر پسرم در سن ۱۷ سالگی در کانادا کارگر ساختمان است و درس خود را هم می‌خواند. جا دارد از همسرم تشکر کنم که همیشه

◀ فقط در استان کرمان فعالیت مدرسه‌سازی داشته‌اید؟

فعالاً در استان این کار انجام می‌شود و اگر خدا لطف کند در آینده در مکان‌های دیگر هم مدرسه‌سازی انجام می‌دهیم.

◀ به‌عنوان شخصی که فعال اقتصادی است و مسئولیت‌های

اجتماعی خود را به خوبی انجام داده است چه صحبتی با سایر مردم و سایر فعالان اقتصادی که قصد دارند در این

زمینه ورود کنند، دارید؟

افراد باید از زندگی شناخت پیدا کنند. هر کس در هر رشته‌ای که کار می‌کند باید کار خود را درست و از روی صداقت انجام دهد و به کارش عشق بورزد و به خاطر آن بمیرد. مولوی می‌گوید: «ای دیدن تو دین من، وی روی تو ایمان من» دین من نیز دیدن خداست. خدا را باید همواره در کار خود دید، حالا هر کاری که انجام می‌دهی، چه کارگر ساختمانی، چه خودروسازی، چه کفاشی و... باید خدا را در کار خود ببینی. به نظر من کار خوب را انجام دادن یعنی دین و ایمان داشتن به خدا و شناختن او.

نباید تصور کرد که باید حتماً پول و سرمایه داشت تا بتوان کار خیر انجام داد. خیر این‌گونه نیست. حتی یک خانم خانه‌دار هم که غذای خوبی برای اعضای خانواده‌اش درست می‌کند او نیز کار خیر انجام داده؛ حالا اگر کسی پول بیشتری دارد می‌تواند مدرسه‌سازی کند. اگر کسی قرار است برای وراثتش ۱۰ تا خانه بگذارد باید مدرسه بسازد، اما کسی که خودش خانه ندارد چه کند؟ او که نمی‌تواند مدرسه بسازد، پس باید کار خودش را درست و با صداقت انجام دهد. کارگری که صبح سر کارش می‌رود باید برای خدا کار کند و بگوید خدایا برای تو به سر کار می‌روم و همین می‌شود مسئولیتش که باید به نحو احسن انجام دهد.

کار خوب انجام دادن در هر شکلی، خود کار خیر

است که متأسفانه در ایران این مسئله کم‌رنگ است. خداشناسی باید در کارها وجود داشته باشد، متأسفانه تعداد کمی هستند که کار خود را درست انجام می‌دهند و بیشتر فعالیت‌های خود را برای دنیا انجام می‌دهند.

ما بزرگانی مانند سعدی، حافظ، مولوی و... داریم، این بزرگان به ما درس زندگی داده‌اند؛ متأسفانه نمی‌دانم به چه دلیل در طول تاریخ کم‌کم از آثار آن‌ها فاصله گرفته‌ایم و کمتر بچه‌های ما اشعار سعدی، حافظ و مولوی را می‌آموزند و بسیاری با آن‌ها بیگانه‌اند.

◀ سخن پایانی شما

تکتک ما ایرانی‌ها باید روی خودمان کار کنیم. نورا فکنی روی خودمان بگذاریم و در هر لحظه و در هر روز کار خود را خوب انجام دهیم که متأسفانه خلاف این موضوع را به ما گفته‌اند. از کودکی به ما یاد داده‌اند که زندگی در آینده است؛ زیرا باید تلاش کنید تا در آینده دکتر و مهندس و پولدار شوید. به ما یاد داده‌اند که دنیا قانونمند است و باید چگونه زندگی کنیم. مولوی می‌گوید: «خنک آن کس که چو ماه شد همه تسلیم و رضا شد. گرو عشق و جنون شد گهر بحر صفا شد.»

آفرین به کسی که مانند ماه در آسمان تسلیم و راضی به رضای خداست. باید شرایط را بپذیریم زیرا یک روز زندگی به جایی می‌رسد که مانند ماه شب چهارده می‌درخشیم پس نباید با شرایط ستیز کنیم. قرار نیست کار عجیب و غریب کنیم و خیر شویم و مدرسه بسازیم. همین‌که صبح زود که بیدار می‌شویم به خود و اطرافیان انرژی مثبت دهیم، کافی است. این دنیا و خلقت بسیار هوشیار و قانونمند است و فقط بشر با ذهن خود کره زمین را خراب می‌کند و مخالف آن حرکت می‌کند و گرنه کار دنیا از روی عدالت و نظم است. ○

مدرسه‌سازی؛ از کرمانشاه تا سیستان

به نام اتاق کرمان

شاید یکی از متداول‌ترین سؤال‌هایی که در مورد اتاق کرمان به ذهن متبادر می‌شود، این باشد چرا اتاق به مواردی ورود می‌کند که به حوزه فعالیتش ارتباط ندارد؟ مصداق آن مسائلی همچون فعالیت‌های اجتماعی، شهری، مدرسه‌سازی و ... است.

برای پاسخ به این سؤال باید یک‌بار دیگر به تعریف و رسالت اتاق رجوع کنیم. جایی که یکی از وظایف اتاق‌ها بر اساس ماده یک قانون اتاق بازرگانی ایران، اتاق‌ها را به عنوان یک مجموعه برای کمک به فراهم آوردن موجبات رشد و توسعه اقتصادی کشور تعریف می‌کند. بسیار روشن است اقتصاد یک کشور زمانی توسعه پایدار خواهد یافت که شرایط زندگی در کشور بهبود نسبی داشته باشد. حال تصور کنید زمانی که امنیت، رفاه، زیرساخت‌ها، امکانات و... در یک شهر وجود نداشته باشد چگونه ممکن است سرمایه‌گذار، نیروی انسانی توانمند و... برای فعالیت در این شهر حضور پیدا کنند. پس برای توسعه پایدار اقتصاد استان، نیازمند شهری با امکانات رفاهی خوب، زیرساخت‌های لازم، نیروی انسانی توانمند و مستعد، منابع درآمد کافی و... هستیم. با این مقدمه مشخص شد که حضور اتاق در چنین برنامه‌هایی دقیقاً در راستای رسالت این مجموعه است، اما از آنجا که وظیفه اجرایی برای اتاق تعریف نشده است برای رسیدن به نقطه مطلوب باید در قالب برنامه‌های پژوهشی، تحقیقی به ارائه راهکار، نقشه راه و... پردازد. با این وجود در برخی موارد که به عنوان مسئولیت اجتماعی قلمداد می‌شوند برخی اقدامات به منظور فراهم آوردن شرایط رشد و توسعه اقتصاد انجام شده است. در این گزارش سعی داریم به آنچه که اتاق در زمینه ساخت مدرسه عمل کرده است پردازیم و یادآور شویم که اتاق برای فراهم آوردن امکانات لازم به منظور پرورش نیروی انسانی آینده استان چه کرده است. جدای از مشکلاتی که بروز بلایای طبیعی به وجود می‌آورد و موجب تخریب اماکن تحصیلی می‌شود و باید کمر همت به بازسازی، بهسازی و تعمیر بست، کلیت فضای آموزشی کشور و استان کرمان نیز با مشکلات عدیده‌ای روبه‌رو است که باید برای آن چاره‌ای اندیشید. در ادامه به تشریح آنچه که از نظر گذرانید می‌پردازیم.

هزینه ساخت مدرسه روستای حشمر حدود ۲۲۰ میلیون تومان بوده است که همه این مبلغ توسط اتاق و فعالان اقتصادی کرمان تأمین شده و همچنین مقرر شده است بخش‌هایی دیگر از مدرسه نظیر حیاط‌سازی و نصب حصار انجام شود.

ساخت اولین مدرسه در کرمانشاه

محلی مناسب برای یادگیری علم و دانش داشته باشند. پس اولین مدرسه در روستای حشمر بخش ثلاث باباجانی کرمانشاه به نام اتاق کرمان ساخته شد. حدود یک سال پس از زلزله، در اولین روز از مهرماه ۱۳۹۷ با حضور مسئولان اتاق کرمان و اتاق کرمانشاه و جمعی از مسئولان محلی، دانش‌آموزان کرمانشاهی توانستند در محلی امن به تحصیل و دانش پردازند.

دبیر کل اتاق کرمان در خصوص ساخت این مدرسه می‌گوید: هزینه ساخت مدرسه روستای حشمر حدود ۲۲۰ میلیون تومان بوده است که همه این مبلغ توسط اتاق و فعالان اقتصادی کرمان تأمین شده و همچنین مقرر شده است بخش‌هایی دیگر از مدرسه نظیر حیاط‌سازی و نصب حصار انجام شود. حسن امیری اظهار می‌دارد: در این مدرسه سه کلاس به با ۱۲۰ مترمربع زیربنا، تمام آئین‌نامه‌ها و استانداردهای مربوط به ساخت ساختمان رعایت شده که در برابر زلزله بسیار مقاوم است و دانش‌آموزان با خیال راحت می‌توانند سر کلاس درس حاضر شوند.

فعالان اقتصادی استان کرمان ید طولایی در مدرسه‌سازی دارند و مدارس بسیاری در استان با همکاری بنگاه‌ها و فعالان اقتصادی ساخته شده است، اما این‌که اتاق از چه زمانی به طور مستقیم ساخت مدرسه را در دستور کار قرار داد، به زلزله کرمانشاه برمی‌گردد. روزهایی که عموم ایرانیان، از بزرگ و کوچک گرفته تا زن و مرد، هنرمند و ورزشکار، فعالان اقتصادی و دولتمردان، همه و همه برای تأمین مایحتاج اهالی کرمانشاه آستین همت بالا زده بودند، اتاق در کنار این اقدام، نیم‌نگاهی به بسترسازی و برنامه‌های زیربنایی و زیرساختی نیز داشت. در آن مقطع سیل عظیم احساسات، نیازهای آن روز کرمانشاه را به خوبی می‌دید، اما نگاه اتاق به دوردست‌ها بود، به فرداهایی که شاید روزمرگی شرایط کشور، نیازهای آینده این خطه از سرزمین را کمتر به یاد آورده و کمتر دیده شوند، پس تصمیم این‌گونه شد که برای کودکان کرمانشاه قدمی برداشته شود. مدرسه یک نیاز اساسی است که هم می‌تواند ذهن بچه‌ها و والدین را از این رخداد تلخ دور کند و هم این‌که آینده‌سازان کشور باید

گام دوم مدرسه‌سازی در سیستان

هنوز غم زلزله کرمانشاه را از یاد نبرده بودیم که سیلی مهیب سیستان را درنوردید تا یادآوری کند «ایران سرزمین حوادث است» و همواره باید آماده انجام مسئولیت اجتماعی خود در قبال کشور باشیم. سیستان و بلوچستان اما شرایطی بسیار متفاوت داشت، استانی به‌شدت محروم که در برخی نقاط حتی از ابتدایی‌ترین حقوق خود هم بهره‌مند نیستند. انگار سیل آمد تا هر آنچه که مانع دیده شدن محرومیت سیستان می‌شود را بشورد و ببرد و فریاد بزند که در این سرزمین پرگهر کودکانی معصوم در زیر آفتاب سوزان، بدون سرپناه، با جسمی نحیف و شکمی گرسنه می‌خواهند یاد بگیرند، آموزش ببینند و تربیت شوند تا آینده ایران را زیبا بسازند.

اتاق کرمان نیک می‌داند که آینده اقتصاد این کشور در گرو تربیت بزرگ‌مردان و بزرگ‌زنانی است که از حالا بیاموزند، رشد کنند و ذهن‌هایشان به خوبی پرورش داده شود که مقدمه این فرایند مهم، داشتن مکانی مناسب است تا دانش‌آموزان با آرامش و خیالی آسوده به تحصیل پردازند و تنها دغدغه‌شان فرا گرفتن علوم روز باشد. پس دوباره فعالان اقتصادی برای یاری فراخوانده شدند. هماهنگی‌های لازم با آموزش و پرورش سیستان و بلوچستان انجام و روستای عزیزآباد شهرستان کنارک برای ساخت مدرسه شش کلاسه انتخاب شد. این مدرسه ۴۰۲ مترمربع زیربنا دارد و با هزینه‌ای بالغ بر ۱۵ میلیارد ریال که توسط اتاق کرمان و فعالان اقتصادی استان انجام شده است در مهرماه ۱۳۹۹ به بهره‌برداری رسید.

ساخت ۱۲۰ مدرسه با همکاری اتاق

نقطه عطف تاریخ مدرسه‌سازی استان

با موسسه خیریه مهر گیتی و اداره کل نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس امضا می‌کند. کلنگ ساخت اولین مدرسه شهریورماه ۹۹ در روستای شرف‌آباد کرمان به زمین خورد، دومین گام در شهرستان بم برداشته و عملیات احداث مدرسه ۲۴ کلاسه آغاز شد و بقیه مدارس باید ظرف دو سال آینده ساخته شود.

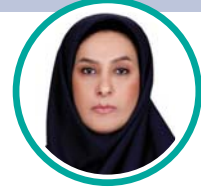
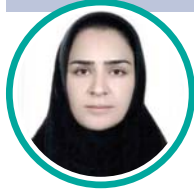
رئیس اتاق کرمان در این خصوص می‌گوید: در انجام مسئولیت‌های اجتماعی هیچ رسالتی مهم‌تر از امید بخشیدن به دانش‌آموزان، آموزش و مدرسه‌سازی نیست زیرا در این زمینه در شرایطی قرار داریم که سرانه فضای آموزشی کرمان کمتر از میانگین کشوری است. سید مهدی طبیب‌زاده اظهار می‌دارد: بخش خصوصی استان کرمان همواره در عمده فعالیت‌های خیرخواهانه در حوزه‌های آموزش، بهداشت، درمان، آزادی زندانی جرائم غیرعمد، طرح‌های پیشگیری از بیماری و ... مشارکت داشته و در بحث آموزش نیز معتقد است که باید توسعه ابتدا در ذهن افراد و دانش‌آموزان شکل گیرد تا پس از آن توسعه فیزیکی در هر منطقه محقق شود. او می‌گوید: هدف این است که انسان‌هایی با منش خوب تربیت شوند تا بتوان به جامعه خوب دست یافت.

همه‌چیز از آمارها شروع شد، جایی که فعالان اقتصادی و مجموعه اتاق کرمان پی می‌برند سرانه فضای آموزشی در حالی برای هر دانش‌آموز کرمانی چهار متر و ۹۰ سانتی‌متر است که میزان استاندارد جهانی آن به طور میانگین هشت متر و ۳۰ سانتی‌متر و در کشور پنج متر و ۳۰ سانتی‌متر است. کمبودها به همین جا ختم نمی‌شود؛ زیرا این فضا در مرکز استان یعنی شهر کرمان برای هر دانش‌آموز کمتر از چهار مترمربع است و در مجموع استان کرمان در حال حاضر ۲۱۵ هزار مترمربع کسری فضای آموزشی دارد. نگرانی‌ها وقتی بیشتر می‌شود که می‌دانیم از مجموع هفت هزار و ۸۰۰ مدرسه فعال استان بیش از ۲۵ درصد مدارس در شرایط تخریب هستند و این یعنی در حال حاضر بیش از ۵۰۰ مدرسه کمبود داریم.

پیش از این نیز مدیرکل آموزش و پرورش استان گفته بود: تعداد زیاد دانش‌آموزان در کرمان، باعث شده که هزار و ۱۷۱ مدرسه باکلاس‌های بیش از ۳۵ نفر تشکیل شود و حتی کلاس ۴۸ نفره داریم و البته در مقابل نیز برای رعایت عدالت آموزشی و پوشش تحصیلی همه دانش‌آموزان در مناطق مختلف استان، ۷۱۰ مدرسه در نقاط کم‌جمعیت استان ساخته شده که با جمعیت زیر ۱۰ دانش‌آموز فعالیت می‌کنند.

حالا نیازها عیان شده است، باید کاری کرد، نگاهی تازه، طرحی نو، اقدامی متفاوت و تلاشی بزرگ. ساخت مدرسه یک جریان برای انسان‌سازی پویا، فعال و ادامه‌دار است، امروز و فردا تمام نمی‌شود، باید امروز برایشان مدرسه بسازیم تا فردای کشور را بسازند. اگر مدرسه بسازیم، انسان‌ها را می‌سازیم، آینده‌سازان مملکت را می‌سازیم تا مملکت را بسازند. پس اتاق کرمان، تفاهم‌نامه احداث ۱۲۰ مدرسه با مجموع ۷۲۰ کلاس درس در استان را،

آینده‌نگری در تأمین نیروی انسانی توانمند با بورسیه تحصیلی

نگاهی به فعالیت اتاق در طرح جامعه نیکوکاری ابرار

شهر کرمان و ... سعی در انجام مسئولیت اجتماعی خود در این زمینه و همچنین جلب توجه جامعه به این موضوع بسیار مهم داشته است.

متأسفانه استان کرمان علی‌رغم ثروت فراوان، نقاط محروم بسیاری دارد که حتی نیازهای اولیه مردمان این مناطق از جمله خوراک، پوشاک و بهداشت نیز آن‌گونه که باید فراهم نیست. تصور کنید فرزندی که غم نان دارند حتی اگر کوهی از استعداد باشند، چگونه می‌توانند استعداد خود را شکوفا کنند، به خلاقیت برسند و برای فردای ایران کاری کنند کارستان! چشم‌ها را باید شست و واقعیت‌ها را بهتر دید، زیرا آتش مناطق محروم استان کرمان شورتر از این حرف‌هاست، در نگاهی خوش‌بینانه حتی اگر مکان مناسبی را به منظور آموختن علم و دانش برای این دانش‌آموزان فراهم کنیم همچنان اتفاق خاصی نیفتاده؛ زیرا اقتصاد خانواده‌ها به حدی ضعیف است که امکان پرداخت هزینه‌های تحصیل فرزندان خود را ندارند. حالا جامعه نیکوکاری ابرار به میدان آمده تا در این زمینه نیز یادی نیک از فعالان اقتصادی به یادگار بگذارد و در راستای اعتلا، رشد و بالندگی استعدادهای دانش‌آموزان در مناطق محروم استان گام بردارد. در این گزارش سعی داریم به فعالیت‌های صورت گرفته در جامعه نیکوکاری ابرار بپردازیم.

به طور معمول اکثر افراد جامعه با مفهوم انسان «توسعه‌یافته» آشنا هستند و ویژگی‌های آن را می‌دانند، خصوصیات آن که تکرار آن در این مجال نمی‌گنجد، اما بسیار روشن است که اگر طالب جامعه‌ای پویا و با مسیر رشد و توسعه هموار هستیم، اولین نیاز ما نیروی انسانی توانمند است. جوامع توسعه‌یافته همواره به پرورش ذوق، استعداد، مهارت و خلاقیت نیروی انسانی از سنین کودکی تأکید داشته و بر این باور هستند که آینده‌سازان یک جامعه به خودی خود همراه با توانمندی متولد نمی‌شوند و باید با برنامه‌ریزی صحیح و پایش دقیق علاقه‌مندی و ارائه آموزش لازم همسو با استعداد آن‌ها، نیروی انسانی موردنیاز را پرورش داد. این‌که هر کودک چه استعداد و توانمندی دارد، زمینه فعالیت موردعلاقه او چیست، چه مواردی را باید آموزش ببیند، مرزهای پرورش استعدادش کجاست و ...، باید توسط متولیان کشور مورد بررسی قرار گیرد تا در آینده با کمبود نیروی انسانی توانمند برای پیشبرد اهداف کشور مواجه نشویم.

اتاق کرمان نیز بر همین اساس از مدت‌ها قبل بر این امر مهم تأکید داشته و با انجام اقدامات متعدد از جمله بورسیه تحصیلی دانش‌آموزان مستعد کم‌بضاعت از طریق راه‌اندازی شعبه جامعه نیکوکاری ابرار در کرمان، برگزاری مدارس فصلی خلاقیت، انجام طرح تعامل صنعت و دانشگاه، حمایت از دانش‌آموزان مناطق حاشیه‌نشین

جامعه نیکوکاری ابرار اتاق ایران

جامعه نیکوکاری ابرار به عنوان نهادی غیردولتی، غیرسیاسی و غیرانتفاعی، در سال ۱۳۸۹ به همت رئیس وقت اتاق ایران و جمعی از فعالان اقتصادی سراسر کشور، مطابق با قوانین اتاق، به عنوان تشکلی وابسته به اتاق ایران، تأسیس شد. این مجموعه در سال ۱۳۹۴، پروانه فعالیت سازمان مردم‌نهاد را از وزارت کشور دریافت کرد.

بعد از گذشت کمتر از یک دهه

از فعالیت جامعه نیکوکاری ابرار،

با عنایت پروردگار و حمایت

مالی و معنوی فعالان

اقتصادی کشور، این نهاد

توانسته اقدامات مؤثری

در جهت ایجاد و ترویج

کارآفرینی، رشد فرهنگی

و توانمندسازی محرومان

جامعه بویژه در مناطق

روستایی محروم به انجام

برساند و در راستای ایفای

مسئولیت اجتماعی فعالان

اقتصادی کشور و افزایش اثربخشی

اجتماعی نیکوکاری، به موفقیت‌های

ارزشمندی دست یابد.

راه‌اندازی نمایندگی‌های ابرار در سراسر

کشور، اجرای طرح حمایت تحصیلی

دانش‌آموزان و دانشجویان مستعد در قالب

اعطای بورس تحصیلی در بیش از ۲۰ استان

کشور، اجرای طرح توسعه پایدار روستایی

در استان خراسان جنوبی و برنامه‌ریزی

جهت گسترش این طرح در استان‌های

دیگری چون سیستان بلوچستان و کردستان

و کرمان، ساخت مراکز تولیدی و آموزشی

در استان‌های بوشهر و آذربایجان شرقی

و مشارکت در ایجاد شبکه ملی مؤسسات

نیکوکاری بخشی از دستاوردهای ابرار است، اما آنچه که همواره در دستور کار این مجموعه قرار داشته، فراهم آوردن امکان تحصیل برای دانش‌آموزانی است که استعداد فراوانی دارند، اما چون در مناطق محروم زندگی می‌کنند نمی‌توانند مانند سایر دانش‌آموزان ذوق و خلاقیت خود را به‌روز دهند.

راه‌اندازی ابرار شعبه کرمان

قصه جامعه نیکوکاری ابرار در اتاق

کرمان از تیرماه ۱۳۹۲ آغاز شد

و این داستان هم‌چنان تا

به امروز ادامه دارد. در آن

روزهای گرم تابستانی،

اعضای هیئت‌مدیره

انجمن نیکوکاری ابرار

با حضور در اتاق کرمان

و برگزاری نشست‌های

جداگانه با مسئولان

اداره کل آموزش‌وپرورش،

بهزیستی و کمیته امداد

امام خمینی (ره) مقدمات

تأسیس شعبه کرمان آن انجمن را

فراهم آوردند. البته پیش از آن اعلام‌شده

بود که استان کرمان به همراه اردبیل،

خراسان‌های رضوی و جنوبی و سمنان به

عنوان پایلوت انجام پروژه‌های جامعه ابرار

تعیین شده‌اند. در این پروژه‌ها انجمن

ابرار در ابتدا با همکاری مراجعی همچون

ادارات کل آموزش‌وپرورش، بهزیستی و کمیته

امداد امام (ره) نسبت به شناسایی تعدادی

از دانش‌آموزان کم‌بضاعت و بی‌سرپرست

و حتی بدسرپرست که دارای استعداد و

ضریب هوشی بالا هستند اقدام و در ادامه

بر اساس فرآیندهای استاندارد تعریف‌شده

نسبت به بورسیه این دانش‌آموزان اقدام

گفتنی است از ابتدای

فعالیت طرح بورسیه

تحصیلی ابرار در اتاق

کرمان در مجموع ۶۳۸

مددجو ثبت‌نام اولیه

شده که ۳۲۷ مددجو

شرایط استفاده از

این طرح را داشته و

ثبت‌نام نهایی شده‌اند.

و ثبت‌نام نهایی شده‌اند. از کل مددجویان پذیرش شده نیز تاکنون ۱۹۵ مددجو به دلایل مختلف از جمله فارغ‌التحصیلی، ازدواج و... از این طرح حذف شده‌اند.

بورسیه تحصیلی ابرار در قالب دریافت مقرری ماهانه است که مستقیم به حساب دانش‌آموز واریز می‌شود. ضمن این‌که در مقطعی از سال بسته‌های لوازم التحریر و همچنین بسته‌های معیشتی مواد غذایی به مددجویان تحت پوشش طرح اختصاص پیدا می‌کند.

به امید روزی که عدالت آموزشی چنان در کشور سایه افکند که محرومیت، معلولیت، فقر و... نتواند مانعی برای شکوفایی استعداد کودکان این سرزمین باشد.

می‌نماید. همین‌گونه شد که در گام اول با کمک اداره کل آموزش و پرورش و کمیته امداد امام خمینی (ره) دانش‌آموزان مستعد مناطق محروم استان انتخاب و توسط اعضای اتاق بورسیه تحصیلی شدند.

این طرح در بیش از هفت شهرستان استان از جمله کرمان، کهنوج، رابر، شهداد، قلعه گنج، رودبار جنوب، زرنند و جیرفت اجرا شد و در حال حاضر ۱۲۵ مددجو تحت پوشش بورسیه تحصیلی جامعه نیکوکاری ابرار قرار دارند.

گفتنی است از ابتدای فعالیت طرح بورسیه تحصیلی ابرار در اتاق کرمان در مجموع ۵۹۴ مددجو ثبت‌نام اولیه شده که ۳۲۰ مددجو شرایط استفاده از این طرح را داشته

تعداد کل مددجویان ثبت‌نام شده	تعداد کل مددجویان بورسیه شده	تعداد کل مددجویان از پوشش خارج شده	* تعداد کل مددجویان تحت پوشش با دریافت مقرری		تعداد کل مددجویان در انتظار کفیل (رزرو)
			دانش آموزان	دانشجویان در مقاطع مختلف	
۶۳۸	۳۲۷	۲۲۳	۵۳	۵۱	۱۶

* جمعاً تعداد ۲۰ نفر مددجو (۴ دانشجو و ۱۶ دانش‌آموز)، تحت پوشش اتاق کرمان و تعداد ۸۴ مددجو (۴۷ دانشجو و ۳۷ دانش‌آموز)، تحت پوشش فعالان اقتصادی اتاق کرمان هستند و همچنین ۳ نفر از مددجویان طرح مذکور در رشته پزشکی فارغ‌التحصیل شده و مشغول به کار هستند.

مسئولیت اجتماعی؛ وظیفه‌ای عمومی

با محسن جلال‌پور بازرگان کرمانی درباره مسئولیت اجتماعی گفت‌وگو کرده‌ایم. او که چه در کسوت تجارت و چه در برهه‌ای از زمان در کسوت ریاست اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران و کرمان در سفر به کشورهای مختلف جهان و مشارکت در جلسات و مذاکرات داخلی و خارجی و حتماً سیاحت با نگاه مردم‌شناسی به جوامعی که مراجعه کرده است شخصی دنیادیده تلقی می‌شود و از جهتی با توجه به عملکرد قابل‌توجه خود در حوزه مسئولیت اجتماعی، صاحب‌نظر.

او می‌گوید مسئولیت اجتماعی در مجموع یک وظیفه عمومی است و همه باید متوجه باشیم که این کار، خدمت بی‌منت است. هر شخص از هر آنچه که در جامعه تولید می‌شود، تأثیر می‌پذیرد و از آن استفاده می‌کند، پس بایستی در قبال آن آورده‌ای داشته باشد. وی معتقد است که تصمیم‌گیر، سیاست‌گذار و حاکمیت است که تأثیر مستقیم و بااهمیتی روی اخلاقیات جامعه دارد. در جوامعی که از حاکمان توانمند و سالم برخوردارند، اخلاق اجتماعی به شدت رعایت شده و هر ضد اخلاقی محکوم می‌شود. این جوامع موفق و پیشرفته هستند.

او همچنین یادآور می‌شود که عمل به مسئولیت اجتماعی صرف هزینه کردن پول نیست. همه می‌توانند با به‌کارگیری و صرف بخشی از داشته‌ها و توانمندی‌های خود در خدمت‌رسانی به مردم در عمل به مسئولیت اجتماعی بکوشند. جلال‌پور بر باور است که در موضوع مسئولیت بین نسلی جامعه، ما هیچ حرفی بجز شرمندگی برای گفتن نداریم؛ زیرا جامعه این دوره در زمینه امانت‌داری از داشته‌های نسل گذشته و انتقال آن به نسل آینده یک جامعه بد است. او امیدوار است که تا پایان سال کل امکانات بیمارستان پیوند اعضا که اخیراً افتتاح گردیده است در سه بخش پیوند کبد، کلیه و مغز استخوان تأمین شود و در آینده ساخت بخش‌های پیوند قلب و ریه را که پیش‌نیازهایشان برآورد شده است، انجام دهند تا بزرگ‌ترین بیمارستان پیوند اعضا را در کرمان داشته باشیم.

◀ مسئولیت اجتماعی و انتظاراتی که از تعریف آن بر می‌آید، چه هستند؟

مسئولیت اجتماعی بخشی از فعالیت‌ها و وظایفی است که هر فرد و نگاه اقتصادی در قبال اجتماع بر عهده دارد. اگر مسائل جامعه را مانند شرایط یک محیط کوچک‌تر مانند خانه یا بنگاه در نظر بگیریم، هر یک از افراد این بنگاه یا خانه غیر از وظایف اصلی‌شان، وظایفی دیگری نیز در قبال دیگران و سایر کسانی که در آن خانه،

بنگاه یا اجتماع زندگی می‌کنند بر عهده دارند. این موضوع بسیار مهم و بامعناست و همه بایستی نسبت به دیگران و نسبت به آنچه که از جامعه و از اطرافیان تأثیر می‌پذیرند مسئولیت‌پذیر باشند. به عنوان مثال، ممکن است شما در خانواده‌ای زندگی کنید که وظیفه اصلی‌تان به عنوان یک دانش‌آموز درس خواندن است، یا به عنوان پدر خانواده مسئولیت نان‌آوری و تأمین معاش را بر عهده دارید، اما در کنار این مسئولیت‌ها، این احساس

من و دیگران نیز منتفع می‌شویم؛ یعنی نتیجه این‌گونه اقدامات زنجیروار به هم متصل است تا به خود آدمی برگردد. مثلاً یک جامعه صد نفری را در نظر بگیرید، یک شخص یک صدم جامعه را شامل می‌شود، وقتی کاری را برای این جامعه انجام دهد به اندازه یک درصد منتفع شده و وقتی ۹۹ نفر دیگر هم مسئولیتشان را انجام دهند در نهایت صد درصد فواید اقداماتی که در جامعه انجام شده به ما برمی‌گردد؛ بنابراین اگر مسئولیت اجتماعی در یک جامعه به معنا برسد و نهادینه شود، انجام آن جای دوری نمی‌رود و در نهایت به صورت کامل و یا حتی بهتر از آن به خودمان باز می‌گردد زیرا ممکن است برخی افراد توانایی بیشتری داشته باشند و کاری را که انجام می‌دهند به مراتب بزرگ‌تر از توان ما و آن یک درصدی باشد که ما برای جامعه گذاشته‌ایم.

بنابراین مسئولیت اجتماعی در مجموع یک وظیفه عمومی است و همه ما باید متوجه باشیم که این کار خدمت بی‌منت است نه این‌که اگر کاری برای جامعه انجام می‌دهیم منتی در آن باشد، بلکه جزو وظایف ماست و هر کس به نوبه خود باید وظیفه‌اش را انجام دهد، آنکه کار و تخصصش در مدرسه و دانشگاه است کار علمی، آنکه در فضای آموزشی، پژوهشی، اقتصادی و فرهنگی فعالیت می‌کند در مسائل مربوط به همین زمینه و همه در راستای وظیفه خودشان مسئولیت اجتماعی را باید انجام دهند. شاید یک مثال قضیه را روشن‌تر کند؛ مثلاً چه تعداد از افراد جامعه از آثار استاد شجریان تأثیر پذیرفته‌اند و بهره برده‌اند؟ چند افطار از ربنای استاد بهره بردیم؟ پس

را نیز دارید که اگر خلایق یا مشکلی در خانواده ایجاد شد بایستی شما نیز در رفع آن بکوشید و در آن موقعیت وظیفه شما فقط درس خواندن و مدرسه رفتن نیست. فرض کنید در این خانه کمبودی در زمینه منابع و امکانات وجود داشت باشد یا اتفاق پیش‌بینی نشده‌ای رقم بخورد، آن وقت شما حتماً احساس می‌کنید باید گوشه‌ای از کار را بگیرید چون عضو این خانه هستید. در جامعه هم به همین ترتیب است، ما از فضای جامعه، امکانات جامعه و از هر آنچه که در جامعه توسط مردم و حاکمیت وجود دارد برخوردار می‌شویم، پس باید به غیر مسئولیت اصلی خودمان، در قبال جامعه نیز مسئولیت داشته باشیم. شما در یک فضای اجتماعی از ظرفیت‌هایی برخوردار هستید که خودتان تأثیری در ایجاد آن نداشته‌اید، مانند ظرفیت‌های خدادادی، ظرفیت‌هایی که توسط سایر مردم پدید آمده و یا ظرفیت‌هایی که حاکمیت به وجود آورده است، حال اگر بخواهیم عادلانه عمل کنیم باید برای جبران استفاده از این ظرفیت‌ها، اقدامی انجام دهیم که این مهم می‌تواند به صورت مسئولیت اجتماعی باشد. پس باید در این زمینه احساس مسئولیت داشته باشیم و اگر همه افراد جامعه از این الگو پیروی کنند طبعاً این جریان به سمت‌وسوی بهتری پیش می‌رود.

◀ آیا مسئولیت اجتماعی کاری برای دیگران است؟

خیر؛ مسئولیت اجتماعی فرآیندی است که در طی آن اگر من کاری برای جامعه انجام دهم ضمن این‌که دیگران از آن استفاده می‌کنند، خود من هم از فواید آن تأثیر می‌پذیرم و بهره می‌برم، همان‌گونه که اگر شخص دیگری کاری برای جامعه انجام دهد

امروز در جامعه ما

شرایطی وجود دارد

که اگر کسی بخواهد

اخلاقیات را رعایت کند

در بسیاری موارد حتی

امکان زندگی ندارد.

متأسفانه آن قدر فضای

جامعه آلوده شده و

فساد همه‌جا را فرا

گرفته است که شرایط

زندگی برای مردم

سخت شده و حتی

اخلاق مدارترین افراد

هم نمی‌توانند آن‌گونه

که باید اصول اخلاقی را

رعایت کنند.

حق حساب ندهید، حق حساب نگیرید، خلاف نکنید و از خلاف دیگران چشم‌پوشی نکنید، اگر بسیاری امور اخلاقی را زیر پا نگذارید و تن به ناهنجاری‌های اجتماعی و اخلاقی ندهید، نمی‌توانید به زندگی عادی ادامه دهید و بایستی با دیگران و به سبکی که در جامعه پیش می‌رود هماهنگ باشید و اگر این هماهنگی نباشد امکان ندارد در جامعه‌ای که به این اندازه غرق در بی‌اخلاقی است بتوانید اخلاق‌مدار زندگی کنید. مگر این‌که در گوشه خانه بنشینید و از آورده‌ای که خود در گذشته ذخیره کرده و یا یک نفر دیگر آورده است، استفاده کنید، بدون این‌که هیچ رفت و آمدی در جامعه داشته باشید. البته حتی در این مورد هم باز مجبورید برای خرید، تعمیر و... در جامعه حضور داشته باشید و بی‌اخلاقی کنید، چراغ قرمز را رد کنید، حق حساب بدهید، پول اضافه بدهید و همه این‌ها باعث می‌شود که کم‌کم معنای اخلاق در انسان بمیرد و باعث شود که شرایط اخلاق‌مداری را شاهد نباشیم.

از نظر من مؤثرترین موضوع در اخلاق‌مداری این است که حاکمیت و مدیران جامعه، خود الگو در ظرفیت ذهنی و عملی اخلاق نیکو باشند. کما این‌که می‌بینید جوامعی که از حاکمان و مدیران توانمند و سالم برخوردارند، اخلاق را به شدت رعایت می‌کنند و هر ضد اخلاقی محکوم می‌شود و در همان‌جا با شخص ناهنجار برخورد می‌کنند، این جوامع بسیار موفق هستند و همگان آن‌ها را جوامع پیشرفته و توسعه‌یافته می‌نامند اما در اینجا به همان دلایلی که عرض کردم نه کسی برخورد می‌کند و نه کسی می‌تواند اخلاق‌مداری کند.

◀ مسئولیت‌پذیری اجتماعی و به عبارتی عملکرد مسئولیت اجتماعی در کشورمان را در مقایسه با کشورهای توسعه‌یافته، چگونه ارزیابی می‌نمایید؟

در همه کشورهای که سیاسیون و حاکمیت اخلاق را رعایت می‌کنند و روال اخلاق‌مداری در حاکمیت وجود دارد، کمتر شاهد ناهنجاری هستیم. در جوامعی مانند کشور ما متأسفانه اخلاق رخت بریسته و امکان بسیار کمی برای اخلاق‌مداری وجود دارد. در مقایسه اوضاع این دو جامعه

این فعالیتی است که اکثر جامعه از آن بهره برده‌اند چه در شور و شادی چه در زمان سوگ. این مثال را به این دلیل گفتم که بدانیم مسئولیت اجتماعی فقط در بخش اقتصادی مطرح نیست، شما از هر آنچه که در جامعه تولید می‌شود تأثیر می‌پذیرید و از آن استفاده می‌کنید و بایستی در قبال آن آورده‌ای برای جامعه داشته باشید.

◀ به نظر شما آیا می‌توان اخلاقیات در جامعه را مدیریت کرد؟

من در این ۴۰ سالی که فعالیت اجتماعی و اقتصادی داشته‌ام همیشه جمله معروف "الناس علی دین ملوکهم" را تکرار کرده‌ام. جامعه، اخلاق را از ولایتمداران، حکومت داران و مجموعه حاکمان می‌گیرد، اگر در رأس جامعه حکومتی باشد که به اخلاق اهمیت دهد، به طور مسلم افراد جامعه هم این اخلاق را تکثیر می‌کنند. هرچند از نظر من، شیوع اخلاق حسنه در هر جامعه‌ای باید هم از بالا به پایین و هم از پایین به بالا پورنگ باشد و با همه امکان و ظرفیت به آن اهمیت داده شود، اما در هر صورت تصمیم‌گیر، سیاست‌گذار و حاکمیت است که تأثیر بسیار سنگین، مستقیم و با اهمیتی روی اخلاقیات دارد. وقتی جامعه حاکمانی داشته باشد که در سیاست‌هایشان کشور را به سمت رفاه و پیشرفت پیش ببرند به طور حتم اخلاق در آن جامعه بسیار پررنگ‌تر و روان‌تر جاری خواهد شد، اما متأسفانه اگر در جامعه‌ای همانند جامعه امروز ما کوچک‌ترین پیشرفت، موفقیت و امکانی وجود نداشته باشد و مردم هر روز گرفتارتر، درگیرتر، بی‌پناه و مستمندتر باشند به طور مسلم اخلاق، خودش را گم می‌کند.

امروز در جامعه ما شرایطی وجود دارد که اگر کسی بخواهد اخلاقیات را رعایت کند در بسیاری موارد حتی امکان زندگی ندارد. متأسفانه آن‌قدر فضای جامعه آلوده شده و فساد همه‌جا را فرا گرفته است که شرایط زندگی برای مردم سخت شده و حتی اخلاق‌مدارترین افراد هم نمی‌توانند آن‌گونه که باید اصول اخلاقی را رعایت کنند. امروز در این جامعه اگر رشوه ندهید، رشوه نگیرید،

رخت ببندند. امروزه جامعه ما یک جامعه بی‌اخلاق است که به‌سادگی هم به مسیر درست برنخواهد گشت.

◀ چه محدودیت‌ها و چالش‌هایی فراراه گسترش مسئولیت‌پذیری اجتماعی وجود دارد؟

برای مسئولیت‌پذیری اجتماعی سه اصل اساسی نیاز است که مهم‌ترین آن وجود بستر مناسب است؛ یعنی مسئولیت‌های اجتماعی و احساس مسئولیت در مردمان جامعه‌ای که برای توسعه، ترقی و پیشرفت در مسیر درست پیش می‌رود، خیلی زودتر رشد می‌کند و شکل می‌گیرد. دومین اصل موردنیاز، فعالان اقتصادی واقعی و اصل سوم، بخش خصوصی است، البته بخش خصوصی واقعی که بتواند روی پای خودش بایستد و خودش با ظرفیت، توان، ایده، خلاقیت، تلاش و پشتکار خودش موفق شود نه بخش خصوصی رانتی و دولتی، نه بخش خصوصی که از سرچشمه‌های رانت، فساد و منافذی که در دولت و حاکمیت ایجاد می‌شود بهره می‌برد و حتی نه بخش نیمه‌خصوصی و شبه خصوصی و بخش خصوصی مصنوعی! احساس مسئولیت اجتماعی هیچ‌وقت در این‌ها شکل نمی‌گیرد. پس اول بستر مناسب که به طور معمول توسط حاکمیت فراهم می‌شود و البته آن هم به خواست مردم است، یعنی مردم هستند که حاکمیت را سر کار می‌آورند. دوم، بخش خصوصی واقعی و صد درصد خالص و در نهایت اصل سوم، فعالان اقتصادی با احساس مسئولیت هستند که اگر دو اصل اول اتفاق بیفتد سومی کاملاً جای خودش را باز می‌کند.

ناگفته نماند که از نظر من فعالان اقتصادی تنها بنگاه‌داران و فعالانی که کسب‌وکار اقتصادی می‌کنند نیستند، بلکه همه کسانی

می‌بینیم که جوامع توسعه‌یافته پیشرفت کرده و ما هنوز اندر خم یک کوچه و یک مسیر بسیار پر چالش هستیم و شاید یکی از دلایل پیشرفت نکردن ما همین مسیر عبور ما از بی‌اخلاقی، فساد و ناهنجاری‌های اجتماعی است، اما مردم همیشه آمادگی همراهی را دارند، همین مردم وقتی به کشور دیگری می‌روند، قوانین راهنمایی و رانندگی را رعایت می‌کنند، قوانین مالیاتی را رعایت می‌کنند، در برخی مواقع همین مردم از اخلاق‌مداران کشور دیگر می‌شوند، به دلیل این‌که آنجا فضا و بستر آماده است، ولی در اینجا چون فضا و بستر آماده نیست مردم هم‌رنگ می‌شوند و ناچار هستند این‌گونه باشند و گرنه از جامعه عقب می‌مانند.

بنابراین باید گفت که ما فاصله زیادی با کشورهای توسعه‌یافته داریم و البته این فاصله هم زمان می‌برد تا پر شود، زیرا در طول این ۴۰ سال بسیاری از ظرفیت‌ها از بین رفته است، از جمله منابع زیرزمینی، ثروت کشور و حتی عدم استفاده از تخصص‌ها و ظرفیت‌های بالای بعضی مدیران. البته شاید این‌ها قابل جبران باشد ولی متأسفانه برگشتن اخلاق و اخلاق‌مداری به این سادگی نیست و شاید چند نسل باید بگذرد.

مردم ما قبل از انقلاب، عمده مسئله اخلاق را در دین و اخلاقیات دینی می‌دیدند اما بعد از انقلاب هر دوی این‌ها دچار آسیب شد، هم اخلاق به دلیل آنچه که در حاکمیت اتفاق افتاد و مردم شاهد بودند و ناچار شدند از آن تبعیت کنند و هم دین مردم به دلیل آنچه که به نام دین اتفاق افتاد و باعث شد هر دوی این‌ها از جامعه

برای مسئولیت‌پذیری

اجتماعی سه اصل

اساسی نیاز است که

مهم‌ترین آن وجود

بستر مناسب است؛

یعنی مسئولیت‌های

اجتماعی و احساس

مسئولیت در مردمان

جامعه‌ای که برای

توسعه، ترقی و

پیشرفت در مسیر

درست پیش می‌رود،

خیلی زودتر رشد

می‌کند و شکل می‌گیرد.

دومین اصل موردنیاز،

فعالان اقتصادی واقعی

و اصل سوم، بخش

خصوصی است.

یک فضای نامناسب باشد، زمانی که به خانه برمی‌گردد دیگر آن بچه‌ای که در خانه بود نیست و مشخص است که برای همیشه هم نمی‌توانی فرزند را در خانه نگهداری کنی. پس این‌که فکر کنیم مثلاً من دارم کار می‌کنم و پولم در جیب خودم است یا دانش دارم و دانشم برای خودم است، بی‌معناست. این دانش یا پول، ظرفیت، تخصص، تعهد و... باید در جامعه جریان پیدا کند؛ بنابراین آنچه که به لحاظ مسئولیت اجتماعی متوجه فعالان اقتصادی است، یک موضوع دو طرفه است. حتی آنچه که در جوامع دیگر مثل اروپا، آمریکا، آفریقا، آسیا و همه جای دنیا اتفاق می‌افتد روی هم تأثیر می‌گذارد، یا آنچه در کُرات اتفاق می‌افتد روی یکدیگر تأثیر می‌گذارند و در کشور و استان و شهر خودمان نیز همین‌طور. به طور مسلم اگر ما در برابر یکدیگر احساس مسئولیت نکنیم، برای بهتر شدن و پیشرفت جامعه تلاش نکنیم و در حل مشکلات و خلأها نکوشیم، ناخواسته همه ما صدمه خواهیم دید.

◀ کدام فعال اقتصادی به لحاظ مسئولیت اجتماعی مسئول و کدام غیرمسئول است؟

من معتقدم که در انجام مسئولیت اجتماعی همه مسئول‌اند. نه تنها بنگاه‌ها و فعالان بزرگ اقتصادی، بلکه همه مردم از کارگر ساده روزمزد گرفته تا کارخانه‌دار، مدیر، کارمند و کارگر همه به نوبه خودشان در برابر جامعه مسئول هستند. هرکس وظیفه خود را انجام ندهد بقیه هم تأثیر می‌پذیرند. ذکر این نکته هم ضروری است که مسئولیت اجتماعی صرف هزینه کردن پول نیست و همه می‌توانند بخشی از هر آنچه که دارند را به عنوان مسئولیت اجتماعی در نظر بگیرند؛ به طور مثال پزشک بخشی از تخصصش، دانشمند از علمش و همه افراد قسمتی از داشته‌شان را باید به عنوان مسئولیت اجتماعی در جامعه هزینه و ایثار کنند. در نظر بگیرید اگر کارگری جاده، خیابان یا پلی می‌سازد، باید احساس مسئولیت داشته باشد و آن کار را به‌خوبی انجام دهد. در این صورت آن سازه برای سال‌ها ماندگار خواهد بود و عده زیادی از آن استفاده خواهند کرد، اما اگر کوچک‌ترین قصور

که در جامعه زندگی می‌کنند به نوعی فعال اقتصادی به شمار می‌آیند؛ یعنی پزشک، مهندس، کارگر و یا هر فردی که به هر نوعی فعالیتی دارد و معاشی را تأمین می‌کند، فعال اقتصادی محسوب می‌شود. شما نمی‌توانید عنوان فعال اقتصادی را تنها به کارخانه‌دار، بنگاه‌دار، تاجر، تولیدکننده و صنعت‌گر اختصاص دهید، همه مردم به نوعی در فعالیت‌های اقتصادی مشارکت دارند. پس این‌که می‌گوییم فعال اقتصادی بعد از دو اصل اول شکل می‌گیرد، منظور جامعه و مسئولیت‌پذیری در جامعه است. حال آیا این‌که در جامعه ما این روند رقم خورده و این جریان شکل گرفته نیاز به توضیح نیست؟ همه ما می‌دانیم که متأسفانه محدودیت‌های فراوانی در اصل اول وجود دارد، دومی هم نشأت گرفته از اولین اصل و مورد سوم هم از اصول اول و دوم متأثر شده است.

◀ به نظر شما مهم‌ترین عوامل دستیابی به مسئولیت اجتماعی در شرکت‌ها و سازمان‌ها چیست؟

بخشی از این پرسش را در چهار سؤال قبلی پاسخ دادم. از مهم‌ترین عوامل دستیابی به مسئولیت اجتماعی، درک صحیح از مسئولیت توسط هر فرد یا مجموعه‌ای است که در جامعه فعالیت می‌کند. درک این مطلب بسیار ساده است که وجود ما و زندگی طبیعی ما وابسته به دیگران است و ما در مقابل دیگران مسئولیت داریم، اما متأسفانه بعضی از افراد جامعه احساس می‌کنند هر آنچه که هست در خود و فقط برای خود خلاصه می‌شود، در حالی که این افراد متوجه نیستند که اگر به دیگران وابسته نباشند، از ظرفیت‌های دیگران بهره نبرند و با دیگران در ارتباط نباشد، زندگی معنایی ندارد. این‌که شخصی احساس کند فقط برای خودش کار می‌کند و مسئولیت کار خودش را برعهده دارد، یک طرز تفکر غلط و بسیار پیش پا افتاده است؛ زیرا اگر همین شخص به طور مثال برای فرزندش همه امکانات مادی و معنوی را در خانه فراهم کرده باشد و فکر کند دیگر به چیزی نیاز ندارد و به مدینه فاضله دست یافته است، وقتی همین فرزند در خیابان، مدرسه، دانشگاه و... یک ناهنجاری اجتماعی یا بی‌اخلاقی ببیند و به طور کل بیرون از منزل

که ذخایر نسل‌های گذشته بود و دانسته یا نادانسته برای ما بجا گذاشته بودند و می‌توان گفت امانتی بود برای نسل‌های آینده، به یغما رفته و این در صورتی است که در قبال آن حتی رفاه واقعی درست نشده و خرج یک رفاه مصنوعی و یک زندگی غلط شده است؛ یعنی در ۶۰ سال گذشته، منابع زیرزمینی کشور که ثروت مسلم جامعه بود از بین رفت؛ به عنوان مثال محاسبه کنید که در زمینه نفت و گاز، چقدر فروش واقعی داشتیم، چه میزان ذخایر در زمانی که امکان استخراج نداشتیم از بین رفت و امروز در کشور چه چیزی را به عنوان جایگزین آن‌ها داریم. همین سطح و شرایط برای اکثر ظرفیت‌های کشور رقم خورد و درآمد آن، به هزینه‌های جاری جامعه و حقوق تبدیل شد و به جای آن در عمل یک دولت بزرگ و فربه و بی‌خاصیت درست کردیم که هیچ کس کار مثبتی انجام نمی‌دهد و بروکراسی را هم بیشتر و پیچیده‌تر کردیم، ضمن این‌که کسب‌وکار را هم برای بخش خصوصی سخت‌تر کردیم. یا در موضوع فرهنگ، آثار فرهنگی دوران گذشته را با ۵۰،۴۰ سال اخیر مقایسه کنید، چقدر توانستیم فرهنگ خوب و آثار خوب و ماندنی خلق کنیم؟ هر آنچه که وجود دارد مربوط به دوران گذشته است. ما امروز چه چیزی داریم که بتوانیم بگوییم در این ۵۰ سال اخیر برای نسل‌های بعدی به جا گذاشته‌ایم و در طرف مقابل باید بررسی کنیم چقدر از آثار گذشته را از بین برده‌ایم. حتی صفات اخلاقی نیک گذشتگان را نیز از بین برده‌ایم و اکنون آنچه که در جامعه وجود دارد به ناهنجاری‌های اجتماعی و آنچه که در اخلاقیات هست به زیر صفر نزول کرده

یا سهل‌انگاری داشته باشد ممکن است خطراتی برای جامعه به وجود بیاید و مثلاً پول جامعه به هدر رود. پس این مسئولیت در همه باید وجود داشته باشد و همه باید به نوبه خود به این مسئولیت بپردازند، البته «هرکس بامش بیش برفش بیشتر»، افرادی که ظرفیت بیشتر، شرایط و امکان بهتری دارند به طور مسلم باید بیشتر هزینه کنند، وقت و نیروی بیشتری بگذارند. شما می‌بینید در دنیا و فضای اقتصادی سالم، آدم‌های بزرگ ۹۰ درصد وقتشان را در مسئولیت اجتماعی می‌گذارند. گاهی ۹۰ درصد پول و زندگی‌شان را می‌گذارند؛ چون متوجه‌اند و درک دارند که این دارایی و تخصص از کجا پیدا شده و برای چه چیزی باید صرف شود و می‌فهمند اگر جامعه خوب شود آن‌ها هم روی شرایط جامعه جلو می‌روند و بهتر می‌شوند. جایی خواندم که بزرگ‌ترین ثروتمندان دنیا، خدمت به جامعه را بزرگ‌ترین خدمتی دانسته‌اند که می‌توانند در قبال فرزندان‌شان انجام دهند؛ زیرا معتقدند اگر بتوانند جامعه را به سمت بهتر شدن و پیشرفت هدایت کنند فرزندان‌شان نیز به همراه جامعه پیشرفت می‌کنند اما اگر فقط به فرزندان‌شان رسیدگی کنند و جامعه سالم نباشد، جامعه پیچیده و مسئله‌دار باشد، فرزندان هم نمی‌توانند زندگی موفق و خوشبختی داشته باشند.

◀ در موضوع مسئولیت بین نسلی جامعه، با درک مفهوم مسئولیت اجتماعی، نظرتان با نگاه مقایسه‌ای به جامعه ایرانی و جهانی چیست؟

در موضوع بین نسلی من معتقدم در حق هیچ نسلی به اندازه نسل گذشته، نسل ما و آینده جفا نشده است؛ زیرا تمام منابعی

در موضوع بین نسلی

من معتقدم در حق هیچ

نسلی به اندازه نسل

گذشته، نسل ما و آینده

جفا نشده است؛ زیرا

تمام منابعی که ذخایر

نسل‌های گذشته بود

و دانسته یا نادانسته

برای ما بجا گذاشته

بودند و می‌توان

گفت امانتی بود برای

نسل‌های آینده، به یغما

رفته و این در صورتی

است که در قبال آن

حتی رفاه واقعی درست

نشده و خرج یک رفاه

مصنوعی و یک زندگی

غلط شده است.

نیز به عنوان منتقد نظام آموزشی، هر آنچه که توانسته‌ام انجام داده‌ام. از آنجا که پایه توسعه از دبستان و نظام آموزشی شروع شود، اصلی‌ترین دغدغه‌ام مسائل آموزشی بود. در زمینه اشتغال‌زایی نیز در طول ۴۰ سال گذشته تمام ظرفیتی که داشتم را به کار گرفتم و هزاران شغل ایجاد کردم. با این وجود باید گفت امروز یکی از نیازهای اصلی جامعه اشتغال است و توصیه می‌کنم اگر کسی توانی دارد در زمینه کارآفرینی و اشتغال به عنوان مسئولیت اجتماعی انجام دهد.

اما این‌که چرا بخش درمان پررنگ‌تر است، برمی‌گردد به این موضوع که در سال ۸۳ گروه چند نفره‌ای برای بررسی نیازهای کرمان مأمور شد که نتیجه این بررسی‌ها نیازمندی در سه بخش سلامت، آموزش و فرهنگ بود و در بین این سه بخش، سلامت بسیار مهم‌تر عنوان شد. نیاز کرمان به بهداشت و درمان بیش از دو بخش دیگر بود و در آن مقطع هم کسی آن را دنبال نمی‌کرد. پس نیاز بود در این زمینه اقدامات اساسی‌تری صورت گیرد. واقعا سال ۸۳ و ۸۴ صحبت از پیوند در کرمان کار بزرگ و سنگینی بود، زیرا در آن زمان فقط در شیراز پیوند کبد انجام می‌شد و حتی در تهران هم این امکان وجود نداشت و می‌توانم بگویم شاید اگر در آن روزها این برنامه را آغاز نکرده بودیم تا همین امروز هم هنوز انجام نشده بود؛ بنابراین با نگاه به ارتقاء سطح علمی دانشگاه‌ها، دانشجویان، علم پزشکی کرمان و با نگاه به این‌که ظرفیت استان نیاز اساسی به این جریان دارد، چون ما در استانی هستیم که هم خودمان و هم استان‌های هم‌جوار از

است. مثلاً در کسب‌وکار، اخلاق کسب‌وکار که به عنوان آموزه، نسل به نسل، گوش به گوش و دهن به دهن به ما رسیده بود، همه زیر پا گذاشته شده و امروز فقط منفعت شخصی باب شده که به هر طریق و با هر نوع اجحاف و حق‌خوری می‌خواهیم فقط پولدار شویم و ثروت‌اندوزی کنیم؛ بنابراین ما در این زمینه هیچ حرفی برای گفتن نداریم غیر از شرمندگی و واقعاً باید گفت جامعه این دوره، در زمینه امانت‌داری از داشته‌های نسل گذشته و انتقال آن به نسل آینده یک جامعه بد بود.

◀ به نظر می‌رسد شما در اقدامات نیکوکارانه خود بیشتر به مسئولیت اجتماعی در حوزه بهداشت، درمان و آموزش اندیشیده و عمل کرده‌اید، چرا؟

اول این‌که شاید این بخش از فعالیت‌ها پررنگ‌تر بوده که در ادامه دلیل آن را هم یادآور می‌شوم، اما این‌گونه نیست که فقط به بخش بهداشت و درمان پرداخته باشم. مثلاً در زمینه‌های فرهنگی، اجتماعی، رسانه‌ای، اخلاقی، نوشتاری و... نیز کارهای زیادی انجام داده‌ام و فکر می‌کنم آنچه که در توانم بوده برای ارتقاء جامعه و ارتقاء فضای رشد جامعه در زمینه‌های مختلف فروگذار نبوده‌ام. در مورد آنچه که به عنوان آثار نوشتاری مطرح می‌شود، در طول این سال‌ها در بخش‌های اقتصادی، اجتماعی و در فضای خانوادگی آنچه که در توان و ظرفیتم بوده انجام داده‌ام. در زمینه ورزش، سال‌ها رئیس مجمع خیرین ورزشی‌ساز بودم و کارهای زیادی برای ارتقاء ورزش استان در بخش ورزش‌های جانبازان و معلولین و ورزش‌های همگانی انجام شد و در سایر بخش‌ها از جمله رشته‌های مدال‌آور هرچا نیازی بوده حضور داشتم. در زمینه آموزش

سال ۸۳ و ۸۴ صحبت

از پیوند در کرمان کار

بزرگ و سنگینی بود،

زیرا در آن زمان فقط در

شیراز پیوند کبد انجام

می‌شد و حتی در تهران

هم این امکان وجود

نداشت و می‌توانم

بگویم شاید اگر در آن

روزها این برنامه را آغاز

نکرده بودیم تا همین

امروز هم هنوز انجام

نشده بود.

ترتیب آرزو می‌کنم به سلامت از این گردنه عبور کنیم و فضای حاکمیت و فضای عملکرد مسئولان کشور به یک فضای واقعی و درست تبدیل شود، آن وقت است که می‌توانیم انتظار شرایط بهتری داشته باشیم. —

بزرگ‌ترین نیازمندان بخش پیوند هستند و نیز با این نگاه که شاید دیگران به این زمینه ورود نکنند، وارد این کار بزرگ شدیم و مجموعه پیوند توانست در این ۱۶ - ۱۵ سال حرکت خوبی داشته باشد. اخیراً هم بیمارستان پیوند اعضا افتتاح شد و طی چند روز گذشته نیز تجهیزات یکی از اتاق‌های عمل که نیاز به هزینه سنگین داشت، تهیه شده و امیدواریم تا پایان سال کل امکانات بیمارستان پیوند اعضا در سه بخش کبد، کلیه و مغز استخوان تأمین شود. برای آینده این بخش هم باید بگوییم اگر عمر و زمانی باقی

باشد در نظر داریم ساخت بخش‌های پیوند قلب و ریه که پیش‌نیازهایشان برآورد شده است را انجام دهیم تا بزرگ‌ترین بیمارستان پیوند اعضای کشور را در کرمان داشته باشیم.

◀ سخن پایانی شما؟

به نظر من احساس انجام مسئولیت اجتماعی باید از بالا در جامعه دمیده شود. تا زمانی که در بالای جامعه احساس مسئولیت و وظیفه وجود نداشته باشد و فکر کنیم هر پست و مقامی که در اختیارمان است مربوط به ماست و به چشم امانت به آن نگاه نکنیم و فکرمان این‌گونه نباشد که باید نسبت به این پست‌ها امانت‌دار باشیم و از خودمان برای آن‌ها مایه بگذاریم نه این‌که امیدوار نیستیم که مسئولیت‌های اجتماعی در جامعه ما شکل و روی بهتر و پررنگ‌تری بگیرد، اما به هر

عمل به مسئولیت اجتماعی

با نگاهی به زندگی و سلوک والدین سردار شهید حاج قاسم سلیمانی

و در واقع پاسخ‌گویی اجتماعی داشته باشد. ماحصل این تحقیق دربرگیرنده نکاتی ارزشمند است که به اختصار برای علاقه‌مندان مطرح می‌کنم:

اعتقادات دینی قوی

یکی از نکات بسیار مهم در رفتار پدر و مادر بزرگوار حاج قاسم این بوده است که آن‌ها به‌شدت به مسئله حلال و حرام اعتقاد داشتند؛ به عنوان نمونه مرحوم پدر حاج قاسم سلیمانی جزو معدود کسانی بودند که زیر بار اصلاحات ارضی نرفتند، با وجود این‌که شرایط زندگی آن زمان او و اکثر کسانی که در آن منطقه زندگی می‌کردند، بسیار سخت بوده و مسئله اصلاحات ارضی می‌توانسته کمک مالی خوبی برایشان باشد، اما به این دلیل که ممکن است اربابان قبلی رضایت نداشته باشند و این عدم رضایت منشأ کسب درآمد غیر حلال شود با این طرح همراهی ننمودند. پیامبر اکرم (ص) می‌فرمایند «عبادت ده جزء دارد، که نه جزء آن، طلب روزی حلال است.» تفسیر عینی این روایت را در سلوک پدر و مادر حاج قاسم می‌توان رؤیت نمود.

دیگرخواهی و دستگیری نیازمندان

نکته دیگر این‌که پدر حاج قاسم؛ مشهور به

در بحث مسئولیت اجتماعی و چگونگی عمل به آن، توجه به سلوک و روش زندگی شهید بزرگوار حاج قاسم سلیمانی به عنوان فردی که مسئولیت اجتماعی را تا بالاترین مرحله؛ یعنی فدا کردن جان خود انجام داده، بسیار مهم و تأثیرگذار است. حال که از نعمت حضور او در بینمان محروم شده‌ایم با خود تصمیم گرفتیم با سفر به محل زندگی وی پژوهشی برای یافتن پاسخ به این سؤال که «چه اتفاقی می‌افتد که چنین شخصی تا این حد مسئولیت‌پذیر است؟» پیدا نمایم. پاسخ به این سؤال در واقع ورودی بر موضوع مسئولیت اجتماعی خواهد بود.

با توجه به این‌که زمینه شغلی بنده پزشکی اجتماعی است و به‌طور خاص در مورد تأثیر رفتار والدین بر فرزندان مطالعاتی انجام می‌دهم بر آن شدم تا از این فرصت استفاده کرده و از بزرگان و اصطلاحاً ریش‌سفیدان محل زندگی حاج قاسم عزیز، در مورد منش، رفتار پدر و مادر و همچنین کودکی ایشان تحقیقی هرچند دلی داشته باشم. اعتقاد بر این است که مسئولیت‌پذیری شهید بزرگوار حاج قاسم سلیمانی به عنوان الگوی واضح و بسیار دست‌نیافتنی، به رویکرد پدر و مادر در تربیت و زمان کودکی او برمی‌گردد؛ چراکه این موضوع یکی از عوامل بسیار مهمی است که موجب می‌شود شخصی دغدغه مسئولیت اجتماعی

تعریف ساده‌ای که از مسئولیت اجتماعی می‌توان گفت این است که هر فرد می‌بایست دغدغه بهبود اجتماع را داشته باشد. همه باید بدانیم که اگر در حین رد شدن از خیابان، کودک کار یا زنی تن‌فروش را ببینیم، ما هم به نوبه خود برای بهبود شرایط او مسئول هستیم. مهم ذهنیتی است که باعث می‌شود ما نیز دغدغه این گروه‌ها را داشته باشیم و در جهت کمک به آن‌ها قدمی حتی کوچک برداریم، چون «زندگی پژواک رفتار ماست». حتی اگر با دید معامله‌گری هم به این مسئله نگاه کنیم. باید گفت «این جهان کوهست و فعل ما نداء، سوی ما آید نداها را صدا»؛ یعنی قطعاً در آینده نتیجه این دغدغه‌مند بودن و برکتی که از آن در زندگی‌مان حاصل می‌شود را خواهیم دید. بنده در تعریف برکت در اولویت اول به ارزش مالی نگاه نمی‌کنم، بلکه اعتقاد دارم گاهی برکت در وقت، احسان به پدر و مادر و ... نیز نمایان می‌شود، در واقع مهم‌ترین نکته در برکت، آرامشی است که در نتیجه انجام این کار بر زندگی انسان حاکم می‌شود. طبعاً افرادی که به مسئولیت اجتماعی اعتقاد دارند و به آن عمل می‌نمایند در مرحله اول انسان‌های بسیار با گذشتی هستند و از آرامش، سرمایه، آبرو و در مراحل بالاتر از جان خود هم می‌گذرند، ضمن این‌که از سطح امیدواری بسیار بالایی برخوردارند.

آسیبی که متأسفانه در کل دنیا شاهد بروز و تشدید آن هستیم این است که جامعه در حال تغییر از حالت جمع‌گرایی به فردگرایی است. خصوصیت بارز جامعه فردگرا، خودخواهی است، اصطلاحاً گفته می‌شود شعار جامعه فردگرا من، من و من است. درحالی‌که نسلی که از اواخر قرن بیستم و بعد از آن متولد شده است، شدیداً در مقابل این موضوع آسیب‌پذیر است. همان‌طور که پیش از این هم اشاره شد شروع آموزش مسئولیت اجتماعی از خانواده است نه مدرسه. والدین با عمل‌گرایی به بهترین شکل می‌توانند به فرزندان خود مفاهیمی چون دغدغه‌مند بودن، دیگرخواهی، رعایت حقوق دیگران، صبر و انجام کار تیمی را بیاموزند؛ به عنوان یک مثال ساده، اگر فرزند به آب نیاز دارد با کمی

مشهدی حسن (مش حسن) پیش‌تاز مسئولیت‌پذیری در آن منطقه بوده اند، به طوری‌که به رغم آنکه از مکتب مالی خاصی برخوردار نبودند، درب خانه‌شان به روی هر گرسنه، در راه مانده و نیازمند باز بوده است، تا این حد که از خانه ایشان با عنوان کافه مش حسن یاد می‌شده است. همچنین نقل می‌کردند مادر بزرگوار شهید در ماه مبارک رمضان سه مرتبه در روز تنور روشن می‌کردند و با زبان روزه برای مهمانان ناخوانده نان می‌پختند.

اوج مهر و محبت

مورد دیگر مهربانی بسیار زیاد مادر بزرگوار شهید بوده است، به عبارتی حاج قاسم با وجود مادری چون او، سیراب محبت شده بود و این نکته‌ای است که در هیچ منبع غربی به صورت تجربی دیده نمی‌شود، هرچند که غربی‌ها از لحاظ علمی در این مسائل خیلی خوب ورود کرده‌اند. رفتار مهربانانه پدر حاج قاسم با حیوانات نیز شهره عام و خاص بوده است. یعنی مهربانی این دو بزرگوار حد و مرزی نداشته است.

با این مقدمه و با هدف الگوگیری از زندگی بزرگان، همچون حاج قاسم و خانواده‌اش، بحث عمل به مسئولیت اجتماعی را پی می‌گیریم با تأکید بر این نکته که «هر پولی» کفایت آن را ندارد که در مسیر خیررسانی به دیگران هزینه شود و «هر کسی» هم نمی‌تواند در عمل به مسئولیت اجتماعی ورود کند. به عبارت بهتر، اگر کسی به مسئولیت اجتماعی عمل می‌کند، مطمئن باشید که به عقبه آن شخص برمی‌گردد و این موضوع یک‌شبه اتفاق نمی‌افتد. درواقع ریشه توجه به دیگران در محیط خانواده و تحت‌تأثیر تربیت صحیح شکل می‌گیرد؛ این‌که شخص در خانواده یاد بگیرد که دغدغه دیگران را هم داشته باشد و خود را نسبت به مشکلات و دردهای دیگران مسئول بداند. مهم‌ترین نکته در این مورد هم این است که پدر و مادر در عمل، تأکید می‌کنم در عمل، الگوی مناسبی باشند چراکه نصیحت، پند و اندرز در اینجا به تنهایی کارساز و مؤثر نخواهد بود.

دوست‌داشتنی است و به قول شاعر:

زندگی زیباست‌ای زیباپسند

زنده‌اندیشان به زیبایی رسند

آن‌قدر زیباست این بی‌بازگشت

کز برایش می‌توان از جان گذشت

نظریه‌ای وجود دارد با عنوان «نظریه اجتماعی شدن» که در سال ۱۹۶۰ بیان و در سال ۲۰۱۵ مجدداً احیا شده است که بر چگونگی پذیرش فرهنگ توسط بچه‌ها از غذا خوردن، لباس پوشیدن تا خودخواهی و دگرخواهی اشاره می‌کند. این نظریه می‌گوید اگر می‌خواهید فرهنگی را اصلاح کنید، مهم‌ترین و اولین رکن خانواده است بعد مؤسساتی مثل مدرسه، مهدکودک، سپس دوست و در آخر رسانه‌ها از جمله تلویزیون، اینترنت و ... تهدید جدی که در حال حاضر وجود دارد این است که مراحل این نظریه وارونه شده‌اند به گونه‌ای که نقش پدر و مادر کمرنگ شده و ابرهمتاها یعنی رسانه‌های دیجیتال و در راس آن موبایل به بچه‌ها آموزش می‌دهند.

در خصوص حوزه‌های عمل به مسئولیت اجتماعی، خوشبختانه توجه به مواردی چون ساخت بیمارستان، احداث مدرسه و خیریه‌هایی با اهداف مشخص وجود دارد، ولی بنده تاکنون خیریه‌ای ندیده‌ام که در آن کسانی عضو باشند که مرتبط با رشته تحصیلی خود توانایی آموزش مباحث مربوط به تربیت فرزند یا فرهنگ‌سازی را داشته باشند و در این مورد به وسیله نشریات یا کلیپ‌های چندرسانه‌ای اطلاعات خود را به‌صورت رایگان در اختیار دیگران قرار دهند. به عبارتی دیدگاه ما در حوزه مسئولیت اجتماعی به موضوع ساخت‌وساز محدود می‌شود، چه‌بسا آدم‌های زیادی هستند که در این موضوع دلشان می‌تپد؛ نمونه بارز آن را در جریان شیوع بیماری کرونا دیدیم. مرحله اول کرونا با وجود این‌که اتفاقی غیرمترقبه بود که تاکنون در بوت‌های آزمایش قرار داده نشده بود، اما مردم امتحان خوبی پس دادند. وقتی شخصی که مغازه کوچکی دارد و کل سال را به امید رونق

تأمل به او آب دهیم تا صبر را تمرین کند، ولی متأسفانه ارزش‌ها عوض شده است و همه شعار کودک‌سالاری سر می‌دهند و با توجه بیش از حد به خواسته‌های کودکان به سرعت به سمت جامعه فرزندسالار حرکت می‌کنیم و نه فرزندمحور، در حالی که پدر و مادر با به دنیا آوردن یک کودک حق بسیار سنگینی در تربیت و پرورش او برگردن دارند. در جامعه امروز، محوریت تمام خریدهای خانه، خواسته‌ها، نیازهای کودک شده است. ابراز محبت‌های نادرست باعث شده جشن تولدهای آن‌چنانی برای کودکان برگزار کنیم که به جای این‌که آن‌ها را سیراب محبت کند، مادی‌گرا، متوقع و ظاهربین بار می‌آورد. همه این‌ها آسیب‌هایی است که در آینده نتیجه آن دیده می‌شود چنین بچه‌هایی هرگز جز خود به کسی فکر نخواهند کرد.

کوچک‌ترین واحد جامعه خانواده است و مهم‌ترین امر برای پذیرش ارزش‌های اجتماعی، توجه خانواده و به طور مشخص والدین به آن ارزش‌ها است. در پایین‌ترین سطح ارزشی مثل دیگرخواهی، اگر زن و شوهر نسبت به یکدیگر و نسبت به فرزندان خود احساس مسئولیت کنند طلاق کاهش می‌یابد، فرزندان مورد آزار قرار نمی‌گیرند و خانه‌های سالمندان تعطیل خواهد شد. در این زمینه می‌بایست به خانواده‌ها آموزش داد و روشنگری نمود. متأسفانه باوجود خلأهای زیاد ورود به مسئله فرهنگ و مسائل نرم، با هدف عمل به مسئولیت اجتماعی، کمتر بوده است در حالی که از این طریق اثرگذاری بیشتری دریافت خواهد شد.

اضافه بر این، یکی از مولفه‌های مهم مولد مسئولیت‌پذیری اجتماعی سبک دلبستگی مادر و کودک است که در دو سال اول زندگی شکل می‌گیرد. چراکه شش‌ماهگی تا دوسالگی سنی است که کودک می‌تواند دید مثبتی به دنیا پیدا کند و دنیا را محلی امن برای خدمت به دیگران بداند. از طرفی ثابت شده است که کسانی که مسئولیت اجتماعی بالایی دارند، معمولاً سبک دلبستگی‌شان ایمن است؛ یعنی تا دوسالگی مادر، مادر بزرگ یا پرستار در کنارشان بوده است و به کودک القا شده که دنیا جای

چه از لحاظ سلامت کاری و چه دغدغه‌های دیگر زندگی از مسئولان کشور می‌بینند، باز هم مسئولیت‌پذیری اجتماعی بالایی دارند. همان‌طور که اشاره شد شروع آموزش مسئولیت‌پذیری اجتماعی از خانواده است که رویکرد پایین به بالا است و بسیار اهمیت دارد، اما رویکرد بالا به پایین نیز مهم است. زمانی که پیشامدی به وقوع می‌پیوندد و مشکلاتی در جامعه به وجود می‌آید مردم باید احساس کنند که مسئولان کشورشان در کنار آن‌ها هستند و آن‌وقت است که جامعه سرشار از مسئولیت اجتماعی و سرمایه اجتماعی خواهد شد. اگر انرژی مثبت مسئولیت اجتماعی از هر دو سو

یعنی هم از طریق آموزش خانواده‌ها و هم حکومت وارد جامعه شود به اصطلاح حالت سینرژی (هم‌افزایی) ایجاد خواهد شد و در چنین جامعه است که قاسم‌های سلیمانی پرورش می‌یابند.

یکی از راه‌های فرهنگ‌سازی در «عمل به مسئولیت اجتماعی» الگوسازی است که از هر سه بُعد یعنی مال، جان و آبرو باید مورد توجه قرار گیرد. چراکه الگوها به‌مثابه فانوس و روشنایی هستند که جهت حرکت جامعه را روشن و مشخص می‌نمایند. بارها بنده به اصرار از خیران و عاملان به مسئولیت اجتماعی درخواست کردم که تابلویی از آن‌ها در خیابان یا جایی جلوی دید همگان قرار گیرد، دیده شدن این تابلو از یک‌جهت موجب دعای خیر برای صاحب تابلو و امیدواری در وجود افرادی است که نیازمندند و با خود می‌گویند «خدا را شکر کسی در این شهر است که به فکر ما هم هست»، از جهت دیگر برای شخصی که استطاعت مالی دارد، تلنگری است که «من هم می‌توانم چنین کاری کنم» و حداقل روی این مسئله تأمل بیشتری می‌نماید. —

شب عید و به‌دست آوردن درآمدی جهت امرار معاش و تسویه بدهی خانواده‌اش بوده است، بدون هیچ چون‌وچرایی آن را تعطیل می‌کند تا از شیوع بیشتر ویروس جلوگیری نماید و جان هم‌وطنان بیشتری به خطر نیفتد، قطعاً نمره خوبی از عمل به مسئولیت اجتماعی خواهد گرفت. البته بودند کسانی که مقاومت کردند، اما در اکثر بنگاه‌های اقتصادی، نسبت گروهی که احساس مسئولیت نمودند بسیار چشمگیر بود. همچنین در بحث ضدعفونی معابر شهر و موضوع رسیدگی به معیشت مردم حاشیه شهر هم بسیاری از گروه‌های مردمی پای کار آمدند. بنده اعتقاد دارم که به کار خیر به دو

صورت می‌توان نگاه کرد: اول این‌که شخص خیر چند درصد از سرمایه خود را هزینه کرده و نگاه دوم قدر مطلق عددی که هزینه شده است چقدر است. در واقع درصد سرمایه آن چیزی است که مورد قبول خداوند واقع می‌شود. ما آدم‌های خیر زیادی در جامعه داریم، اما از آنجایی که عدد مطلق بالایی ندارند، دیده نمی‌شوند، ولی خداوند بر همه چیز واقف است.

ارزشمندترین حالت عمل به مسئولیت اجتماعی حالتی است که افراد و سازمان‌ها در انجام کار خیر بدون نام و نشان به میدان وارد می‌شوند. حضور بدون نام اتاق بازرگانی کرمان در بحران کرونا از این نوع بود که جای بسی قدردانی و تشکر دارد. در بیشتر حوزه‌ها شاهد بودیم که اتاق کرمان تماس گرفته و اعلام آمادگی کرده و اصطلاحاً «منوی باز» برخورد می‌کرد و خیلی از خیرسانی‌های این مجموعه بدون نام ماند که باید از طرز فکر حاکم بر این مجموعه قدردانی کرد.

مردم با وجود کم‌لطفی‌هایی که در زمینه‌های مختلف

مسئولیت اجتماعی بخش خصوصی در دوران کرونا

د- در خانه ماندن و کمک به کاهش فشار بر روی کادر درمان با جلوگیری از شیوع یا ابتلای به بیماری،
ه- تأمین ارقام ضروری محافظت شخصی و ضدعفونی‌کننده‌های سطوح و پوست،
و- کمک به ترابری و انتقال ارقام خریداری‌شده به اقصی نقاط کشور.

در این مرحله هر چند کمی دیر، ولی با همراهی بسیج مردمی، اصناف، دانشجویان، اساتید و کادر درمان آسیب موج اول تا حد زیادی مهار شد و این در حالی بود که موج عفونت ویروسی منشأ گرفته از چین می‌رفت تا عالم‌گیر شود!

◀ مرحله گسترش:

با گذشت حدود سه ماه از آغاز بحران کرونایی، آسیب اقتصادی مشاغل خُرد و آزاد نظیر کارگران روزمزد ساختمانی، به همراه رشد بی‌رویه قیمت دلار، بروز و ظهور نمود. اکنون مسئولیت اجتماعی «حمایت ملی و جبران آسیب‌دیدگی اقتصادی» عده کثیری از مردمی بود که یا به دلیل تعطیلی محل کسب‌وکار و یا سکون دهشتناک و روزافزون مشاغل خدماتی مثل صنعت مسکن در تأمین معیشت خویش گرفتار شده بودند. از سوی دیگر نیازهای روزافزون بخش درمان به تجهیزات پیشرفته مثل ونتیلاتور، دستگاه اکسیژن‌ساز، ضدعفونی‌کننده هوا و ماسک N-95، همت بخش خیرین سلامت و فعالان بخش خصوصی حوزه اقتصاد را می‌طلبید؛ اهم سرفصل‌های این بخش عبارت‌اند از:

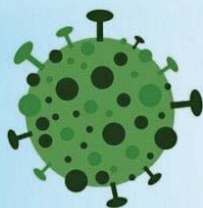
بروز عفونت جهان‌شمول (پاندمی) کووید-۱۹ یا کرونا، بسیاری از مقررات و قوانین ساری و جاری در جوامع بشری را تحت تأثیر خود قرار داد و برخی موارد مغفول و یا مورد توجه را مشمول بازنگری و بازتعریف نمود. ذکر این نکته ضروری است که بر اساس برآوردهای اولیه، هر بیمار کرونایی مبلغ ۳۵ میلیون ریال برای وزارت بهداشت هزینه در بر دارد و بدیهی است عزم ملی و همت جمعی در این مسیر برای رسیدن به سرمنزل مقصود ضروری و حیاتی است؛ یکی از موارد نیازمند توجه خاص و بازتعریف که به شکل پویا و متناسب با شرایط اجتماعی دچار تغییر و تحول شده و در این نوشتار به آن خواهیم پرداخت، «مسئولیت اجتماعی دوران کرونا»، عمدتاً در تعامل با حوزه بخش خصوصی است که در چهار مرحله پیدایش، گسترش، ژرفا یافتن و آینده‌نگاری کرونا خلاصه خواهد شد.

◀ مرحله پیدایش:

شروع کرونا با شوکه شدن ابتدایی همه کشورهای درگیر همراه بود و در آن دوران مسئولیت اجتماعی شامل موارد زیر بود:
الف- آموزش کادر درمان و عموم مردم برای فراگیری و به‌کارگیری مطالب درست و علمی،
ب- جلوگیری از انتشار مطالب خلاف علمی و خرافات در سطح جامعه،
ج- تعطیلی واحدهای صنعتی به‌خصوص در ایام تعطیلات سال نو،

بهداشت بیاد به خونه
کرونا کارش تمومه...

**پزشکان، پرستاران و پرسنل
فداکار بیمارستان ها و مراکز درمانی؛
آنگاه که دردمندی سلامت خود را باز یابد
آنگاه که دستی به نشان شکر به آسمان بلند شود
ملائک شما را می ستایند؛
خدا قوت
همیشه قدردان زحمات شما خواهیم بود...**

◀ مرحله زرفا یافتن:

شدت گرفتن مجدد موارد ابتلا، بستری و تلفات انسانی در انتهای بهار و آغاز فصل گرما، غالب پیش‌بینی‌های قبلی رفتار ویروس را زیر سؤال برد و تداوم فشار بر خاکریز اول مبارزه با کرونا؛ یعنی مراکز درمانی را به دنبال داشت. اکنون مسئولیت اجتماعی عمدتاً در موارد ذیل تبلور می‌یافت:

الف- اجباری شدن استفاده از وسایل حفاظت شخصی و رعایت فاصله‌گذاری اجتماعی به‌خصوص در فضاهای سرپسته،

ب- گسترش اقدامات انگیزشی و دلگرم‌کننده در بین کادر درمان نظیر برگزاری جشن عید غدیر و توزیع هدایای متبرک آستان قدس رضوی،

ج- تداوم کمک‌های اقتصادی به گروه‌های آسیب‌پذیر اجتماع شامل کودکان کار، حاشیه‌نشینان شهرها و معتادان متجاهر،

د- راه‌اندازی کمیته ساماندهی خیرین سلامت و داوطلبین یاری‌رسان به کادر درمان،

ه- راه‌اندازی پویش مردمی مهار کرونا برای تجمیع فعالیت‌های مردمی، دولتی و سازمان‌های مردم‌نهاد،

الف- عدم اخذ کرایه محل زندگی و کسب‌وکار مشاغل آسیب‌دیده،

ب- جلوگیری از تعدیل نیرو در بنگاه‌های اقتصادی خصوصی،

ج- اعطای کمک‌های مالی برای تأمین اقلام پیشرفته موردنیاز در بخش درمان،

د- حضور فعال شرکت‌های دانش‌بنیان در مسیر تولید ونتیلاتور، دستگاه‌های ضدعفونی‌کننده مبتنی بر پلاسما/ UVC و قطعاتی نظیر CPAP،

ه- مستندسازی و حرفه‌ای نمودن آموزش‌های تخصصی و عمومی دانشگاه علوم پزشکی کرمان با راه‌اندازی «مسترکرونا» و سایت corona.kmu.ac.ir.

و- کارآفرینی و اشتغال‌زایی بر اساس شرایط روز نظیر تأسیس و فعال نمودن کارگاه‌های تولید ماسک، مواد ضدعفونی‌کننده و توسعه زیرساخت‌های آموزش مجازی. در همین زمینه باید به صاحبان کسب‌وکارهای بزرگ که در کنار کمک‌های همدلانه مردم با تلاش مضاعف برای رفع نیازهای مادی بخش درمان کمک‌های شایان توجهی کردند، دست‌مریزاد گفت.

تشخیص و درمان به عنوان ارکان مبارزه با کرونا،
د- کمک به تأمین نیرو در بخش درمان،

ه- تداوم تحقیق و توسعه در بخش‌های پژوهشی و فناوری مبارزه با کرونا که با کسب تجارب جدید علمی و عملی به شکل کاربردی در خدمت نظام درمانی خواهد بود؛ اهمیت این بخش وقتی بیشتر آشکار می‌شود که بدانیم رژیم درمانی مورداستفاده در طی هشت ماه، چند بار دچار تحول و تغییر شده و تحریم‌های ناجوانمردانه، ضرورت تکیه بر تحقیقات و دانش بومی شده را صدچندان می‌کند.

◀ سخن آخر:

پاندمی کرونا دست‌آوردهای بزرگی نظیر گسترش همدلی، همگانی شدن مسئولیت اجتماعی، اهمیت توسعه و اثبات کارآمدی ارکان بهداشتی و پیش‌گیرانه، اثبات روحیه ایثار کادر درمان، گسترش آموزش و خدمات مجازی حتی در برگزاری همایش‌های بین‌المللی پرهزینه، رایگان شدن دسترسی به نتایج تحقیقات علمی در زمینه بیماری و اهمیت تکیه بر دانش و فناوری ملی را به همراه داشت؛ کاش که از این ذخیره تجربی و دانشی که به بهای سنگینی به دست آمده است در جهت توجه به این نکته که مسئولیت اجتماعی بر اساس شرایط روز تغییر یافته و یکی از مهم‌ترین داشته‌های یک ملت است، استفاده بهینه ببریم! ○

و- کمک فکری و علمی به برگزاری رویدادهای بزرگ نظیر برگزاری کنکور و مدیریت ایام سوگواری امام حسین ع؛ پویش‌های متعدد مردمی، بالاخص در برگزاری شعائر نهضت بی‌بدیل عاشورایی، به نحوی شایسته و بایسته و با نظمی مثال‌زدنی، این بخش را به‌خوبی مدیریت نموده و به‌درستی مفهوم مسئولیت اجتماعی به پهنای یک کشور بزرگ را به نمایش گذاردند.

◀ مرحله آینده‌نگاری:

با ادامه شیوع کرونا و عمیق‌تر شدن ضایعات اقتصادی این بیماری حتی در فعالیتهای اقتصادی سترگ نظیر صنعت گردشگری، حمل‌ونقل هوایی و بخش‌های تولیدی که برای تأمین مواد اولیه دچار مشکل شدند، مسئولیت اجتماعی رنگ و بوی آینده‌نگارانه و پیش‌بینانه به خود می‌گیرد! رئوس سرفصل‌های این بخش که در چند ماه آتی با آن روبرو خواهیم شد عبارتند از:

الف- تأمین زیرساخت‌های آموزش مجازی در مناطق محروم و کمتر توسعه‌یافته کشور و توجه ویژه به کادر آموزشی که در این شرایط کرونایی در حال خدمت به دانش‌آموزان این مناطق هستند،

ب- ذخیره‌سازی هوشمند دارو در مراکز درمانی و تولید و تأمین لوازم حفاظت فردی برای دوره‌ای که احتمالاً کرونا و آنفلوانزا موج جدیدی را در دنیا به راه خواهد انداخت،
ج- شبکه‌سازی بخش‌های مختلف آموزش، پیشگیری،

مدل تعامل سه‌جانبه برای رهایی از تله فقر

مروری بر نظریه بازاریابی اجتماعی

از نظر بانک جهانی، فردی فقیر تلقی می‌شود که درآمد وی برآورده‌کننده نیازهای اولیه زندگی نباشد. اصطلاحاً، این سطح از درآمد، خط فقر نامیده می‌شود. جفری ساکس^۵ در کتاب پایان فقر، سه سطح از فقر را مطرح کرده است: فقر مطلق^۱، فقر متوسط^۲ و فقر نسبی^۳. خانوارهایی که نمی‌توانند نیازهای اولیه برای بقا را برآورده کنند در «فقر مطلق» هستند. آن‌ها به‌طور مستمر گرسنگی می‌کشند، به نظام بهداشت و درمان دسترسی ندارند، از نعمت آب آشامیدنی سالم و سیستم بهداشتی تخلیه فاضلاب محرومند، نمی‌توانند هزینه‌های آموزش را برای بخشی یا همه فرزندان‌شان تأمین کنند و شاید از سرپناه ابتدایی یا پوشاک نیز محروم باشند. بنا بر تعریف بانک جهانی، این افراد سطح درآمدی کمتر از ۱/۲۵ دلار در روز دارند، اما افرادی که در دسته فقر متوسط قرار می‌گیرند مجبورند از موهبت‌هایی مانند آموزش و نظام بهداشت و درمان چشم‌پوشی کنند. کوچک‌ترین بداقبالی مانند بیماری، از دست

اصطلاح «بازاریابی اجتماعی»^۱ مفهومی است که فیلیپ کاتلر، استاد مطرح دانش بازاریابی جهان و پدر بازاریابی مدرن مطرح نموده و نتایج چند دهه مطالعه (از ۱۹۷۰) خود را در کتابی با عنوان فرار از تله فقر^۲ در سال ۲۰۰۹ ارائه نموده است. در بازاریابی اقتصادی، هدف اصلی به‌کارگیری چارچوب‌های تحلیلی علمی برای دستیابی به سود اقتصادی هر چه بیشتر می‌باشد، در بازاریابی اجتماعی نیز دستیابی به منافع اجتماعی هر چه بیشتر مدنظر قرار دارد. شاید بتوان ادعا کرد یکی از بزرگ‌ترین مأموریت‌های بازاریابی اجتماعی فقرزدایی است. نکته بسیار مهمی که در تجزیه و تحلیل پدیده فقر وجود دارد، به بحث «باز تولید فقر»^۳ مربوط می‌شود؛ خصوصیتی که در ادبیات اقتصادی به «تله فقر»^۴ معروف است. متأسفانه، ویژگی‌های درونی پدیده فقر به‌گونه‌ای است که خود را از نسلی به نسل دیگر منتقل می‌کند و در خانواده‌ها و جوامع فقیر ماندگاری دارد.

1. Social Marketing
2. Up & Out of poverty; The social marketing solution
3. Poverty reproduction
4. Poverty trap
5. Jeffrey Sachs
6. extreme poverty
7. moderate poverty
8. relative poverty

علاوه بر منافع‌های طبیعی که به‌طور مستقیم برای جامعه هدف به همراه دارند برای کل جامعه نیز سودمند هستند. میان دو مفهوم بازاریابی اجتماعی و بازاریابی تجاری تفاوت‌های زیادی وجود دارد که در قالب جدول ذیل خلاصه شده است.

با این حال، شباهت‌های میان بازاریابی تجاری و اجتماعی نیز کم نیست؛ در هر دو مورد، بازاریابان به دنبال کسب بیش‌ترین منافع از منابع سرمایه‌گذاری شده هستند. حیاتی بودن رویکرد مشتری‌مداری و تئوری مبادله^۹، اساس هر دو بازاریابی است. نیاز به تحقیقات بازاریابی، ناهمگن بودن مخاطبان از دیگر ویژگی‌های مشترک این دو مفهوم است. در بازاریابی اجتماعی نیز مانند بازاریابی تجاری از هر چهار ابزار بازاریابی^{۴p} (محصول، قیمت، مکان و ترغیب استفاده می‌شود و نهایتاً در هر دو بازاریابی بازخوردهای دریافتی از جامعه هدف، برای بهبود اقدامات بعدی بسیار باارزش هستند.

رویکرد بازاریابی اجتماعی

بازاریابی اجتماعی، می‌تواند در طیف وسیعی از موضوعات مرتبط با فقر، از قبیل سلامت، ایمنی، آموزش، تنظیم خانواده، تأمین غذا، اشتغال، بلایای طبیعی و بی‌سرپناهی به کار گرفته شود. اصل اصلی بازاریابی اجتماعی تمرکز بر رفتارها است. در واقع بازاریابان اجتماعی، فروشنده رفتارها هستند و به

دادن شغل، بلایای طبیعی، خشک‌سالی یا تورم، می‌تواند بقای آن‌ها را به خطر بیندازد و آن‌ها را به سمت فقر مطلق سوق دهد. بنا بر تعریف بانک جهانی، افرادی که درآمد آن‌ها بین ۱/۲۵ تا ۲ دلار در روز است در این دسته قرار می‌گیرند. در دسته سوم خانواری به‌طور نسبی فقیر قلمداد می‌شود که سطح درآمد اعضای آن، پایین‌تر از یک نسبت مشخص از متوسط درآمد ملی باشد. با این تعریف، افرادی ممکن است در یک کشور ثروتمند، فقیر محسوب شوند که با معیار فقر مطلق، فقیر نیستند. در واقع شاخص «فقر نسبی»، به‌نوعی می‌تواند نشان‌دهنده نحوه توزیع درآمد در کشورهای مختلف نیز باشد. برای فهمیدن اینکه یک کشور تا چه اندازه فقیر است، می‌بایست بررسی شود که چه درصدی از جمعیت آن کشور در زیر خط فقر زندگی می‌کنند. ممکن است متعجب شوید اگر بدانید که تنها ۲۵ درصد مردم هند و ۱۰ درصد مردم چین زیر خط فقر هستند، درحالی‌که این رقم در ایالات‌متحده ۱۲ درصد است!

تمایز بازاریابی اجتماعی با بازاریابی اقتصادی

بازاریابی اجتماعی، «فرآیندی» است که با به کارگیری اصول و تکنیک‌های بازاریابی، به تولید و انتقال ارزش و برقراری ارتباط، به منظور اثرگذاری بر رفتار جامعه هدف می‌پردازد. این فعالیت‌ها،

عنوان	بازاریابی تجاری	بازاریابی اجتماعی
هدف از فرآیند بازاریابی	فروش یک کالا یا خدمت برای به دست آوردن منفعت مالی	تبلیغ و ترویج یک «رفتار مطلوب» برای خیرسانی به فرد یا جامعه
معیار تصمیم‌گیری	جامعه هدف را به‌گونه‌ای انتخاب می‌کنند که بیش‌ترین سودآوری در فروش به دست آید	تصمیمات، بر اساس معیارهایی چون: «چگونه می‌توان بیش‌ترین تغییر را در رفتار ایجاد کرد؟»
رقبا و موضوع رقابت	سازمان‌هایی که کالاها و خدمات مشابهی عرضه می‌کنند را رقیب خود می‌دانند	میان رفتار فعلی و رفتار مطلوب جامعه هدف و منافع و هزینه‌های هر یک از این دو رفتار، رقابت وجود دارد

۹- بر اساس این تئوری جامعه هدف، باید منافع حاصل از این مبادله یا تغییر در رفتار را معادل یا افزون بر هزینه‌ای که می‌پردازد بدانند.

ممکن است تغییر نکند، اما منابع بیشتری مورد نیاز است. برای مثال مأموریت سازمان فیراستارت که بیش از ۱۵ سال پیش در سیاتل واشنگتن تأسیس شده، «توانبخشی بی‌خانمان‌ها و همچنین مردان، زنان و خانواده‌های فرودست از طریق آموزش مهارت‌های زندگی، آموزش‌های شغلی و استخدام در صنعت خدمات غذایی» تعریف شده است. فیراستارت استراتژی‌های زیر را مورد استفاده قرار می‌دهد:

- افزایش تلاش برای تعیین رفتارهای مطلوب و حمایت از این رفتارها؛ فیراستارت بر مردم بی‌خانمان و افراد فرودست که به حرفه‌ای در صنعت خدمات غذایی علاقه‌مندند کمک می‌کند تا به مهارت‌های شغلی و شغل باثبات دست یابند.

- افزایش تماس مستقیم با مشتریان؛ فیراستارت یک برنامه ۱۶ هفته‌ای آموزش شغلی در رستوران‌ها و آشپزخانه‌های مرکز شهر ارائه می‌دهد. هفته‌ای یک بار سرآشپز مهمان دعوت می‌شود. این افراد از خبره‌ترین سرآشپزهای محلی هستند و با کارآموزان برای تهیه یک وعده با سه نوع غذا، تهیه و تدارک شام و انواع مهمانی‌ها کار می‌کنند. این برنامه‌ها بیش از ۴۰ درصد بودجه عملیاتی سالانه سازمان را تشکیل می‌دهد.

- افزایش همکاری با بخش‌های خصوصی و عمومی؛ فیراستارت از طرف مشتریان با کارفرمایان بالقوه در بخش خدمات و صنایع غذایی در ارتباط است. همچنین ۳۶۵ روز سال برای پناهگاه‌های بی‌خانمان‌ها و مراکز نگهداری کودکان خوراکی‌های مغذی درست می‌کند.

- افزایش منابع تخصیص‌یافته به توسعه محصولات جدید؛ در سال ۲۰۰۳، فیراستارت با هدف کمک به حدود ۸۰۰ جوان بی‌خانمان سیاتلی برنامه آموزش شغلی و خدمات کاریابی، دروس مهارت زندگی و

دنبال ایجاد یکی از چهار تغییر زیر در رفتارهای جامعه هدف هستند: پذیرش یک رفتار جدید، عدم پذیرش رفتاری که به صورت بالقوه نامطلوب است (مانند استعمال دخانیات)، اصلاح رفتار پرخطر فعلی، ترک کردن یک رفتار نامطلوب.

با وجود این‌که در تلاش‌هایی که برای تغییر رفتار انجام می‌دهیم به افزایش آگاهی و مهارت از طریق آموزش و انجام برنامه‌های فرهنگی برای تغییر باورها، دیدگاه‌ها و احساسات نادرست در جامعه هدف، نیاز داریم، اما معیار اصلی در سنجش موفقیت یک بازاریاب اجتماعی این است که جامعه هدف، به چه میزان «خریدار» رفتار مطلوب شده‌اند. تغییر رفتار، عموماً پدیده‌ای داوطلبانه است. شاید چالش برانگیزترین ویژگی بازاریابی اجتماعی، تأکید سرسختانه‌ای است که روی «پذیرش داوطلبانه» رفتار مطلوب، به جای استفاده از فشار اقتصادی، قانونی و قوه قهریه دارد.

در صورتی که راه‌حل‌های بازاریابی اجتماعی به راه‌های سنتی اضافه شود در کنار اقداماتی مثل جمع‌آوری لباس‌های بخشیده شده، فراهم کردن پناهگاه موقت و وعده‌های غذایی برای بی‌خانمان‌ها، برنامه‌هایی مثل ارائه آموزش‌های شغلی - مهارتی و خدمات کاریابی برای دستیابی فرد به خودتکایی مورد توجه قرار می‌گیرد. در کنار توسعه و ایجاد کمپین برای افزایش آگاهی و ایجاد حساسیت جامعه به مقوله بی‌سوادی و تبعات آن همچنین آموزش و تربیت داوطلبان برای برگزاری کلاس‌های هفتگی و آموزش‌هایی برای جلوگیری از هرز رفتن استعداد نوجوانان در دستور کار قرار می‌گیرد. در واقع بازاریابی اجتماعی به دنبال تغییر رفتار است نه صرفاً راه‌حل‌های مقطعی.

در اصل بازاریابی اجتماعی نیازمند راه‌های جدید و متفاوت برای انجام کسب‌وکار سازمان‌های غیرانتفاعی است. با وجود آن‌که مأموریت و هدف

موفقیت پروژه.

نقش بازیگران اصلی در مدل تعامل سه‌جانبه

الف- نقش دولت

دولت‌ها، اغلب در اجرای سیاست‌های کاهش فقر و همچنین در درجه اول در پیشگیری از فقر پررنگ‌ترین نقش را دارند. دولت‌ها در تمام سطوح (ملی، منطقه‌ای و محلی) کارکردهای مهمی دارند: ساختن یک اقتصاد قدرتمند، حفاظت از سلامت و امنیت مردم و افزایش آن، فراهم آوردن زیربنای ابتدایی، آموزش کودکان و جوانان، فراهم کردن کمک عمومی برای نیازمندان، حفاظت از محیط‌زیست و اعطای امتیاز و یارانه.

ب - نقش بخش خصوصی

نقش بخش خصوصی در قالب «مسئولیت‌پذیری اجتماعی شرکت‌ها» نمود پیدا می‌کند که در سال‌های اخیر و از ابتدای قرن بیست و یکم شاهد فراگیر شدن آن هستیم. در طول قرن بیستم پدیده رایج آن بود که شرکت‌های واقع در کشورهای مختلف دنیا، در راستای دستیابی به حقوق مختلف تلاش می‌کردند، بدون آن‌که خود را ملزم بدانند تا در ازای دستیابی به این حقوق، مسئولیت‌پذیری متناسبی را در قبال جامعه بر عهده بگیرند. یکی از استدلال‌های طرح‌شده به این صورت است که فرآیند تولید کالا توسط بسیاری از شرکت‌ها، به بهای تخریب محیط‌زیست، آلوده سازی هوا و لطمه به منابع طبیعی به دست می‌آید و در نتیجه این شرکت‌ها وظیفه اخلاقی دارند که پروژه‌هایی در راستای کمک به محیط‌زیست را در دستور کار قرار دهند.

در خصوص مسئولیت‌پذیری اجتماعی شرکت‌ها دو رویکرد کلی مطرح می‌شود: رویکرد نخست به دنبال آن است که از طریق وضع قوانین، شرکت‌ها را مجبور به مشارکت نماید. سازمان‌های مردم نهاد حامی این رویکرد، می‌کوشند نمایندگان مجلس

مشاوره استخدام به جوانان ۱۶ تا ۲۱ ساله در خطر، ارائه داد. همچنین کلاس‌های آموزش حین کار برای ورود به صنعت اسپرسو برگزار کرد.

● افزایش توجه به ارزیابی نتایج؛ بر این اساس فارغ‌التحصیلان طوری آمادگی پیدا می‌کنند تا پس از ورود به مشاغل در رستوران‌ها و صنعت خدمات غذایی موفق به استخدام شوند. در طول ۱۶ سال گذشته، فیراستارت برای بیش از ۲۴۰۰ نفر این فرصت را فراهم کرده تا زندگی‌شان را تغییر دهند. بیش از ۸۰ درصد فارغ‌التحصیلان فیراستارت تا ۹۰ روز بعد از اتمام برنامه استخدام می‌شوند.

عامل سه‌جانبه شرط اصلی موفقیت پروژه‌های مسئولیت اجتماعی

بدون تردید موفقیت پایدار در پروژه‌های فقرزدایی بزرگ، در گرو مشارکت سه‌جانبه و مؤثر بخش دولتی، شرکت‌های بخش خصوصی و نیز سازمان‌های غیرانتفاعی غیردولتی است. تا زمانی که این سه بخش اصول همکاری سه‌جانبه را نیاموزند، پروژه‌های مختلف فقرزدایی، شانس موفقیت پایینی خواهند داشت. کاتلر معتقد است برای افزایش کارایی پروژه‌های فقرزدایی که در چارچوب همکاری سه‌جانبه اجرا می‌شوند، لازم است هفت اصل کلیدی موردتوجه قرار گیرد:

- ۱- توافق بر سر اهداف مشترک،
- ۲- طراحی دقیق مسئولیت هر یک از بخش‌های سه‌گانه،
- ۳- تلاش برای جلب حمایت حداکثری از پروژه،
- ۴- آمادگی برای مصالحه و حل اختلافات،
- ۵- آمادگی برای برقرار ساختن ارتباطات و تعاملات وسیع،
- ۶- طراحی ساختار ویژه‌ای به منظور اطمینان از پایداری نتایج پروژه،
- ۷- بررسی منظم شاخص‌های اندازه‌گیرنده میزان

شرکت‌های خصوصی در راستای اهداف اجتماعی، به شکل کمک‌های مالی مستقیم به گروه‌های خیریه نمود دارد. پرداخت کمک‌های نقدی برای کمک به قربانیان بلایای طبیعی، برگزاری دوره‌های رایگان آموزش مهارت‌های شغلی برای زنان سرپرست خانوار، اهدای کالاهایی مانند غذا، لباس و انواع وسایل بهداشتی به خانوارهای فقیر در این طبقه قرار دارند.

۲ - تشویق همکاران به مشارکت داوطلبانه در امور خیریه:

بسیاری از شرکت‌ها تلاش می‌کنند تا کارکنان و نیز فعالان اقتصادی همکار مانند کارکنان شبکه توزیع، نمایندگی‌ها و نیز خرده‌فروشان محصولات خود را تشویق نمایند تا بخشی از وقت خود را به همکاری با گروه‌های خیریه اختصاص دهند.

۳ - طراحی بخشی از کسب‌وکار با هدف دستیابی به اهداف اجتماعی:

یک مثال جالب در این زمینه، پروژه کافی‌شاپ‌های زنجیره‌ای استارباکس است که در چارچوب آن، خرید قهوه موردنیاز این شرکت با اولویت خرید از کشاورزانی است که از روش‌های ویژه برای کشت قهوه استفاده کنند که کمترین صدمه را به محیط‌زیست وارد ساخته و تنوع زیستی را تا حد ممکن حفظ می‌نماید.

نویسنده کتاب تله فقر استراتژی‌های مرتبط با پروژه‌های مسئولیت اجتماعی شرکت‌های خصوصی را در هفت دسته طبقه‌بندی کرده است، علاوه بر سه

قانون‌گذاری را تحت فشار قرار دهند تا قوانینی الزام‌آور با هدف مجبور ساختن شرکت‌ها به افزایش اجرای پروژه‌هایی در راستای اهداف اجتماعی را تصویب نمایند. رویکرد دوم می‌کوشد کارآفرینان کوچک و بزرگ را تشویق نماید تا به صورت داوطلبانه به تعریف پروژه‌های اجتماعی جدید بپردازند. این رویکرد برعکس رویکرد نخست در تلاش است تا به جای اعمال فشار بیرونی و اجبار شرکت‌ها، انگیزه‌های درونی آن‌ها را افزایش دهد. به نظر می‌رسد که رویکرد دوم به دلیل تلاش برای درونی‌سازی ارزش‌های اخلاقی و مسئولیت‌پذیری اجتماعی در بدنه شرکت‌ها، کارآمدتر بوده و مسئولیت‌پذیری و نیز تعهدات اجتماعی پایدارتری را در میان شرکت‌ها ایجاد می‌نماید.

نکته قابل‌توجه این‌که شرکت‌های بزرگی از جمله جنرال الکتریک، مایکروسافت، اکسون، کواکولا و تویوتا که در سال‌های اخیر از لحاظ ارزش سهام در رتبه برترین شرکت‌های دنیا قرار گرفته‌اند همگی دارای سند مکتوبی هستند که تعیین‌کننده چارچوب کلی فعالیت‌های اجتماعی و نوع دوستانه آن‌ها محسوب می‌شود و روی سایت اینترنتی تک‌تک این شرکت‌ها در دسترس عموم قرار دارد. استراتژی‌های کلیدی آن‌ها عبارتند از:

۱ - فعالیت‌های نوع دوستانه:

احتمالاً رایج‌ترین نوع نقش‌آفرینی

در خصوص

مسئولیت‌پذیری

اجتماعی شرکت‌ها

دورویکرد کلی مطرح

می‌شود: رویکرد

نخست به دنبال آن

است که از طریق وضع

قوانین، شرکت‌ها را

مجبور به مشارکت

نماید. سازمان‌های

مردم نهاد حامی این

رویکرد، می‌کوشند

نمایندگان مجلس

قانون‌گذاری را تحت

فشار قرار دهند تا

قوانینی الزام‌آور با

هدف مجبور ساختن

شرکت‌ها به افزایش

اجرای پروژه‌هایی در

راستای اهداف اجتماعی

را تصویب نمایند.

رویکرد دوم می‌کوشد

کارآفرینان کوچک و

بزرگ را تشویق نماید

تا به صورت داوطلبانه

به تعریف پروژه‌های

اجتماعی جدید

بپردازند.

مورد ذکر شده فوق، چهار دسته بعدی را این‌گونه تعریف می‌کند:

۴ - کمک به ترویج جنبش‌های دارای اهداف اجتماعی:

کلیدی‌ترین ویژگی این استراتژی، عبارت است از به‌کارگیری بخشی از امکانات یک شرکت مانند نیروی انسانی، مکان اداری و نیز دارایی‌های نقدی یا غیر نقدی برای کمک به پیشرفت و گسترش یک پروژه خیریه از طریق کمک به جمع‌آوری منابع مالی برای پروژه مذکور، کمک به جمع‌آوری نیروهای داوطلب برای همکاری در آن پروژه و نیز گسترش اطلاع‌رسانی به شهروندان با هدف افزایش دغدغه‌مندی آنان در مورد معضلات اجتماعی.

۵ - بازاریابی مرتبط با پروژه‌های خیریه:

در این استراتژی، یک شرکت به‌طور رسمی و با اعلام علنی متعهد می‌شود که به ازای فروش هر واحد از برخی اقلام مشخص محصولات خود، مبلغ معینی را به امور خیریه اختصاص دهد. در حال حاضر کمپانی‌های مشهوری مانند اپل و امریکن اکسپرس، پروژه‌های مرتبط با اهداف اجتماعی خود را در چارچوب این استراتژی انجام می‌دهند. ضمناً استفاده از واژه «بازاریابی» در نام‌گذاری این سناریو به این مسئله اشاره دارد که اختصاص مبلغ ثابتی به ازای هر واحد فروش محصول برای امور خیریه، می‌تواند به عنوان یک استراتژی بازاریابی نیز عمل کرده و در راستای افزایش فروش محصولات یک شرکت عمل نماید.

۶ - بازاریابی اجتماعی شرکت‌ها:

در چارچوب این استراتژی، شرکت‌ها می‌کوشند تا از طریق ترویج یک «تغییر رفتار» مشخص در میان شهروندان، اهدافی اجتماعی مانند کمک به

فقرا، بهبود وضعیت سلامت و بهداشت جامعه و یا حفاظت محیط‌زیست را پیگیری نمایند. تفاوت این استراتژی با استراتژی چهارم در تأکید ویژه آن بر ترویج «تغییر رفتار»، به جای تأکید بر ارتقای دغدغه شهروندان نسبت به معضلات اجتماعی نهفته است.

۷ - طراحی محصولات و نیز شبکه‌های توزیع اختصاصی برای خانوارهای کم‌درآمد:

هم‌اکنون در ادبیات مرتبط با مدیریت، اصطلاح «قعر هرم» به‌طور ویژه برای اشاره به ۲ تا ۴ میلیارد نفر از مردم دنیا به کار می‌رود که کم‌درآمد محسوب می‌شوند. وجود چنین جمعیت انبوهی، ظرفیت‌های بالقوه فراوانی برای بسیاری از شرکت‌ها فراهم می‌آورد تا بتوانند از طریق تولید کالاها و خدماتی که به‌طور اختصاصی برای این خانوارهای کم‌درآمد طراحی شده‌اند، به سوددهی مناسبی دست‌یافته و به‌طور هم‌زمان در راستای مسئولیت‌های اجتماعی خود نیز گام بردارند.

ج - نقش سازمان‌های غیرانتفاعی

امروزه تأمین مالی خرد یک فعالیت جهانی است که میلیون‌ها فقیر را منتفع می‌کند. اقتصاددان برجسته بنگلادشی «محمد یونس» در این زمینه تلاش‌های موفقیت‌آمیزی انجام داده است. وی در سال ۲۰۰۷ به دلیل اقداماتی که در قالب بانک گرامین برای توسعه اعتباردهی به فقرا و کمک به آن‌ها برای شروع کسب‌وکار انجام داد جایزه نوبل دریافت کرد. وی بانک خود را یک «کسب‌وکار اجتماعی» می‌داند؛ زیرا با وجود این‌که سود به دست می‌آورد؛ اما سود خود را حداکثر نمی‌کند تا به فقرا کمک کند. کمک به گدایان برای کنار گذاشتن گدایی یکی از اهداف اجتماعی است که یونس دنبال کرده است. بانک گرامین برنامه ویژه

نکته قابل توجه این که

شرکت‌های بزرگی از

جمله جنرال الکترونیک،

مایکروسافت، اکسون،

کوکاکولا و تویوتا که در

سال‌های اخیر از لحاظ

ارزش سهام در رتبه

برترین شرکت‌های دنیا

قرار گرفته‌اند همگی

دارای سند مکتوبی

هستند که تعیین‌کننده

چارچوب کلی

فعالیت‌های اجتماعی

و نوع دوستانه آن‌ها

محسوب می‌شود.

افراد گدایی را کنار گذاشته‌اند و بقیه به گدایان نیمه‌وقت تبدیل شده‌اند.

نکته مهمی که در رابطه با اقدامات فقرزدایی مؤسسات غیرانتفاعی و به‌طور کلی جامعه مدنی و تفاوت آن با اقدامات دولتی وجود دارد و نمود تأثیرگذاری کار دو گروه را متمایز می‌کند این است که جامعه مدنی طبق تعریف مجبور نیست کل بازار فقر را در نظر بگیرد، اما دولت باید برای کاهش فقر ابتدا کل بازار فقر را تقسیم‌بندی کند. سپس باید قبل از اقدام به هدف‌گذاری با توجه به نتایج این زیرمجموعه بندی، اولویت‌هایش را مشخص کند.

مدل تعاملی شامل سه بازیگر اصلی و تعاملات سه‌جانبه

خود را با اعطای یک وام نه دلاری بدون وثیقه و بدون بهره به هر فرد ثبت‌نام کننده آغاز می‌کند. فرد دریافت‌کننده این وام، می‌تواند برنامه زمانی بازپرداخت را انتخاب کند. بازپرداخت نباید از پولی که از راه گدایی به دست آمده صورت گیرد. در واقع هدف، تقویت روحیه فرد گدا است. برخی از مغازه‌های محلی نیز با این برنامه همکاری می‌کنند و به گدایان اجازه می‌دهند کالاهایی چون نان، اسباب‌بازی و آب‌نبات در روستا بفروشند. اگر گدایان پول این کالاها را به صاحبانشان نپردازند بانک جبران می‌کند. بانک به این گدایان وام بدون بهره و وثیقه‌ای به شکل پتو، شال و چتر می‌دهد. در نتیجه، بعضی از این

نقش اتاق‌ها

حفظ تعادل تعاملات سه‌جانبه

به عنوان واسط معتبر اعتبار اختصاص یافته را دریافت کنند ثانیاً نظارت بر هزینه کرد و ارزیابی اثربخشی اقدامات سازمان‌های مردم نهاد را بر عهده گیرند و ثالثاً با استفاده از قدرت چانه‌زنی خود، فرایندهای پیچیده دولتی را تسهیل نمایند.

● فرایند مشارکت سه‌جانبه در اجرای پروژه‌هایی با اهداف اجتماعی، زمانی نتایج اثربخش‌تر از درگیری مستقیم سازمان‌های دولتی در این پروژه‌ها دارد که هر یک از طرفین مشارکت شناخت مناسبی از ویژگی‌ها، دغدغه‌ها و محدودیت‌های طرف مقابل داشته باشند، اتاق از طرفی به توانایی شرکت‌های خصوصی اشراف کامل دارد و از طرفی به قوانین و دستورالعمل‌های دولتی واقف است در نتیجه در انتخاب افراد مناسب برای مذاکرات مربوطه و نیز کمک به مدیریت فرآیند و ارائه تخمین‌های هر چه دقیق‌تری در مورد میزان توانایی هر طرف برای ارائه تعهدات در زمان وعده داده شده و با کیفیت توافق شده نقش به‌سزایی خواهد داشت.

● مشکل کلیدی در مشارکت سازمان‌های دولتی با بخش خصوصی، آن است که هر یک از آن‌ها وظایف روزمره دیگری را نیز بر دوش دارند و وظایف مرتبط با پروژه اجتماعی موضوع مشارکت، معمولاً جزو وظایف ثانوی هر دو طرف محسوب می‌شود. درست برعکس سازمان‌های

NGO که در آن‌ها مشغله اصلی به همین پروژه فقرزدایی مربوط می‌شود. واقعیت این است که در چنین شرایطی نمی‌توان هیچ‌یک از دو طرف مشارکت را مواخذه کرد؛ چون هم برای سازمان دولتی و هم برای شرکت خصوصی این پروژه مشارکتی به مثابه شغل دوم محسوب می‌شود نه شغل اول. در نتیجه تعیین مأموریت و وظایف هر یک از این سه جزء می‌تواند ارکان اصلی نقشه راه انجام این پروژه باشد. به نظر می‌رسد چنین دیدگاه کلان و البته

بین ایشان می‌شود: تعاملات سازمان‌های دولتی با سازمان‌های غیرانتفاعی، تعامل سازمان‌های دولتی با صاحبان کسب‌وکار خصوصی و سرانجام تعامل سازمان‌های غیرانتفاعی با صاحبان کسب‌وکار خصوصی. این یک مدل و الگوی بین‌المللی است که به تفضیل مورد بحث و بررسی قرار گرفت، اما چیزی که به نظر می‌رسد در این میان مغفول مانده وجود یک رکن چهارمی است که تعادل این سه بخش را برقرار نمایند، هم‌زمانی‌های لازم را ایجاد کند و زمینه پذیرش تصمیمات هر جزء

را برای جزء دیگر هموار بسازد. به نظر می‌رسد این نقش را نهادی مثل اتاق بازرگانی می‌تواند بر عهده داشته باشد. چرا که اتاق اولاً ماهیتاً یک سازمان غیرانتفاعی محسوب می‌شود ثانیاً به عنوان مدافع بخش خصوصی تعامل تنگاتنگی با فعالان بخش خصوصی دارد و ثالثاً در قانون، جایگاه مشاوره سه قوا به او تخصیص داده شده است. به عنوان نمونه چند مورد از موقعیت‌هایی که اتاق می‌تواند تأثیرگذار باشد در ذیل آورده شده است:

● دولت‌ها معمولاً نگران هستند که اگر منابع مالی در اختیار سازمان‌های مردم نهاد قرار گیرد در فرایند فوق سوءاستفاده مالی رخ ندهد و به همین دلیل قوانین محدودکننده متعددی را برای استفاده ایشان از این منابع مالی در نظر می‌گیرند. از طرفی سازمان‌های دولتی می‌کوشند تا استانداردهای زیادی

را در زمینه پاسخگویی گروه‌های NGO در مورد نتایج پروژه‌های موردحمایت مالی مشخص کنند. در نقطه مقابل، بخش قابل‌توجهی از گروه‌های مردم نهاد حاضر به تحمل چنین فرایند بوروکراتیک پیچیده‌ای نیستند و همین مسئله باعث می‌شود بسیاری از پروژه‌های فقرزدایی خلاقانه و دارای بهره‌وری بالا، نتوانند تحت پوشش کمک‌های مالی دولتی قرار گیرد. این اولین جایی است که اتاق‌ها می‌توانند ایفای نقش کنند، اولاً

اتاق اولاً ماهیتاً یک

سازمان غیرانتفاعی

محسوب می‌شود

ثانیاً به عنوان مدافع

بخش خصوصی تعامل

تنگاتنگی با فعالان

بخش خصوصی دارد و

ثالثاً در قانون، جایگاه

مشاوره سه قوا به او

تخصیص داده شده

است.

● بدیهی است فقر آموزش همگانی در یک منطقه، به ناتوانی افراد جامعه می‌انجامد و کمبود آموزش نیز به نوعی معلول فقر است. در این بخش اتاق کرمان با همکاری خیریه مهر گیتی و اداره کل نوسازی توسعه و تجهیز مدارس ۱۲۰ مدرسه با مجموع ۷۲۰ کلاس درس در مناطق کمتر توسعه‌یافته استان را در کارنامه عمل به مسئولیت اجتماعی خود دارد. همچنین حمایت معیشتی و تحصیلی از دانش‌آموزان مناطق محروم در قالب اقدامات کمیسیون مسئولیت اجتماعی اتاق کرمان و بورسیه ۳۲۷ دانش‌آموز مددجو در قالب موسسه نیکوکاری ابرار از سایر اقدامات اتاق کرمان در این زمینه می‌باشد.

● از آنجا که رشد و توسعه اقتصادی و تقویت زیرساخت‌های مناطق یکی از مؤثرترین راهکارهای فقرزدایی محسوب می‌شود، اتاق کرمان در این حوزه به عنوان معین اقتصادی منطقه جنوب استان تاکنون پروژه‌های مطالعاتی و عملیاتی در زمینه آموزشی، بازرگانی، گردشگری و برگزاری نمایشگاه‌ها و جشنواره‌ها به انجام رسانده است.

سخن آخر

فقر پدیده‌ای دردناک و وضعیتی ناعادلانه است. صرف‌نظر از مسئولیت وجدانی و انسانی، هر یک از ما چه به صورت حقیقی و چه حقوقی در برابر سرنوشت هموعان خود موظفیم تا در حد توان برای کاهش و التیام دردهای فقرا تلاش کنیم.

به نظر می‌رسد در صورت وجود یک برنامه کلان که در آن نقش همه بازیگران تعریف و بر مبنای استراتژی توسعه اقتصادی هدف‌گذاری شده است، به سرعت می‌توان در مسیر توسعه اقتصادی و کاهش فقر حرکت کرد. در این بین قطعاً می‌بایست همه تجارب موفق و ناموفق در زمینه مبارزه با فقر در جهان را چراغ راه قرار داد. از این جمله می‌توان به تجربه کشورهای چین، هند و برزیل اشاره کرد که طی چند سال اخیر توانسته‌اند با یک برنامه توسعه اقتصادی منسجم، میلیون‌ها نفر از جمعیت فقرای کشورشان را بکاهند. ○

بی‌طرفانه‌ای به بهترین شکل در اتاق‌ها وجود دارد و این دقیقاً یکی از مهم‌ترین و سرنوشت‌سازترین نقش‌های آن در این زمینه خواهد بود.

تلاش‌های اتاق کرمان در حوزه مسئولیت اجتماعی

کتاب تله فقر مهم‌ترین ریشه‌های گسترده فقر را در چند دسته اصلی خلاصه کرده است: بیماری، عوامل محیطی، عوامل اجتماعی، برنامه‌ریزی خانوادگی و مدیریت اقتصادی کشور. اگر اقدام‌های انجام‌شده توسط اتاق کرمان در حوزه مسئولیت اجتماعی را با توجه به همین بخش‌بندی تفکیک کنیم:

● در راستای کمک به کاهش فقر سلامت در کشور به‌طور ویژه در شرایط ایجادشده فعلی ناشی از شیوع ویروس کرونا و جهت دسترسی بهتر مردم به خدمات بهداشت و درمان، اتاق کرمان اقدامات قابل‌توجهی داشته است. تسهیل‌گری اتاق و جذب حمایت فعالان بخش خصوصی در این مقطع تاکنون منجر به تأمین قریب ۳۴۰ میلیارد ریال به کمک فعالان و بنگاه‌های اقتصادی استان برای پوشش هزینه‌های بهداشت و درمان شده است.

● در راستای کاهش اثرات عوامل نامناسب محیطی بویژه در زمان بروز بلایای طبیعی از جمله سیل و زلزله اتاق کرمان نیز همچون بسیاری نهادهای دیگر داوطلبانه به کمک هم‌میهنان خود شتافت و در این حوزه عملکرد مناسبی از خود به یادگار گذاشت. از این جمله می‌توان به ارسال شش کامیون محموله بسته‌های غذایی و بهداشتی و دو محموله مجموعاً ۱۰ تن خرما به مردم عزیز زلزله‌زده کرمانشاه و ساخت مدرسه سه کلاس برای دانش‌آموزان روستای حشمر از توابع شهرستان ثلاث باباجانی استان کرمانشاه اشاره کرد. همچنین در رخداد سیل لرستان، سیستان و بلوچستان و جنوب کرمان به همت اتاق کرمان و جمعی از فعالان بخش خصوصی استان کمک‌هایی مجموعاً به ارزش ۴۴۰۰ میلیون ریالی صرف پوشش هزینه‌های ساخت و تجهیز در این مناطق شد. ساخت مدرسه کنارک نیز از اقدامات انجام شده در همین حوزه می‌باشد.

دوشادوش مردم در ناملایمات روزگار

نگاهی به عملکرد اتاق کرمان در کمک‌رسانی به مردم آسیب‌دیده از بلایای طبیعی

در تاریخ بشریت آنچه که یکسان نبوده و نیست احوال روزگار است. نه غم مانده و نه شادی همیشگی بوده است. مستمندان در حالی با فقر و نداری زیسته‌اند که در نقطه‌ای دیگر از کره خاکی ثروتمندان در آسایش کامل سر بر بالین گذاشته‌اند، همزمان در محلی درمندان در تبوتاب زخم زمان بوده‌اند و در جایی دیگر توانمندان در جنب‌وجوش ایام به سر برده‌اند، قهر طبیعت در لحظه‌ای هماهنگ چشمان عده‌ای را گریانده و آغوشش را برای برخی گشوده و این چرخه همیشه بوده، هست و خواهد بود؛ اما آنچه که در این بین ماندگار شده، به زندگی زیبایی بخشیده، انسانیت را معنا کرده و باعث شده گردش دوران همچنان ادامه داشته باشد، مهر و عطوفت و مهربانی آدمیان بوده است، آنجا که توانمندان به یاری درمندان شتافته‌اند، ثروتمندان دستان نیازمندان را گرفته‌اند و آن‌ها که در آرامش و آسایش بودند برای گرفتاران در بلایای طبیعت آستین بالا زده‌اند.

این قبیل اقدامات ارزنده و ماندگار هیچ‌گاه به نام قشر خاصی سند نخورده است، از مردم عادی جامعه گرفته تا فعالان اقتصادی، کسبه بازار، هنرمندان، ورزشکاران و... همه و همه گوشه‌ای از کارنامه زندگی‌شان به نام کار خیر، عام‌المنفعه و... زرکوب شده است.

فعالان اقتصادی و اتاق کرمان نیز از این قاعده مستثنی نبوده و هر بار که جامعه نیازمند یاری آنان بوده، گامی به وسعت توانشان برداشته‌اند. از کمک به هم‌وطنان در موقعیت‌های مختلف مانند زلزله، سیل و شیوع بیماری گرفته تا کمک به تأمین زیرساخت‌های آموزشی، علمی، پزشکی و مذهبی کشور و حتی کمک به دولت و حکومت در هنگامه جنگ، تحریم و... هیچ‌گاه پا پس نکشیده‌اند و با کمی دقت در جای‌جای استان به حک شدن مهر مهریزی و مردم‌داری ایشان پی می‌برید، اما در اواخر دوره هشتم فعالیت هیئت نمایندگان اتاق کرمان، انجام این‌گونه اقدامات توسط اتاق شکل جدیدی به خود گرفت و داستان آن از زلزله کرمانشاه آغاز شد. در آن بحبوحه درد و غم و احساس، منطق امدادسانی کمتر دیده می‌شد. بسیاری نمی‌دانستند چه کاری باید انجام دهند، نیازمندی‌ها منطقه چیست، چگونه باید مایحتاج را ارسال کنند، سیستم توزیع چگونه است و هزاران پرسش و ایراد دیگر. اتاق تصمیم گرفت کمیسیونی به نام مسئولیت‌های اجتماعی تشکیل تا نقشه راه مشخصی برای این موضوع و این‌گونه فعالیت‌ها تدوین شود. اهداف مشخص، مسیر روشن، اقدامات یکپارچه، برنامه‌ها مدون، فکرها هم‌افزوده و توان‌ها یکی شود تا نتیجه‌ای بهتر و بازخوردی بیشتر کسب شود. از همین رو برنامه‌های اتاق در زمینه مسئولیت اجتماعی از همان روزها شکل‌تر شد که در ادامه به برخی از آن‌ها می‌پردازیم.

سیل سیستان و جنوب کرمان

فروردین ۹۹ بود که سیلی ویرانگر، سیستان و بلوچستان و بخش‌هایی از جنوب کرمان را درنوردید. شاید یکی از بزرگ‌ترین تفاوت‌های زلزله و سیل در امدادسانی باشد. سیل که می‌آید شرایط برای کمکرسانی سخت‌تر می‌شود، دسترسی به راه‌ها غیرممکن می‌شود و امکان ارسال کالا به‌شدت سخت است. با این وجود اتاق کرمان همانند گذشته به توان فعالان اقتصادی تکیه کرد. در گام اول، پتو، مواد شوینده و ضدعفونی‌کننده و بسته‌های غذایی در جنوب کرمان توزیع شد. سیل که ویرانی‌های بسیاری برجا گذاشته بود، می‌طلبید که برخی اماکن بازسازی شود، پس ساخت سرویس بهداشتی و خرید لوازم‌خانگی از جمله یخچال، اجاق‌گاز و کولر در دستور کار قرار گرفت. در مجموع کمک‌های اتاق به این مناطق، مبلغ ۴ میلیارد و ۴۰۰ میلیون ریال برآورد می‌شود.

زلزله کرمانشاه

در اولین روزهای پس از زلزله کرمانشاه، اتاق کرمان با همکاری فعالان اقتصادی نسبت به نیازسنجی کالاهای موردنیاز از طریق اتاق کرمانشاه اقدام کرد. در آن روزهای حزن و اندوه، کمبود پوشاک و خوراک حرف اول را می‌زد. پس محموله‌هایی شامل کنسروجات، لبنیات، پوشاک، لوازم بهداشتی و خرما به مناطق زلزله‌زده ارسال شد. در ادامه، نیاز مردم به سمت امکانات بهداشتی و اسکان بود، پس مخازن آب، پتو، پلاستیک و وسایل گرمایشی، در دومین محموله به کرمانشاه ارسال شد. در گام سوم نیز اتاق کرمان برای تهیه و ارسال کانکس اسکان، کانکس‌های سرویس بهداشتی و حمام اقدام کرد و در نتیجه تعداد ۵۰ عدد کانکس در محل تحویل داده شد. در مجموع میزان کمک‌های اتاق به کرمانشاه حدود هشت میلیارد ریال برآورد شد.

مبارزه با ویروس کرونا

ویروس کرونا اسفند ۹۹ در کشور شیوع پیدا کرد. بیماری عجیبی که در سرعت و شدت سرایت عجیبترین نوع بیماری در تاریخ بود. رعب و وحشت در جامعه حکم فرما شد، باید هر نوع ارتباط با دیگری قطع می‌شد و این موضوع مستلزم تعطیلی کامل کشور بود، اما زیرساخت‌ها و قدرت اقتصاد ایران این اجازه را نمی‌داد، لاجرم دوباره موعد خودنمایی خیران فرا رسیده بود. اتاق کرمان نیز همانند گذشته باید در این زمینه به ایفای نقش خود در قبال جامعه یعنی انجام «مسئولیت اجتماعی» بپردازد.

اتاق که در بحران‌های گذشته از جمله

زلزله کرمانشاه، سیل لرستان، سیل سیستان و جنوب کرمان و همچنین مشارکت در طرح‌های عام‌المنفعه نظیر ساخت مدرسه و... بسیار تجربه‌اندوزی کرده بود، با توجه به تخصصی بودن این مورد، در همان روزهای ابتدایی به منظور یکپارچگی و انسجام‌بخشی به فعالیت‌ها، نسبت به تشکیل «ستاد مبارزه با ویروس کرونا» اقدام کرد و در اولین گام، فعالان اقتصادی برای مشارکت در پیشگیری از شیوع این بیماری فراخوانده شدند. دوباره موعد تلاش و خدمت برای کشور، استان و هم‌نوعان بود، اعضای اتاق با محوریت این مجموعه به

اتاق که در بحران‌های گذشته از جمله زلزله

کرمانشاه، سیل

لرستان، سیل سیستان

و جنوب کرمان و

همچنین مشارکت در

طرح‌های عام‌المنفعه

نظیر ساخت مدرسه

و... بسیار تجربه‌اندوزی

کرده بود، با توجه

به تخصصی بودن

این مورد، در همان

روزهای ابتدایی به

منظور یکپارچگی و

انسجام‌بخشی به

فعالیت‌ها، نسبت به

تشکیل «ستاد مبارزه با

ویروس کرونا» اقدام

کرد و در اولین گام،

فعالان اقتصادی برای

مشارکت در پیشگیری

از شیوع این بیماری

فراخوانده شدند.

یاری جامعه شتافتند و البته برخی فعالان و بنگاه‌های اقتصادی به طور مستقیم به میدان آمدند و کمک‌های نقدی و غیرنقدی خود را به مراجع مربوطه از جمله بیمارستان‌ها، دانشگاه‌های علوم پزشکی و... ارائه دادند. نتیجه این‌که، در مجموع، میزان کمک‌های مستقیم و غیرمستقیم فعالان و بنگاه‌های اقتصادی مبلغ ۳۳۹ میلیارد و ۱۶۴ میلیون و ۹۵۶ هزار و ۶۱۲ ریال برآورد شد که از محل این وجوه، بخشی در قالب کمک‌های نقدی و بخشی در قالب خرید ۱۶ دستگاه ونتیلاتور با تجهیزات، ۴ دستگاه بایپپ، ۱۰ دستگاه ساکشن، ۵ تخت آی سی یو، ۱۰۹ هزار و ۶۹۰ عدد ماسک، ۳۷۹ هزار عدد دستکش، ۲۶ هزار دست لباس کادر درمان و همچنین اقلامی مانند پرکلرین و مایع ضدعفونی‌کننده، لوازم تجهیز نقاهتگاه (نظیر پتو، بالش و...) و همچنین برخی اقلام آزمایشگاهی و بیمارستانی (همچون ماشین لباسشویی، سواپ استخراج، کیت و...) به دانشگاه‌های علوم پزشکی استان تحویل داده‌شده تا بر حسب نیاز و

تشخیص در بیمارستان‌ها و مراکز درمانی توزیع شود. همچنین در راستای کمک به قشر آسیب‌پذیر جامعه و نیز پیشگیری از افزایش تردد در جامعه روزهای پیک این بیماری، ۱۴ هزار و ۱۰۰ عدد بسته حمایتی بین خانواده‌های نیازمند توزیع شد.

لازم به ذکر است بسیاری از این اقدامات با تسهیلگری مستقیم اتاق صورت پذیرفت که واردات لوازم و تجهیزات موردنیاز و راه‌اندازی پنج کارگاه دوخت لباس کادر درمان با همکاری فنی و حرفه‌ای و آموزش و پرورش و یا همکاری با مرکز بهداشت در اجرای هرچه بهتر طرح فاصله‌گذاری اجتماعی از جمله آن است. همچنین پیگیری دریافت کمک‌های ملی از محل اتاق ایران و کمپین «نفس» همانند تبسنج، ماسک، بسته‌های حمایتی و لباس کادر درمان توسط اتاق کرمان انجام شد. —○

«سارا بهرامی» دبیر کمیسیون مسئولیت‌های اجتماعی

همراهی با مجموعه‌های خیرین از ایده‌پردازی تا همدلی

گزارشی از اقدامات اتاق کرمان در زمینه همکاری با تشکل‌های خیریه

در سراسر دنیا افرادی بر روی زمین زندگی می‌کنند که از بدو تولد دارای یک یا چند نقیصه در جسمشان بوده‌اند. این افراد که در کشور ما توان‌خواه خطاب می‌شوند در بسیاری موارد نه تنها نسبت به افراد سالم توانایی کمتری ندارند بلکه ممکن است به لحاظ برخی استعدادها، برابر و یا حتی بهتر از عموم افراد جامعه باشند و تنها تفاوتشان این است که این افراد به ابزار و شرایط خاصی برای فعالیت و زندگی نیاز دارند؛ مثلاً یک فرد دارای معلولیت جسمانی نمی‌تواند همانند یک فرد سالم در جامعه تردد کند و یا از امکانات عمومی استفاده نماید پس باید برای این افراد امکانات خاص خودشان را فراهم آورد تا ضمن این‌که همگام با سایر افراد از حق طبیعی زندگی در جامعه برخوردار باشند، از نبوغ، استعداد و توانایی‌های آن‌ها در رشد و توسعه کشور استفاده کرد. به همین منظور تشکل‌هایی در کشور تأسیس شده است تا به این‌گونه افراد خدمات موردنیاز را ارائه دهد. این مجموعه‌ها در بخش‌های مختلف تشکیل شده‌اند و به جامعه هدف خود خدمت‌رسانی می‌کنند. بسیار مشخص است که این‌گونه تشکل‌ها به دلیل عدم برخورداری از بودجه خاص، نیاز به حمایت مالی و معنوی دارند. تشکل‌هایی که تعدادشان بسیار است و هرکدام در زمینه‌ای خاص فعالیت می‌کنند، از انجمن‌های فعال در زمینه پزشکی و سلامت، ایتام و بی‌بضاعتان گرفته تا تشکل‌های مذهبی، مردم‌نهاد و ...

اما اتاق که از انجام کار اجرایی محروم است و نمی‌تواند در همه زمینه‌های خیرخواهانه ورود کند، در برخی موارد به همکاری و همراهی با تشکل‌های موجود می‌پردازد تا در مسیر اهداف آن‌ها گامی هرچند کوچک بردارد. این همراهی‌ها ابعاد گسترده‌ای دارد، شاید در برخی موارد نیاز به ارائه برنامه‌های درآمدزایی بوده و در مواردی رفع مشکلات اقتصادی، همکاری‌های ارتباطی، بازاریابی و ... درخواست شده که اتاق در حد توان به همراهی و همکاری با آن‌ها پرداخته و در ادامه به برخی از آن‌ها اشاره می‌شود.

انجمن خیریه نابینایان

کمیسیون مسئولیت‌های اجتماعی در راستای کمک به انجمن، اقداماتی از جمله برگزاری جلسات مشاوره با پیشکسوتان اتاق و مسئولان انجمن نابینایان و ارائه راهکارهای درآمدزایی و نیز اهدا بسته‌های معیشتی به مددجویان این انجمن صورت گرفت.

شاید بتوان گفت یکی از بزرگ‌ترین مشکلات این‌گونه تشکل‌ها موضوع مهم مالی و درآمدزایی است که اتاق سعی کرده است با استفاده از نظر مشاوران و متخصصان راهکارهایی را در این زمینه به انجمن ارائه دهد. همچنین در مواردی با معرفی خیرین کمک‌های نقدی و زیربنایی برای این مجموعه انجام شده است.

انجمن خیریه نابینایان استان کرمان در سال ۱۳۷۳ توسط خیرین بنیان‌گذاری شد تا اهدافی مانند تلاش در جهت ارتقاء سطح علمی، فرهنگی، هنری و ورزشی نابینایان، آگاه‌سازی اعضا از علل معلولیت‌ها و پیشگیری از آن، بیان استعدادها و توانایی‌های نابینایان به کمک رسانه‌های گروهی، تلاش در زمینه شناسایی انواع مشاغل مناسب برای نابینایان و برخوردار ساختن آن‌ها از حق اولویت در امر اشتغال، تلاش در جهت کسب حقوق اجتماعی و رفاهی نابینایان و برخوردار ساختن و همسان‌سازی فرصت‌های اجتماعی و فرهنگی، دنبال کند. اتاق کرمان پیش از این در زمینه‌های مختلف با این انجمن همکاری داشته است و در دور جدید فعالیت

مجتمع آموزشی نیکوکاری رعد کرمان

از مشکلات ژنتیکی از مهم‌ترین اهداف راه‌اندازی این مجتمع است. اعضای هیئت نمایندگان اتاق کرمان در بازدید از این موسسه مسائل و مشکلات این مجموعه را مورد بررسی قرار داده و تعدادی تابلو از هنرمندان تحت پوشش این موسسه به منظور حمایت خریداری شده تا در مراسم تقدیر و یادبود از طرف اتاق به مسئولان تقدیم شود. با این اقدام هم به رونق فعالیت این تشکل کمک شده است و هم این‌که مسئولان با شیوه، کار و همچنین مسائل و مشکلات آن‌ها آشنا می‌شوند.

این تشکل نیز یکی دیگر از مجموعه‌هایی است که به افراد توان‌خواه خدمات ارائه می‌کند و اتاق با آن همکاری دارد. مجتمع آموزشی، نیکوکاری رعد کرمان یک تشکل غیردولتی و مردم‌نهاد (NGO) است. این مجتمع اوایل دهه ۶۰ پایه‌گذاری شد. هدف اولیه آن‌که امروزه نیز همان را دنبال می‌کند؛ آموزش‌های رایگان فنی و حرفه‌ای تخصصی به توانیابان است تا آن‌ها در زندگی، استقلال فردی به دست بیاورند. بالا بردن حضور اجتماعی و موثر افراد دارای معلولیت در جامعه و آموزش و ارتقا توانایی‌های معلولان جسمی و حرکتی و پیشگیری از بروز معلولیت‌های ناشی

خیریه روزنه محبت

در ادامه این برنامه، از مهرماه تا بهمن‌ماه ۹۸، سه روز در هفته صبحانه مغذی و سالم به دانش‌آموزان دو مدرسه اختصاص داده شد. همچنین یکی از کودکان به علت ناتوانی مالی از تحصیل بازمانده بود با حمایت کمیسیون به مدرسه بازگردانده شد. حمایت از این کودکان و خانواده‌های آن‌ها در راستای برگزاری جشن روز دانش‌آموز و اعطای هدیه و نیز بسته‌های معیشتی ادامه پیدا کرد. اختصاص غذای گرم در چند مرحله به کودکان و خانواده‌های آن‌ها از دیگر اقدامات کمیسیون در این برنامه بود. لازم به ذکر است تجهیز مدارس محل تحصیل کودکان به بخاری و همچنین ایمن‌سازی سیستم برق‌کشی مدارس و نیز اختصاص برخی امکانات نظیر منبع آب و ... اقدام شد. ○

از جمله مشکلات شهر کرمان می‌توان به حاشیه‌نشینی اشاره کرد. شهرک‌هایی که با جمعیت اندک و دارای خرده‌فرهنگ‌های متفاوت در اطراف شهر شکل گرفته که یا از امکانات اولیه زندگی شهری محروم هستند و یا به صورت غیرقانونی از آن استفاده می‌کنند. معضل بزرگ این‌گونه شهرک‌ها این است که فرزندان معصوم از خانواده‌های ساکن این محله‌ها متولد می‌شوند که در نامناسب‌ترین شرایط محیطی باید زندگی کنند و از ابتدایی‌ترین حقوق زندگی اجتماعی، تحصیلی، بهداشتی و ... محروم باشند. تصور کنید این انسان‌ها مردان فردای جامعه هستند و باید چرخ‌های کشور را به گردش درآورند.

خیریه روزنه محبت از جمله تشکل‌هایی است که به اقشار این‌گونه شهرک‌ها خدمات ارائه می‌کند و کمیسیون مسئولیت‌های اجتماعی در راستای کمک به دانش‌آموزان این مناطق و همچنین خانواده‌های آن‌ها، همکاری‌هایی با خیریه داشته است؛ از جمله این‌که به منظور ایجاد همدلی و حمایت از دانش‌آموزان ذکرشده، اعضای کمیسیون در مراسم جشن بازگشایی مدارس این مناطق حضور پیدا کردند و با اهدا لوازم التحریر به دانش‌آموزان پسر و دختر، تشویق و حمایت از این کودکان را آغاز کردند.

«علی مقبلی» رئیس مرکز امور خدمات اجتماعی و مراقبت‌های پس از خروج زندانیان استان کرمان

مسئولیت اجتماعی و زندان

نباشند، زندگی اجتماعی مختل خواهد شد.

نبرد مسئولیت‌پذیری اجتماعی، زمینه‌ساز بزهکاری‌های اجتماعی

امنیت و آسایش در زندگی اجتماعی نقش اکسیژن در زندگی فردی را دارد که اگر باشد زندگی اجتماعی سرشار از نشاط و شادابی است و امکان همه نوع توسعه‌ای را فراهم می‌کند و اگر این نعمت وجود نداشته باشد، مرگ اجتماعی فرامی‌رسد. در سایه امنیت اجتماعی است که می‌شود به توسعه اقتصادی دست یافت، در سایه امنیت اجتماعی است که به توسعه فرهنگی و سیاسی می‌توان فکر کرد و امنیت اجتماعی زمانی ایجاد می‌شود که مسئولیت اجتماعی در شهروندان وجود داشته باشد. مهم‌ترین مشخصه کشورهای توسعه‌یافته وجود امنیت اجتماعی است و این امنیت را نه حاکمان بلکه شهروندان با مسئولیت‌پذیری اجتماعی خود ایجاد کرده‌اند. طبیعی است که این فضیلت اخلاقی در همه مردم به یک میزان وجود ندارد و یا در برخی افراد اصلاً وجود ندارد. نبود این فضیلت زمینه‌ساز بسیاری از بزهکاری‌های اجتماعی است که امنیت عمومی

مسئولیت اجتماعی در واقع مفهومی اخلاقی است که بر اساس آن هر انسان عاقلی خود را در مقابل هم نوع متعهد می‌داند و وظیفه‌ای را بر عهده دارد. دایره مسئولیت اجتماعی را به هموعان نمی‌توان محدود کرد، بلکه انسان در مقابل طبیعت و محیط‌زیست هم مسئول است. این احساس مسئولیت نه صرفاً بر اساس قانون و یا آموزه‌های دینی است که به حکم عقل متوجه انسان است.

انسان موجود اجتماعی است و حیات اجتماعی او هم‌چون حیات فردی به لوازمی محتاج است: در حیات فردی، انسان هم‌چون سایر موجودات زنده به آب، غذا و اکسیژن نیاز دارد و هر سه این‌ها باید موجود باشند تا انسان بتواند زنده بماند و زندگی کند. اگر انسان گواراترین آب‌ها را بنوشد ولی غذا نخورد امکان زندگی ندارد و برای مدتی بسیار محدود زنده خواهد ماند. همان‌طور که اگر لذیذترین و مقوی‌ترین غذاها را میل کند ولی آب ننوشد، سلامتی که لازمه حیات است تأمین نخواهد شد و در کنار این دو، تنفس کردن اکسیژن و هوای سالم ضرورتش بیش از آب و غذا است و بدون آن قطعاً مرگ حتمی است. امنیت و آرامش هم‌چون اکسیژن و هوا است که اگر

زندان‌های ایران قبل از انقلاب اسلامی زیر نظر شهربانی کل کشور اداره می‌شدند و زندانبانان صرفاً روحیه پلیسی داشتند و مهم‌ترین رسالت آنان نگهداری مجرمان بود تا جامعه از شر این قبیل افراد در امان بماند، اما با پیروزی انقلاب اسلامی که منشأ تغییر و تحول در همه عرصه‌ها و زمینه‌ها بود، زندانبانی نیز تغییر کرد و تحولی بزرگ در این عرصه به وجود آمد. زندان، ندامتگاه شد، مأمور، مراقب نام گرفت، بند را اندر زگاه نامیدند و زندانی را مددجو خطاب کردند تا در ندامتگاه مددجو پند بیاموزد و اندرز بگیرد و زمینه بازگشت شرافتمندانه او به زندگی سالم اجتماعی فراهم شود، زندگی سالمی که مسئولیت اجتماعی از لوازم اولیه آن است.

تشکیل سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمین و تربیتی کشور بر اساس قانون تبدیل شورای سرپرستی به سازمان زندان‌ها در ششم بهمن‌ماه سال ۱۳۶۴ توسط مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۷/۱۷/۶۴ به تأیید شورای محترم نگهبان رسید. این قانون مشتمل بر ده ماده و دو تبصره است که وظایف سازمان زندان‌ها را در ۸ بند تعیین کرده است.

بر اساس وظایف تعیین‌شده برای سازمان زندان‌ها جذب کمک‌های مردمی و مؤسسات خیریه و کمک به رفع مشکلات مادی و معنوی خانواده زندانیان جزو وظایف قانونی این سازمان است. در ماده ۹ قانون مذکور آمده است که آیین‌نامه‌های اجرایی

را به خطر می‌اندازد. عقلای هر قومی برای تأمین امنیت و آسایش مردم، قوانین و مقرراتی را وضع می‌کنند و مجازات‌های بازدارنده‌ای را در نظر می‌گیرند تا آنان را که فاقد مسئولیت اجتماعی هستند و امنیت دیگران را سلب می‌کنند، مجازات کند و موانع توسعه و پیشرفت جامعه را از میان بردارد. از جمله مجازات بازدارنده‌ای که برای این قبیل مجرمان و بزهکاران اجتماعی در نظر گرفته‌شده، مجازات حبس و زندان است که به عنوان یک واقعیت تلخ اجتماعی از گذشته‌های دور وجود داشته و به نظر می‌رسد تا زمانی که اکثریت مردم مسئولیت اجتماعی خود را نشانند و به آن عمل نکنند باز هم وجود خواهد داشت.

زندان تنها در کشور ما وجود ندارد و پس از پیروزی انقلاب اسلامی هم به وجود نیامده، بلکه در اقصی نقاط عالم حتی کشورهای توسعه‌یافته وجود دارد و قبل از انقلاب اسلامی هم در کشور ما وجود داشته است، اما زندان در کشور ما و پس از انقلاب اسلامی با زندان‌هایی که در سایر مناطق جهان وجود دارد و یا قبل از انقلاب در کشور ما وجود داشته، بسیار متفاوت است. زندان می‌تواند ابزار سرکوب مخالفین حکومت‌ها باشد آن‌گونه که در قبل از انقلاب در کشور ما وجود داشته و امروزه در بسیاری از کشورها وجود دارد و می‌تواند محلی باشد برای بازسازی شخصیت آسیب‌دیده بزهکاران اجتماعی که باید با مسئولیت اجتماعی خود آشنایی پیدا کنند.

در سایه امنیت

اجتماعی است که

به توسعه فرهنگی و

سیاسی می‌توان فکر

کرد و امنیت اجتماعی

زمانی ایجاد می‌شود که

مسئولیت اجتماعی در

شهروندان وجود داشته

باشد.

زندان‌ها به‌عنوان اعضا ثابت و حضور سه نفر عضو معتمد از شهروندان خیر و متقی پیش‌بینی شده است. مرکز خدمات اجتماعی علاوه بر نظارت بر کار انجمن حمایت از زندانیان، وظائف مهم دیگری را هم بر عهده دارد که مدیریت حوزه مددکاری اجتماعی و مراقبت از زندانیان آزادشده از آن جمله است.

در بخش مددکاری اجتماعی، ارائه خدمات مددکاری اجتماعی و قضایی می‌تواند رسیدگی به پرونده قضایی زندانیان را تسهیل کند و به رفع مشکلات قضایی آنان سرعت بدهد. متأسفانه به دلیل عدم تناسب بین جمعیت کنونی و ظرفیت زندان‌ها، ما با کمبود شدید نیروی مددکار رسمی مواجه هستیم. با اجرای طرح مددکار افتخاری علاقمندان صاحب صلاحیت را برای ارائه خدمات مددکاری اجتماعی و قضایی ساماندهی می‌کنیم و از ظرفیت موجود مردمی و گروههای جهادی در این بخش استفاده می‌کنیم تا به کاهش جمعیت کیفری زندان کمک کنیم.

سومین حوزه فعالیت مرکز امور خدمات اجتماعی در کنار نظارت بر انجمن‌های حمایت از زندانیان و مدیریت مددکاری، مراقبت از زندانیان آزادشده است که متأسفانه به دلیل عدم اقدام

مناسب در این حوزه ما شاهد بازگشت مجدد درصد بالایی از زندانیان هستیم؛ این در حالی است که بازگشت مجدد در بین زندانیان آزادشده تحت پوشش مرکز امور خدمات اجتماعی کمتر از دو درصد است. بی‌توجهی یا کم‌توجهی به هر کدام از حوزه‌های مذکور عواقب غیرقابل جبرانی را برای جامعه به همراه خواهد داشت؛ زیرا

این قانون توسط وزیر دادگستری و رئیس سازمان تهیه و به تصویب شورای عالی قضایی می‌رسد.

مرکز امور خدمات اجتماعی؛ پل ارتباطی جامعه و زندان

بر همین اساس آیین‌نامه‌های مراکز خدمات اجتماعی و مراقبت‌های پس از خروج، آیین‌نامه مددکاری اجتماعی و اساس‌نامه و آیین‌نامه انجمن‌های حمایت از زندانیان در کنار آیین‌نامه اجرایی سازمان زندان‌ها تهیه و به تصویب رئیس قوه قضاییه رسیده است. مرکز امور خدمات اجتماعی به‌عنوان پل ارتباطی جامعه و زندان متولی اجرای آیین‌نامه‌های مصوب می‌باشد. با عنایت به این‌که اکثریت مددجویان زندان‌ها متأسفانه متأهل می‌باشند و سرپرست همسر و فرزندان خود هستند لذا مرکز امور خدمات اجتماعی با استفاده از ظرفیت انجمن‌های حمایت از زندانیان خود را موظف می‌داند تا در جهت رفع مشکلات خانواده‌ها اقدام لازم را به عمل آورد.

ترکیب انجمن‌های حمایت از زندانیان به‌گونه‌ای است که ظرفیت دستگاه‌های اجرایی و قضایی در کنار مشارکت مردمی به‌کار گرفته شود. بر همین اساس در ترکیب هیئت‌مدیره انجمن‌های حمایت از زندانیان، فرمانداران و دادستان‌ها و رؤسای

که به‌عنوان بازرسی مجمع عمومی انجمن حمایت از زندانیان شهرستان کرمان قبول زحمت کرده و در راستای عمل به مسئولیت اجتماعی منشأ خیر و خدمت به قشر آسیب‌پذیر نیازمند خانواده زندانیان است، صمیمانه تقدیر و تشکر کنم. ان‌شاء‌الله با همت و ابتکار وی به‌زودی صندوق ضمانت و حمایت از اشتغال زندانیان آزاد شده و خانواده زندانیان راه‌اندازی خواهد شد تا در زمینه اعطای وام و اشتغال‌زایی به خانواده زندانیان و زندانیان آزادشده همکاری لازم را به عمل آورد.

امیدواریم با همکاری همه خیرین و دلسوزان بتوانیم زمینه اصلاح و بازگشت شرافتمندانه زندانیان به زندگی سالم اجتماعی را فراهم کنیم و با کاهش آسیب‌های اجتماعی زندگی زیبایی را برای شهروندان و هم‌نوعانمان رقم بزنیم. چرا که به قول شاعر معاصر:

زندگی زیباست‌ای زیبا پسند
 زنده‌اندیشان به زیبایی رسند
 آن‌قدر زیباست این بی‌بازگشت
 کز برایش می‌توان از جان گذشت

برای دست‌اندرکاران این نشریه وزین که دغدغه کاهش آسیب‌های اجتماعی و گسترش فرهنگ مسئولیت‌پذیری اجتماعی را دارند و علاقمند به توسعه همه‌جانبه و متوازن در عرصه‌های اقتصادی، فرهنگی و ... هستند، آرزوی توفیق روزافزون داریم. —○

اگر مشکلات خانواده زندانیان مرتفع نشود، این خانواده‌ها در معرض آسیب جدی هستند و می‌توانند خود زمینه بزهکاری‌های اجتماعی را فراهم آورند و اگر از زندانیان آزادشده مراقبت نکنیم طبیعی است که به چرخه جرم برمی‌گردند و آسیب‌های اجتماعی را افزایش می‌دهند.

همه کسانی که احساس مسئولیت اجتماعی می‌کنند و دغدغه کاهش آسیب‌های اجتماعی و توسعه و پیشرفت جامعه را در عرصه‌های اقتصادی، فرهنگی و سیاسی دارند، باید مرکز امور خدمات اجتماعی و سازمان زندان‌ها را کمک کنند تا بتواند به این رسالت مهمی که بر عهده دارد، جامه عمل بپوشاند؛ زیرا افزایش جمعیت کیفری و بزهکاری‌های اجتماعی در کنار کمبود شدید اعتبارات و امکانات، موفقیت در انجام وظیفه شرعی و قانونی ما را با مشکلات عدیده‌ای مواجه کرده، لذا ما از طریق این نشریه دست‌نیاز به‌سوی همه دلسوزان جامعه دراز می‌کنیم تا به ما برای رفع مشکلات خانواده زندانیان و مراقبت از زندانیان آزادشده کمک کنند و به‌عنوان مددکار افتخاری به کمک ما بشتابند، به حمدالله با تدابیری که رئیس سازمان زندان‌های کشور اندیشیده است، زندان‌ها به سمت و سوی جامعه‌محور شدن حرکت می‌کنند و زمینه حضور گروه‌های جهادی فراهم‌شده و این اقدامات بخشی از اولویت‌های دوازده‌گانه سازمان زندان‌ها است.

لازم می‌دانیم از مهندس طبیب‌زاده

**اکثریت مددجویان
 زندان‌ها متأسفانه
 متأهل می‌باشند و
 سرپرست همسر و
 فرزندان خود هستند
 لذا مرکز امور خدمات
 اجتماعی با استفاده از
 ظرفیت انجمن‌های
 حمایت از زندانیان خود
 را موظف می‌داند تا در
 جهت رفع مشکلات
 خانواده‌ها اقدام لازم را
 به عمل آورد.**

کمک به آزادی زندانیان جرائم غیر عمد

دچار مشکل شده‌اند، در زندان بمانند تبعات بسیاری برای جامعه دارد، همواره در این اقدام خیر پیش قدم بوده است. با توجه به این که بیشتر محکومیت‌های این افراد مالی است، ستاد دیده استان هر ساله در ماه مبارک رمضان با برگزاری جشن گل‌ریزان این گونه افراد را در تأمین مالی یاری می‌دهد. در بین بنگاه‌های اقتصادی نیز با هدف رفع مشکلات زندانیان جرائم غیر عمد، هر ساله قبل از شروع عید نوروز جلسه‌ای به محوریت استاندار، دادگستری و ستاد دیده برگزار می‌شود و بنگاه‌های اقتصادی و اتاق بازرگانی به اندازه توان و سهم خود در این گل‌ریزان مشارکت دارند. معمولاً میزان این مشارکت هر سال در حدود ۸ میلیارد تومان است و بر اساس تشخیص دادگستری و ستاد دیده، هر ساله تعدادی از زندانیان جرائم غیر عمد آزاد شده و به آغوش گرم خانواده باز می‌گردند. این سنت حسنه از زمان مهندس رزم‌حسینی، استاندار سابق شروع و تاکنون ادامه داشته است.

«گل‌ریزان» واژه‌ای است که ایرانیان از دیرباز با آن آشنا بوده و هستند. سبقه این امر خیر و ماندگار به سالیان بسیار دور برمی‌گردد؛ روزهایی که مسجد، بازار، گود زورخانه و هر کوی و برزن، میدان مهربانی و سخاوت کاسبان می‌شد و برای گرفتاران آن محله و منطقه پول جمع‌آوری می‌کردند. روزگار بالا و پائین بسیار دارد و همین باعث می‌شود که برخی افراد ناخواسته و ندانسته گرفتار مشکلاتی شوند که هیچ قصوری در انجام آن نداشته‌اند؛ کاسبی که اموالش به یغما رفته، فعال اقتصادی که محاسباتش درست از آب در نیامده، راننده‌ای که با بی‌احتیاطی به عابری آسیب رسانده، شخصی که لحظه‌ای عصبانیت کار دستش داده تا مجرم لقب گیرد و ... همه این موارد جزء مسائلی بوده که از چشم خیران دور نمانده و برای پوشش این خطای ناخواسته دست یاری بلند کرده‌اند و امروزه این سنت حسنه در شکل و شمایلی جدید همچنان ادامه دارد. اتاق کرمان نیز به عنوان نماینده فعالان اقتصادی و با آگاهی از این که اگر این افراد که ناخواسته و بدون نیت قبلی و سوء،

«عباس جبالبارزی» عضو هیئت رییس و رییس دفتر نمایندگی اتاق کرمان در شهرستان جیرفت

معین اقتصادی شهرستان‌های جیرفت و عنبرآباد

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان

در سال ۱۳۹۵؛ سال اقتصاد مقاومتی، اقدام و عمل، استان کرمان به دنبال وصول به اهداف اقتصاد مقاومتی طرحی نو در انداخت و آن تعریف و تعیین معین اقتصادی برای مناطق مختلف استان بود. معین اقتصادی؛ شرکت، نهاد و یا سازمانی دولتی یا خصوصی است که عهده‌دار توانمندسازی جامعه محلی با دیدگاه توسعه‌ای، می‌گردد. در این طرح اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان معین اقتصادی شهرستان‌های جیرفت و عنبرآباد در منطقه جنوب استان کرمان شده است. در ادامه برنامه‌ها و اقدامات آن در جهت عمل به مسئولیت اجتماعی مهمی که بر عهده گرفته است به اختصار از نظر می‌گذرد.

امور توسعه‌ای منطقه و پیاده‌سازی سیاست‌های اقتصاد مقاومتی با رویکرد جهادی، مردمی بودن، درون‌زایی، برون‌گرایی و عدالت بنیانی،

۴ - انجام مشارکت‌های مالی، مشاوره‌ای و مسئولیت‌های اجتماعی در پیشبرد اهداف توسعه اقتصادی استان و منطقه،

۵ - مشارکت در ستاد اقتصاد مقاومتی استان و حضور فعال به‌منظور استفاده از ظرفیت‌های مدیریتی و کارشناسی بخش خصوصی استان و مدیران کارآمد بخش خصوصی،

۶ - ایجاد صندوق‌های خرد روستایی و محلی برای جمع‌آوری پول‌های خرد و یارانه‌ها و مشارکت در پروژه‌های اقتصادی.

الف- تعهدات اتاق بازرگانی بر اساس تفاهم‌نامه همکاری بین استانداری کرمان و اتاق بازرگانی

۱ - ظرفیت‌سنجی و انجام برنامه‌ریزی لازم متناسب و همگام با برنامه‌ریزی توسعه استان و اسناد فرادست استانی و شهرستانی به‌منظور بالفعل نمودن پتانسیل‌های منطقه و تأکید بر ظرفیت‌های بخش خصوصی،

۲ - جلب مشارکت‌های مردمی و جذب سرمایه‌گذاران داخل و خارج استان و کشور در راستای درون‌زایی اقتصاد منطقه و استفاده از سرمایه‌های خرد و کلان منطقه و برون منطقه برای ایجاد اشتغال و رونق اقتصادی،

۳ - انجام امور مشاوره‌ای به مسئولان محلی (فرمانداران - دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط) و مسئولان استانی (استاندار - معاونین - دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط) در

ب- مطالعات، امکان‌سنجی و توسعه صادرات

ردیف	شرح برنامه	الزامات	اقدامات انجام‌شده	نتیجه اقدامات
۱	توسعه صادرات محصولات کشاورزی و تولیدی منطقه	تجهیز و تکمیل دفتر گمرک به منظور انجام کلیه تشریفات گمرکی در منطقه	تجهیز و تکمیل دفتر گمرک در شهرستان جیرفت، پشتیبانی دفتر جهت دریافت مجوز کارنه تیر جهت حمل مستقیم بار	صدور تعداد ۱۵ گواهی مبدأ جهت صادرات مستقیم
		راه‌اندازی دفتر و آزمایشگاه استاندارد به منظور تکمیل زنجیره صادرات	از سال ۹۵ دفتر استاندارد در جیرفت راه‌اندازی گردید تجهیز و پشتیبانی دفتر و پرسنل اداری تاکنون ادامه دارد تجهیز آزمایشگاه استاندارد خرما نیز در سال ۹۸ تکمیل شد	صدور گواهی استاندارد برای محصول خرما به تفکیک سال: سال ۹۶: ۲۳۸۰ تن سال ۹۷: ۲۸۰۵ تن سال ۹۸: ۴۰۱۷ تن
		راه‌اندازی آزمایشگاه مرجع مورد تأیید استاندارد کشوری به منظور تسهیل در روند صادرات محصولات کشاورزی	با پیگیری و مشاوره اتاق و اداره استاندارد و اخذ مصوبه از شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی در دست اقدام است ^۱	
		تولید محصول متناسب با نیاز بازارهای صادراتی	بر اساس بررسی‌های فنی و بازاریابی‌های صورت‌گرفته، محصولات گلخانه‌ای متناسب با بازارهای هدف شناسایی، تولید و صادر گردیده است. مثال (گوجه از نوع دافنیس- بادمجان از نوع آگاتا)	
		ایجاد مراکز لجستیک بار به منظور تکمیل زنجیره صادرات	با پیشنهاد و پیگیری اتاق ۴ واحد بخش خصوصی موفق به اخذ مجوز شده‌اند ^۲	یک واحد موفق به دریافت زمین شده و در حال تجهیز کارگاه است

ردیف	شرح برنامه	الزامات	اقدامات انجام شده	نتیجه اقدامات
			ایجاد دفتر فروش محصولات در بازارهای هدف در راستای تکمیل زنجیره صادرات	راه اندازی دفتر فروش در کشور روسیه (شهر مسکو) توسط فعالان بخش خصوصی با مشاوره، تسهیل گری و پشتیبانی اتاق بازرگانی
			برنامه ایجاد دفاتر فروش توسط بخش خصوصی در هند و اندونزی با مشاوره، بازاریابی و تسهیل گری اتاق بازرگانی	برنامه ایجاد دفاتر فروش در هند و اندونزی در دست اقدام است
			انجام اقدامات کارشناسی و مطالعاتی برای شناسایی مشکلات و موانع موجود در سیستم حمل و نقل بین المللی	
		بازاریابی، بازاریابی و ایجاد دفاتر فروش در بازارهای هدف	برگزاری جلسات کارشناسی با سازمان راهداری کشور و اداره کل جنوب استان به منظور ارائه راهکارهای اجرایی برای برون رفت از وضع موجود	اعطای مشوق های سوخت و لاستیک جهت حضور ناوگان باری در جنوب با حمایت و مساعدت سازمان راهداری کشور و اداره کل حمل و نقل و راهداری جنوب استان
			کنترل پیک بار در سال ۹۵ با مساعدت سازمان راهداری کشور و اداره کل جنوب استان از طریق فراخوان و جذب کامیون برای انتقال بار	جلوگیری از خروج ۲۳۰ میلیارد ریال از سرمایه های منطقه در سال ۹۶ نسبت به مدت مشابه سال قبل، طبق مستندات سامانه راهداری

ردیف	شرح برنامه	الزامات	اقدامات انجام شده	نتیجه اقدامات
			<p>طرح موضوعات در خصوص مشکلات حمل و نقل جنوب در جلسه شورای گفتگوی دولت و بازاریابی و تسهیل‌گری اتاق بازرگانی</p>	<p>- اعطای مجوز ورود ناوگان خالی خارجی - اعطای مجوز بارگیری ناوگان خارجی - اعطای مجوز عبور موقت به کامیون‌هایی که از مقصد کشور ترکیه و افغانستان وارد کشور می‌شوند</p>
			<p>پیگیری و برگزاری جلسات جهت اخذ مجوز مرز هوایی برای فرودگاه جیرفت به منظور صادرات هوایی محصولات کشاورزی که در دست اقدام است</p>	
	برند سازی محصولات منطقه	با پیگیری و مشاوره اتاق تاکنون ۱۲ برند در منطقه ثبت شده است	تعداد ۵ برند در حال فعالیت در بازارهای داخلی و خارجی می‌باشند	
	آموزش نیروهای متخصص بومی در حوزه صادرات	برگزاری دوره‌های تخصصی بازرگانی، برندسازی، بسته‌بندی و عقد قرارداد تجاری	تعداد ۷۹ دوره تخصصی با ۳۶۸۴ نفر ساعت آموزش دیده	
۲	<p>طرح پیگیری، احیا و تکمیل صنایع و طرح‌های اقتصادی نیمه‌تمام در منطقه (بر اساس ظرفیت‌های منطقه طرح‌های اقتصادی کلانی در منطقه شکل گرفته است که تعداد قابل توجهی دچار مشکل هستند، تعدادی از این طرح‌ها توسط ستاد اقتصاد مقاومتی جهت پیگیری به اتاق بازرگانی ارجاع شده و از سال ۹۸ به بعد این طرح‌ها به کارگروه رفع موانع تولید و سرمایه‌گذاری استان ارجاع می‌شوند)</p>	فرو آلیاژ مردهک	پیگیری تأمین برق فاز اول کارخانه	برق فاز اول کارخانه در سال ۹۶ وصل شد

ردیف	شرح برنامه	الزامات	اقدامات انجام شده	نتیجه اقدامات
		پایانه صادرات جنوب	پیگیری حل مسائل و مشکلات پایانه صادرات	مکلف نمودن بانک عامل به پرداخت مانده تسهیلات طرح بر اساس مصوبات کارگروه رفع موانع تولید
		کشت و صنعت منصوریه	واگذاری به بخش خصوصی	واگذاری در سال ۹۶ انجام و در حال بهره‌برداری است
		مس کاند جیرفت	پیگیری تأمین برق پروژه	با پیگیری‌های انجام شده و همکاری شرکت شهرک‌های صنعتی استان برق کارخانه تأمین شد
		مجتمع صنایع غذایی نیلی صنعت	پیگیری جهت راه‌اندازی و بهره‌برداری از مجتمع صنایع غذایی نیلی صنعت	با پیگیری‌های اتاق مانده تسهیلات طرح پرداخت و سال ۹۸ وارد فاز تولید و بهره‌برداری گردید
		کمک به بهره‌برداری اقتصادی بیشتر و اشتغال‌زایی با محوریت واحدهای سردخانه‌ای	پیگیری، ارائه مشاوره و نظارت بر اجرای ۴ طرح بسته‌بندی با محوریت واحدهای سردخانه‌ای	چهار طرح به بهره‌برداری رسیده و خطوط راه‌اندازی شده به اشتغال ۲۵۰ نفر منجر شده است
	ایجاد اشتغال پایدار با استفاده از ظرفیت‌های گردشگری	شناسایی پتانسیل‌ها و مناطق گردشگری پذیر	تعداد ۱۵ روستا مورد مطالعه و امکان‌سنجی قرار گرفت و گزارش تصویری آن‌ها تهیه و به اداره کل میراث استان تحویل داده شد	تعداد ۱۵ روستا توسط اداره کل میراث استان به‌عنوان روستای هدف گردشگری معرفی شدند
۳		تسریع در روند اخذ مجوزهای سرمایه‌گذار	پیگیری اخذ حدود اختیارات در بحث موضوعات کارشناسی در طرح‌های سرمایه‌گذاری که منجر به رشد و توسعه سریع صنعت گردشگری در جنوب استان از سال ۹۶ به بعد گردید	تعداد ۴۰ واحد بوم گردی و سه طرح سرمایه‌گذاری موفق به اخذ مجوز شدند

ردیف	شرح برنامه	الزامات	اقدامات انجام شده	نتیجه اقدامات
		معرفی پتانسیل‌های گردشگری در جهت جذب گردشگر	حضور در دو نمایشگاه بین‌المللی گردشگری، راه‌اندازی جشنواره‌های بومی و محلی شهر قدیم و کنار صندل جیرفت، راه‌اندازی سایت معرفی جاذبه‌های گردشگری جنوب، ارتباط با نمایندگان رسمی گردشگری ایران در خارج از کشور و قرار گرفتن جنوب استان در مسیر برنامه‌های توره‌های گردشگری ژاپن	ورود آژانس‌های گردشگری به منطقه و ارائه توره‌های گردشگری برای جنوب استان، تعداد پنج تور مستقیم از کشور ژاپن با هدف دیدن جاذبه‌های گردشگری جنوب استان به همراه سایر نقاط کشور اجرایی گردید
		ایجاد جاذبه‌های گردشگری	مطالعات دو طرح پارک تاریخ و تمدن جیرفت و پارک مینیاتور با هدف ساماندهی محوطه‌های باستانی کنار صندل و شهر قدیم جیرفت انجام و تحویل دستگاه‌های مربوطه گردید	
۴	افزایش مهارت افزایی عمومی	برگزاری دوره‌های آموزشی بر اساس نیاز بازار کار منطقه	برگزاری دوره آموزشی لوله‌کشی گاز، برگزاری دوره آموزشی بسته‌بندی محصولات کشاورزی و دوره فرش‌بافی	تعداد ۳۰ نفر در دوره لوله‌کشی گاز آموزش دیده و جذب بازار کار شدند، تعداد ۵۰ نفر در دوره بسته‌بندی آموزش دیدند، تعداد ۲۰ نفر در دوره اصلاح بافت فرش دوره دیدند
۵	برگزاری برنامه‌های آموزشی به منظور کشف استعدادها و منطقه‌ای	برگزاری دوره‌های استعدادیابی	طرح مدارس فصلی ایده‌پردازی و خلاقیت در شهرستان‌های جیرفت و عنبرآباد با همراهی پارک علم و فناوری استان و آموزش و پرورش جیرفت و عنبرآباد	از تعداد ۸۰۰۰ نفر دانش‌آموز پایه هشتم و نهم ثبت نامی در این طرح، امتحان اخذ شده و بعد از برگزاری دو مرحله آزمون تخصصی تعداد ۴۷ نفر برگزیده جهت طی دوره‌های تکمیلی انتخاب شدند

ردیف	شرح برنامه	الزامات	اقدامات انجام شده	نتیجه اقدامات
۶	تشکیل انجمن و کنسرسیوم‌های تخصصی در حوزه تولید، تجارت و خدمات به‌منظور	تشکیل انجمن‌های تخصصی با ارائه آموزش	راه‌اندازی انجمن گلخانه-داران	انجمن گلخانه‌داران ثبت ملی شد
			راه‌اندازی انجمن خرما	انجمن خرما ثبت ملی شد
		به‌منظور تقویت تشکل‌گرایی	راه‌اندازی انجمن سیب‌زمینی	تعداد ۵۰ نفر جهت راه‌اندازی انجمن اقدام نموده‌اند
۷	برگزاری همایش‌های فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی به‌منظور شناخت ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های منطقه‌ای	طرح فالی گل سرخ اسفندقه	با همکاری اداره کل میراث ثبت ملی شد	
			با همکاری اداره کل میراث ثبت ملی شد	
		آیین حنابندان	چاپ کتاب صورت پذیرفت	
		چاپ کتاب دست‌باft‌های جنوب استان	با همکاری سازمان جهاد کشاورزی جنوب استان و کشت و صنعت جیرفت اجرایی گردید	
		جشنواره خرماي کلوته	با همکاری سازمان جهاد کشاورزی در حال پیگیری است خرماي کلوته و حنا دو محصول با ظرفیت تولید بالا در سطح جهانی در جنوب استان کرمان می‌باشند. با اقدامات صورت گرفته در بحث معرفی خرما کلوته، این محصول به‌عنوان یک برند تجاری قوی در ارقام خرما معرفی شده و بازار مطلوبی در حوزه صادرات به خود اختصاص داده است	
			ثبت ملی خرما کلوته و حنا	

علت عدم اخذ نتیجه تا کنون:

۱. آزمایشگاه دانشگاه جیرفت در حال تجهیز و دریافت مجوزهای لازم است.
۲. مشکلات، در واگذاری زمین و عدم پرداخت تسهیلات (از محل تسهیلات روستایی و کم‌بهره) است.
۳. مبلغ ۹۰ میلیارد ریال از تسهیلات هنوز پرداخت نشده است.

ج- سرمایه‌گذاری

ردیف	شرح برنامه	اقدامات اتاق	وضعیت پروژه	علت عدم تحقق برنامه
۱	مجموعه پایانه صادراتی	جذب سرمایه‌گذار، تسهیل‌گری	۸۰ درصد پیشرفت پروژه	عدم پرداخت مانده تسهیلات طرح به مبلغ نه میلیارد تومان توسط بانک عامل
۲	سورت و بسته‌بندی خرما	مطالعات طرح، جذب سرمایه‌گذار و تسهیل‌گری	چهار مجموعه در قالب طرح احیا سردخانه‌های جنوب راه‌اندازی شده است یک مجموعه در حال سیر مراحل قانونی است	
۳	مراکز لجستیک بار	مطالعات طرح، تهیه طرح توجیهی، جذب سرمایه‌گذار و تسهیل‌گری	چهار مجموعه موفق به اخذ مجوز شدند یک مجموعه موفق به دریافت زمین شده است	عدم همکاری دستگاه‌های مربوطه، امور اراضی، منابع طبیعی و بانک کشاورزی
۴	بوم‌گردی آدور	جذب سرمایه‌گذار و تسهیل‌گری	راه‌اندازی شده و در حال فعالیت است	
۵	بوم‌گردی دره نور	جذب سرمایه‌گذار و تسهیل‌گری	راه‌اندازی شده و در حال فعالیت است	
۶	مجموعه گردشگری باغ ایرانی	مطالعات طرح، تهیه طرح توجیهی، جذب سرمایه‌گذار و تسهیل‌گری	مجوز احداث از میراث فرهنگی استان اخذ شده است	
۷	مجموعه خدمات رفاهی شهرک صنعتی شماره دو جیرفت	جذب سرمایه‌گذار و تسهیل‌گری	زمین طرح به سرمایه‌گذار تحویل داده شده و در حال سیر مراحل قانونی است	
۸	مجموعه شهرک گلخانه‌ای تپه قوچان جیرفت	جذب سرمایه‌گذار و تسهیل‌گری	این مجموعه در حال فعالیت است	عدم همکاری دستگاه‌های مربوط در ارائه خدمات درخواستی سرمایه‌گذار در امور آب، بانک کشاورزی و منابع طبیعی

د- مشاوره به دستگاه‌های اجرایی

نتیجه اقدامات	اقدامات	شرح برنامه	ردیف
استقرار و راه‌اندازی دفتر استاندارد در جنوب	تفاهم‌نامه همکاری با اداره کل استاندارد استان کرمان	عقد تفاهم‌نامه‌های همکاری با دستگاه‌های اجرایی (این برنامه با هدف ایجاد ارتباط مؤثر، هم‌افزایی، حمایت از سرمایه‌گذاری و تدوین برنامه‌های موردنیاز در جهت توسعه همه‌جانبه منطقه پیشنهاد و اجرایی گردید)	۱
استقرار و راه‌اندازی دفتر گمرک	تفاهم‌نامه همکاری با اداره کل گمرک استان کرمان		
برگزاری دوره‌های مهارت‌افزایی در منطقه	تفاهم‌نامه همکاری با اداره کل فنی و حرفه‌ای استان کرمان		
جراحی طرح ارتباط صنعت با دانشگاه	تفاهم‌نامه همکاری با دانشگاه جیرفت		
اجرای طرح توسعه و اشتغال‌پایدار با رویکرد گردشگری	صورتجلسه همکاری با اداره کل میراث استان کرمان		
همکاری با تسهیل‌گران بهزیستی در خصوص برگزاری دوره‌های آموزشی مشاغل خرد خانگی	صورتجلسه همکاری با اداره بهزیستی شهرستان جیرفت		
همکاری در ارائه مجوزهای مراکز لجستیک بار، همکاری در طرح کنترل پیک‌بار، ارائه خدمات تشویقی به کامیون‌های حمل‌بار از مقصد جنوب استان و همکاری در طرح بومی‌سازی ناوگان حمل‌ونقل منطقه	صورتجلسه همکاری با اداره کل راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای		

۵- انجام رسالت اجتماعی

ردیف	شرح برنامه	شرح اقدامات	نتایج اقدامات
۱	کمک‌های حمایتی	پرداخت کمک‌هزینه آزادی زندانیان جرائم غیرعمد	پرداخت مبلغ ۲۲۰ میلیون تومان
		تهیه بسته حمایتی و تحویل به دستگاه‌های مربوطه	۲۰۵۰ بسته معیشتی در قالب حمایت‌های اجتماعی، طرح مساوات و همدلی به ارزش ۳۳۷ میلیون تومان
		حمایت از سیل‌زدگان جنوب	بسته‌های حمایتی و پتو به ارزش ۲۰۰ میلیون تومان و هم‌چنین بابت ایجاد زیرساخت‌های بهداشتی با همراهی نهاد محترم بسیج مقاومت مبلغ ۲۰۰ میلیون تومان به صورت نقدی پرداخت صورت گرفت
		همکاری در برنامه مبارزه با کرونا ویروس و تهیه اقلام موردنیاز دانشگاه علوم پزشکی جیرفت	اهدای ماسک مخصوص دائمی ۱۰۰ عدد، ماسک ۲۵۰ ۲۹۵ عدد، فیلترهای قابل تعویض ماسک ۴۰۰ عدد، ماده ضدعفونی‌کننده پرکلرین ۵۰۰۰ لیتر، دستکش لاتکس ۲۵۰ بسته، ماسک سه لایه ۱۸۰۰ عدد، لباس محافظ کادر درمان ۲۱۳۵ عدد، ماشین لباسشویی ۳ دستگاه، تب‌سنج لیزری ۴ عدد به ارزش ۲۲۶ میلیون تومان

و- اتاق بازرگانی از تمامی ابزارهای ممکن برای توسعه و پیشرفت اقتصادی منطقه استفاده نموده و بر اساس دعوت‌نامه‌ها همیشه همکاری مؤثری در جلسات داشته است.

ز- توسعه مشاغل خرد

ردیف	شرح برنامه	شرح اقدامات	نتایج اقدامات
۱	طرح توسعه مشاغل خرد (اتاق بازرگانی این برنامه را در قالب ایجاد و راه‌اندازی مراکز آموزش و توسعه کسب‌وکارهای خانگی و خرد روستایی در سطح منطقه اجرایی نمود، استدلال اتاق این است که ابتدا بر اساس ظرفیت‌های موجود افراد آموزش ببینند، سپس با در اختیار گذاشتن مواد لازم به تولید مختصر برسند، از بین افراد مجموعه شخصی به‌عنوان پشتیبان انتخاب‌شده که برنامه بازاریابی محصولات را انجام می‌دهد از محل فروش تولیدات مبلغی به‌عنوان سپرده جهت گسترش برنامه‌ها در قالب تشکیل صندوق پرداخت می‌شود)	راه‌اندازی یک مرکز در شهر علی‌آباد، تجهیز، برگزاری دوره آموزشی (پته‌دوزی - حصیربافی) و خرید مواد اولیه	دوره پته‌دوزی با تعداد ۳۴ نفر برگزار شد دوره حصیربافی با تعداد ۳۰ نفر برگزار شد
		راه‌اندازی یک مرکز در روستای دهپیش، برگزاری دوره آموزشی (خیاطی و حصیربافی) و خرید مواد اولیه	دوره حصیربافی با تعداد ۳۰ نفر برگزار شد دوره خیاطی با تعداد ۳۰ نفر برگزار شد
		راه‌اندازی یک مرکز در روستای مهتابی، برگزاری دوره آموزشی (سوزن‌دوزی و پرورش قارچ) و خرید مواد اولیه	دوره پرورش قارچ با تعداد ۲۰ نفر برگزار شد دوره سوزن‌دوزی سنتی با تعداد ۲۷ نفر برگزار شد

ح- برنامه‌های معین اقتصادی منطقه ۲ (شهرستان‌های جیرفت و عنبرآباد) در سال‌های ۱۴۰۰-۱۳۹۹

ردیف	شرح برنامه	اهداف	زمان‌بندی اجرائی	منابع مالی موردنیاز	محل تأمین	وظیفه معین (اتاق بازرگانی)	دستگاه همکار
۱	فعال کردن خوشه‌های صنعتی ^۱	• توسعه صادرات • تکمیل زنجیره ارزش • مدیریت زنجیره تولید	تا پایان سال ۱۴۰۰	بر اساس طرح توجهی	• سازمان صنایع کوچک • شرکت شهرک‌ها صنعتی	• مشاور • تسهیل‌گر	• سازمان صنایع کوچک • شرکت شهرک‌های صنعتی استان
۲	رفع موانع موجود در حمل‌ونقل محصولات کشاورزی جنوب استان ^۲	• توسعه صادرات • تکمیل پروسه بازرگانی • کنترل هزینه‌ها در زمان پیک‌بار	تا پایان سال ۹۹	۲۰۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال	اتاق بازرگانی	• مشاور • تسهیل‌گر	• سازمان راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای کشور • اداره کل راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای جنوب کرمان • کمیسیون حمل‌ونقل اتاق ایران
۳	پیگیری تکمیل پایانه صادراتی جنوب استان ^۳	• توسعه زیرساخت‌های صادراتی • تکمیل زنجیره تولید	تا پایان سال ۹۹	۹۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال	شرکت گلشن آرای ارم	• مشاور • تسهیل‌گر	• بانک توسعه تعاون استان • سازمان صنعت معدن و تجارت جنوب استان
۴	ارائه آموزش‌های مهارت‌افزایی مشاغل خرد روستایی با همکاری سازمان فنی و حرفه‌ای در قالب تفاهم‌نامه‌های منعقدشده	• بالا بردن سطح مهارت در جوانان در راستای ایجاد اشتغال خودمحور • کاهش سطح آسیب‌های اجتماعی • بهبود محیط کسب‌وکار	سال ۹۹	۵۰۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال	اتاق بازرگانی	• معین اقتصادی • مجری طرح	• اداره کل میراث فرهنگی استان • سازمان جهاد کشاورزی جنوب استان

شرکت گاز جیرفت اتحادیه سردخانه- داران جنوب	معین اقتصادی مجری طرح	اتاق بازرگانی	۵۰۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال	سال ۹۹	ایجاد فرصت شغلی کاهش سطح آسیب‌های اجتماعی بهبود محیط کسب‌وکار	ارائه آموزش‌های کاربردی در خصوص دوره‌های تخصصی تعمیرات لوازم گازسوز و سرمایشی و دستگاه‌های خنک‌کننده با همکاری سازمان فنی و حرفه‌ای در قالب تفاهم‌نامه‌های منعقدشده	۵
سازمان توسعه تجارت استاندارداری کرمان جهاد کشاورزی جنوب وزارت جهاد کشاورزی استان کرمان	مشاور مجری طرح تسهیل‌گر	بخش خصوصی ۱۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰ سازمان توسعه تجارت ۱۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰ وزارت جهاد کشاورزی ۵۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰	۲۵۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال	تا پایان ۱۴۰۰	افزایش صادرات محصولات جنوب مدیریت زنجیره بازرگانی منطقه مدیریت تولید، تأمین و فروش	تشکیل شرکت مدیریت صادرات	۶
	معین اقتصادی	اتاق بازرگانی	۶۰۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال	سال ۹۹	شناسایی و توسعه بازارهای هدف صادرات توسعه روابط اقتصادی منطقه جنوب ایجاد دفاتر فروش خرما در بازارهای هدف مدیریت واسطه‌گری‌ها	توسعه بازار صادرات خرمای جنوب استان در کشورهای هند و اندونزی	۷
	معین اقتصادی	اتاق بازرگانی	۳۰۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال	سال ۹۹	تقویت روحیه مشارکت عمومی کمک به ایجاد و توسعه مشاغل خرد	ایجاد صندوق خرد روستایی در روستاهای شهرستان عنبرآباد	۸

توضیحات:

۱. زمان بندی پروژه‌ها، یک‌ساله در نظر گرفته شده است؛ پیش‌بینی شروع: از شهریور ۹۹ تا شهریور ۱۴۰۰.
۲. * بودجه پیش‌بینی‌شده برای بازدیدهای میدانی، جلسات و هماهنگی‌های لازم در نظر گرفته شده * ایاب و ذهاب.
۳. از زمان تزریق منابع، مدت پنج ماه زمان برای بهره‌برداری از مجموعه نیاز است. ○

مسئولیت اجتماعی را درست و جذاب تعریف کنیم!

نیستند بلکه دقیقاً این کارها در جهت ایجاد و کسب درآمد پایدار برای شرکت‌هاست؛ یعنی شرکت‌ها می‌آیند اقداماتی را انجام می‌دهند تا از یکسو خسارت‌های مادی و معنوی را که به محیط پیرامونی خود وارد کرده‌اند جبران نمایند و از دیگر سو با ایجاد توسعه متوازن و پایدار شرایطی را فراهم می‌سازند تا سودآوری آن‌ها در درازمدت و به صورت مستمر و پایدار ادامه داشته باشد. برای این‌که این مهم بهتر درک شود من تنها یک مثال عینی را از حوزه اقتصاد استان برم‌شمارم تا مسئله روشن‌تر شود.

سال‌ها پیش یکی از شرکت‌های معدنی بدون توجه به حقوق کارکنان خود و همچنین روستاها و عشایر پیرامون شرکت، بی‌مهابا می‌تاخت و پیش می‌رفت و هرچه خیرخواهان و دلسوزان محلی این موضوع را متذکر می‌شدند گوش مدیران شرکت به این حرف‌ها بدهکار نبود و در نهایت کار به جایی رسید که درگیری‌های شدید و سنگینی بین کارکنان و مدیران همچنین ساکنان روستاهای هم‌جوار و مدیران شرکت به وقوع پیوست، سرانجام کار آن شد که نباید بشود. حالا بماند که بعدها مدیران همان شرکت نگاه‌شان به توسعه واقعی و سود پایدار شرکت اصلاح شد و امروز از جمله شرکت‌های پیش‌تاز در حوزه انجام مسئولیت اجتماعی هستند.

باز هم برای درک بهتر موضوع مسئولیت اجتماعی

مسئولیت اجتماعی شرکتی از جمله اقداماتی است که در سال‌های اخیر در دنیا و همچنین ایران ظهور و بروز قابل‌توجهی پیدا کرده است. این ظهور و بروز چیزی نبوده است جزء ضرورت پیدایش این مهم و نوع نگاه نامناسبی که تا پیش از این توسط شرکت‌ها در امر توسعه وجود داشت و فکر می‌کردند می‌توانند بدون توجه به محیط پیرامون خود توسعه یابند. نیم‌نگاهی به فعالیت‌های گسترده شرکت‌های بزرگی چون شل، توتال، هیوندا در مناطق اجرای پروژه‌هایشان می‌تواند واقعیت این مهم را بیش‌ازپیش آشکار سازد. اقداماتی که شرکت دوو در ساخت بیمارستان‌های کوچک در کره جنوبی داشته است شاید در همین راستا باشد. از دیگر موارد این‌گونه رفتارها می‌توان به مرد شماره یک مایکروسافت اشاره کرد. بیل گیتس و همسرش ملیندا، در سال ۲۰۰۰ مسئولیت اجتماعی خود را توسعه دادند و بنیاد خیریه‌ای ثبت کردند که بزرگ‌ترین موسسه خیریه جهان است.

از این قبیل فعالیت‌ها کم نیستند که اگر بخواهیم آن‌ها را ردیف کنیم مثنوی هفتاد من کاغذ می‌شود و از حوصله بحث خارج است. شاید در نگاه اول مخاطب ما به این بیندیشد که چقدر شرکت‌های بزرگ دنیا در پی کارهای خیریه و عام‌المنفعه هستند نه اشتباه نکنیم! این کارها گرچه می‌تواند با نگاه خیرخواهانه و اخلاق‌مدارانه انجام شوند، اما این کارها صرفاً خیریه

حوزه فعالیت پیرامون آن نیز تعیین می‌گردد. به‌طور مثال و قطعاً حوزه پیرامونی یک شرکت کوچک محلی مناطق اطراف آن شرکت را در برمی‌گیرد و یک شرکت بزرگ ملی و حتی بین‌المللی با توجه به گستره‌ی فعالیت، محل فعالیت‌شان در خصوص مسئولیت اجتماعی نیز فراتر می‌رود.

بنابراین بایستی به یک نکته توجه کنیم که هرگونه پیشنهاد و یا تعریف مسئله برای انجام مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها حتماً بایستی منافع کلان سرمایه‌گذاران و سهام‌داران شرکت‌ها را با توجه به نگاهی که در بالا به آن داشتیم مدنظر قرار دهد. در غیر این صورت تعاریف نامناسب و یا انجام تکلیف‌های مالایطاق، جذابیت انجام مسئولیت اجتماعی را برای شرکت‌ها از بین می‌برد و از طرفی پیشبرد اهداف مسئولیت اجتماعی شرکتی را با اختلال مواجه می‌سازد.

مسئولیت اجتماعی
شرکتی مجموعه وظایف
و تعهداتی است که
شرکت بایستی در
جهت حفظ، مراقبت و
کمک به جامعه‌ای که در
آن فعالیت می‌کند انجام
دهد. این فعالیت‌ها
سبب می‌شود تا در
درازمدت سود پایدار
شرکت‌ها تضمین شود.

(Corporate Social Responsibility) و یا به‌طور اختصار CSR به معنای آن برمی‌گردیم: مسئولیت اجتماعی شرکتی مجموعه وظایف و تعهداتی است که شرکت بایستی در جهت حفظ، مراقبت و کمک به جامعه‌ای که در آن فعالیت می‌کند انجام دهد. این فعالیت‌ها سبب می‌شود تا در درازمدت سود پایدار شرکت‌ها تضمین شود. علاوه بر این‌ها رعایت مسئولیت اجتماعی شرکتی در درون شرکت‌ها، وفاداری و صمیمیت سازمانی را ایجاد می‌کند و در بیرون از شرکت نیز محبوبیت اجتماعی، اعتبار و خوش‌نامی را در پی دارد و در نهایت این موارد باز هم سود درازمدت و پایدار را برای شرکت‌ها در پی دارد. البته یک نکته دیگری که باید به آن پردازیم چون مسئولیت اجتماعی شرکتی در حوزه پیرامونی شرکت می‌باشد، متناسب با سطح توانمندی شرکت و

موسسه خیریه غیر انتفاعی

شماره ثبت ۱۳۷۶

روزنه محبت کرمانیان

تحت نظارت سازمان بهزیستی استان کرمان

فعالیت ها:

- راه اندازی مشاغل برای افراد نیازمند
- آموزش مهارت های زندگی، فرزند داری و همسر داری
- کمک رسانی در ابعاد مختلف خوراکی، کالایی، دارویی، تحصیلی، پوشاکی، درمانی و بهداشتی
- ارائه خدمات اجتماعی، فرهنگی، آموزشی

شماره تماس جهت همکاری و کسب اطلاعات بیشتر:

۰۹۱۳۱۴۱۵۰۰۰ (جناب آقای علیدادی)

۰۹۱۳۱۴۰۳۲۵۱ (جناب آقای پورباقری)

آدرس: حاشیه شهر کرمان محله ۱۴ معصوم (شیشه گر، کوره های باقرآباد)

شرکت تولیدی ارونڈ چرخ

تحت لیسانس BBS آلمان

Arvand Wheel Manufacturing Company

U.L. BBS Germany

• واقع در شهرک صنعتی شهرستان رفسنجان کیلومتر ۵ جاده کرمان

• دارای ظرفیت تولید ۱/۵۰۰/۰۰۰ حلقه رینگ آلومینیومی در سال

Factory : 5th km Rafsanjan-Kerman Rd
Instagram: @arvandwheel
website: www.arvandwheel.com
E-mail: info@arvandwheel.com
Tel: +98 34 34285170-80

